VICTOR CRASESCU
(St. Basarabeanu)

SCHIȚE
ȘI
NUVELE

BUCURESCI

LIBRARIA H. STEINBERG
18, Strada Șelarĭ, 18.

1893.

Colecțiunea Steinberg, No. 2

PREȚUL 2 LEI.

www.dacoromanica.ro

VICTOR CRASESCU
(St. Basarabeanu)

SCHIȚE
ȘI
NUVELE

EDIȚIA INTEIA

VOLUMUL II

BUCURESCI
—
H. STEINBERG, LIBRAR-EDITOR
1893.

www.dacoromanica.ro

Valorosului român

din Basarabia

DOMNULUI B. PETRICEICU-HASDEU

închin

această carte

www.dacoromanica.ro

SCHIŢE
ŞI
NUVELE

www.dacoromanica.ro

SOSEŞTE

Părintele Sofron a intrat în odaie. Faţa-ĭ asudată arăta mare nelinişte şi supĕrare. Cu o basma roşie, scoasă din potcapiŭ, îşĭ ştergea obrazul.

— Preoteasă, preoteasă, iĭ rĕŭ de tot, mânia luĭ D-ḑeŭ ne-a ajuns, ḑise el către preoteasă, oftând şi ridicând ochiĭ în sus.

Dar mama Filofteia nu prea ţinea în seamă vorbele părinteluĭ şi mătăhăea înainte cu prosopul dând muştele afară. Ştia ea cine era popa, cum venea de atâtea orĭ cu veştĭ, de-ţĭ făcea pĕrul măciucă şi când colo rĕmâneaŭ numaĭ glume orĭ părerĭ de ale Sfinţieĭ-Sale. Acuma însă uitându-se maĭ bine luă de seamă că nu e lucru curat şi că trebue să se fi întâmplat ceva groaznic.

www.dacoromanica.ro

— Dar, ce aĭ? Sfinţia ta singur singurel îţĭ facĭ spaimă! Ce s'a întămplat? Iar ceva despre antihrist orĭ despre jidovĭ? Sfinţia ta creḑĭ toate câte le vorbeşte lumea, par'că aĭ fi o muere!

Antihrist şi secta *Ştundiştilor* (care începuse a se întinde prin judeţul Orheiuluĭ şi pe care o socotea părintele Sofron drept sectă jidovească, căcĭ nu ţinea la icoane, la biserică, la sĕrbătorĭ şi la preoţime), îl necăjeaŭ urât pe părintele. O dată a avut o desbatere religioasă cu sectanţiĭ şi acuma spunea că eĭ aŭ în loc de D-ḑeŭ pe Dracu şi că numaĭ cu mare greutate şi ajutat de îngerul Domnuluĭ care îĭ făcea vânt cu aripele a scăpat de nu s'a dat şi Sfinţia sa cu ceĭ ce se închină Draculuĭ. Altă dată a trebuit să aducă mama preoteasa pe baba Safta tocmaĭ din *Costeştĭ* ca să-l tămăduiască pe bietul popă cu fel de fel de descântece. Pricina a fost că venind Sfinţia sa de la un botez, pe când trecea aria diaconuluĭ a zărit avidoma pe Scaraoschi, bătênd din palme şi arătându-şĭ dosul cu codiţă goală

www.dacoromanica.ro

ca de şoarec. Popa speriat alergase într'un suflet până a casă şi povestise preoteseĭ cele întâmplate.

— Ia tacĭ, părinte, nu te face de rîs, Sfinţia ta aĭ bĕut prea mult, dute de te culcă!.... i-a fost rĕspuns mama Filofteia, dar popa nu s'a maĭ sculat până ce n'a adus pe baba Safta.

Dar acu era alt-ceva.

— Şeḑĭ, părinte, şi spune ce este, nu amesteca de nu te maĭ pricepe nicĭ naiba.

— Sosește, preoteasă, sosește poimâne în spre seară va fi şi pe la noĭ!... — de abia putu rosti bietul popă gâfâind greŭ.—Eram la Vasile Hodoroabă, ştiĭ... al luĭ moş Pavel vorbeam încă... de ce vorbeam? Am uitat... ba nu... da, îmĭ aduc aminte... vorbeam despre scroafa luĭ cea tărcată care fătase treĭ purceĭ cu douĕ capete, adecă ştiĭ unul era fără cap, nicĭ măcar atâtica!... Da, ḑic, bade Vasile, nu e lucru curat, ţi-a făcut cine-va, jidovinele draculuĭ aŭ deochiat scroafa, unde s'a maĭ vĕḑut purcel fără cap? Trebue ḑic, sfinţită poeata, te cearcă

www.dacoromanica.ro

Ducă-se pe pustiĭ. Și încă vroiam să-mĭ aleg un purcel din ceĭ doĭ, când nu maĭ ce aud: — Părinte, părinte, unde eștĭ? — Cine striga nu știam! Es din poeată repede, mă uit, văd pe pălămarul din *Frumoasa* călare pe iapa părinteluĭ Arghir, știĭ ceia ce a lepădat anul trecut mânzul, încă....

— Destul, părinte, ce tot daĭ cu iapa, i-a ḑis preoteasa cu ciudă, veșnic așa: începĭ de la Ivan și ajungĭ la Adam! Eĭ și ce? Ḑiseșĭ că era călare...

— Da era călare... îmĭ face cu mâna să viŭ la dânsul, eŭ fac tot cu mâna să vie la mine... vine în sfârșit... Ar fi avut haz să mă duc eŭ! Vine. — Ce este, moș Agapi? strigaĭ?.—Nemica, rĕspunde.—Cum nemica?— Așa! — Apoĭ ce strigaĭ?—Ți-am vĕḑut porciĭ chiar lângă iaz.—Păcatele mele, ḑic, dar ce cătaĭ pe la iaz?— Am fost să 'mĭ vĕd popușoiĭ.— D'apoĭ, ḑic, popușoiĭ dumneatale nu sunt lângă iaz, acolo sunt aĭ dascăluluĭ! — Da, ḑice, tocmaĭ, dar el m'a strigat din deal. Vin'o mi-a ḑis, în coace, să-ți vorbesc! Eĭ și te-aĭ dus? îl în-

www.dacoromanica.ro

treb.— Cum nu, m'am dus, repede.—Eĭ și ce ți-a spus? îl întreb.— Te rog, a ḑis, du-te, dă o fugă până la popa Sofron din *Vorniceĭ* și dă-ĭ țidula asta, spune-ĭ ca-ĭ de la părintele blagocin.—Dar de ce n'a venit dascălul singur, l'am întrebat, dacă l'a trimes la mine părintele blagocin?—Da, venea el în treapăt; dar m'a zărit pe mine în deal, m'a chemat și m'a rugat să-ți aduc țidula și iacătă-mă, poftim! Când am cetit țidula am înțepenit, mi s'aŭ luat picioarele, na citește!

Popa Sofron a oftat greŭ și a scos o hârtie mototolită de tot din potcap.

— Sfințiea-ta, știĭ bine că nu citesc bisericește, — a rĕspuns mama Filofteia mânioasă pe popă, pe blogocin și pe toată lumea. Popa îĭ căḑuse pe ne-așteptate acasă, tocmaĭ când dădea mustele afară ca de obiceĭ și aștepta pe notar, care de la un timp încoace, nu știŭ de ce, cam des venea la casa popeĭ când Sfinţiea-Sa nu era.

Satul vorbea multe, dar cine-ĭ în stare să asculte câte de toate se vorbesc în sat,

www.dacoromanica.ro

că de, gura lume-ĭ slobodă numaĭ pământul o astupă, vorba celuea. Numaĭ în gura lumeĭ să n'ajungĭ! Gurile rele vorbeaŭ cà odată a eşit notarul de la preoteasă în zorĭ de ḑi, când părintele era dus la earmaroc la Orheĭ, ca să vândă o pereche de boĭ.

Popa stătea cu scrisoarea întinsă spre preoteasă.

— Citeşte-o părinte, că doar n'aĭ luat câmpiĭ.

Popa a cetit cum urmează:

«Părinte, să fiĭ gata, poimâine 'n spre seară, pe la cinci ceasurĭ va sosi Prea înnalt Prea-Sfinţiea-Sa arhiepiscopul nostru Pavel şi se va opri pe la Sfinţiea-Ta, va sluji liturghiea, va face reviḑie sfintelor daruri, miruluĭ, cărţilor, *are şi o jalbă*! Mă înţelegĭ Sfinţiea-Ta, *are şi o jalbă*».

— Preoteasă, preoteasă, ne-am prăpădit; înţelegĭ tu, *are şi o jalbă*, o plângere asupra mea de la vre-un mişel... ştiŭ eŭ de la cine?

Popa numaĭ a oftat greŭ şi s'a pus pe scaun lângă masă. In oglinda de pe pere-

www.dacoromanica.ro

tele din față-ĭ se vedea obrazul părinteluĭ galben, ochiĭ perduțĭ și părul muiat de sudoare și lins.

— Of, părinte, când te aud vorbind așa, mă prinde maĭ mare scârbă, a ḑis mama Filofteia, eștĭ maĭ rĕŭ de cât o muere, a greșit D-ḑeŭ că te-a făcut bărbat. Ți-ar ședea maĭ bine cu furca de cât cu cădelniță! Rușine, părinte, rușine! Eŭ îs o femee slabă și veḑĭ nu-mĭ pierd curajul. Ține-ți firea! Eĭ și ce, dacă este vr'o plângere împotriva Sf.-tale? Ce rĕŭ aĭ făcut cuí-va! Cuĭ poțĭ face Sf.-ta, rĕŭ? Toțĭ îțĭ fac rĕŭ, tot satul îșĭ bate joc de Sf.-ta. Poțĭ să-ĭ spuĭ arhiereuluĭ chiar așa. Și pe urmă? Arhiereul nu-ĭ lup, nu te-a păpa. Va sosi, va căuta, va sta la noĭ la masă și va pleca. Ia-ĭ mare lucru?

— Preoteasă, preoteasă, Dumnea-ta vorbeștĭ ca o femee, a rĕspuns părintele Sofron. Cum să îndrăsnesc eŭ să vorbesc cu prea Sfinția-Sa, când oĭ vedea eŭ fața luĭ cea luminată, pierd glasul și gura mea va fi mută, cum ḑice proorocul Zahariea la

www.dacoromanica.ro

cap cinci... (așa-i parcă?...) și Dumnea-ta ții să-i vorbesc, este cu putință?

Preoteasa s'a uitat lung la popă cu jale și cu dispreț și a clătinat din cap.

— Lasă, atunci voi vorbi eŭ! Nu te teme!

Pe urmă a șters oglinda și a început a se căuta într'însa. Era mama Filofteia grasă, rumenă, cu ochi frumoși albaștri, nu i-ai fi dat mai mult de 30 de ani, de și avea 35. Privindu-se cu mulțămire în oglindă, preoteasa a țâmbit puțin arĕtând două rânduri de dinți mărunți și albi.

— Lasă pe mine, părinte și du-te acuma de caută ceva bunișor pentru masă ca să avem cu ce primi pe Preaosfințitul. Pleacă!

Popa s'a sculat, a oftat, s'a frecat c'o mână la șale și a eșit.

Peste vr'un sfert de ceas ajunsese părintele Sofron pe la marginea satului. Cu capul plecat, cu pălăriea lăsată pe ochi, mergênd încet și gânditor ajunse la casa vechiluluĭ Ion Podobă.

www.dacoromanica.ro

— Bună ḑiua! ce maĭ facĭ, părinte? Sănătos?

— Sănătos, mulţămim! Dar ma-ta, chire Ioane?

— Și eŭ, slavă luĭ Asmodeŭ. Ce maĭ lucreḑĭ Sf.-ta, aĭ mântuit de prăşit?

— Nu încă, maĭ am în ogorul cel de lângă pârâŭ ca vr'o treĭ *cirte*.

— Is frumoşĭ păpuşoiĭ?

— Aşa potriviţĭ, slavă Domnuluĭ.

— Şeḑĭ, părinte.

— Mulţămim că nu staŭ mult!

Popa a tuşit, a dat de pe frunte o viţă de pĕr şi s'a pus pe un jilţ.

— Ce maĭ face cucoana preoteasă?

— Ea ca prin casă, ştiĭ, rĕspunse părintele Sofron, tot se porăeşte cu gospodăriea. Apoĭ după o tăcere cam lungă — Eŭ, chire Ioane, am venit să te rog de ceva, (aicĭ popa a tuşit iară-şĭ în mână...) să te rog de ceva. de mare trebuinţă . . . nu ca pentru mine, dar maĭ mult din punct de vedere, ḑicênd aşa, pentru obştie, cum ḑice sf. Ioan Bogoslovul : «Să

www.dacoromanica.ro

fiți voi pentru noi, tarii pământului, ca pentru Hristos...» (aicĭ pe bietul popă l'a apucat așa tuse, că putea să se înece, de nu-ĭ dădea vechilul un pahar de apă).

— Ea lasă, părinte, pe Ioan Bogoslovul și spune ce aĭ de spus!

Popa se încurcase acuma de-a binele. In fața acestuĭ vechil tînĕr, păței tot-deauna așa, își perdea curajul, de-și mult curaj nu avea bietul popă nicĭ față cu alțiĭ: De Podobă se temea, i se părea prea învĕțat și apoĭ vechilul o dată i-a fost spus, verde în ochĭ, că nu crede în Dumneḑeŭ, când cela îl întrebă de ce nu vine câte odată pe la biserică. De atuncĭ se ferea de daravere cu vechilul; de-l vedea într'o parte a satuluĭ, el apucă în alta. Popa știea că «de omul abraș să taĭ poala să fugĭ». Când s'a întâlnit o dată cu vechilul la o nuntă, părintele a scăpat crucea din mână și a încurcat slujba, de-aŭ rĕmas bieții oamenĭ necununați după toată regula. Teama Sfinției-Sale era neîntemeiată.

Podobă era ales de bun cu toți, chiar

www.dacoromanica.ro

popa nu putea spune nimica de rĕŭ împotriva tînĕruluĭ. — Bun, bun, nu ḑic, om blajin, ca un copil, dar ce ți-ĭ bună, nu crede în Dumneḑeŭ ! Vrea să ḑică antihrist, vrea să ḑică vrăjmașul luĭ Hristos și al meŭ ! — Popa bun și el, lua cât îĭ daŭ țĕraniĭ. Popa, ḑic, îĭ plăcea vechiluluĭ. De multe orĭ vroise să facă prieteșug cu dânsul, dar vĕḑênd frica popeĭ l'a lăsat în plata Domnuluĭ. Acum vĕḑêndu-l că a venit singur, fără a fi poftit, vechilul se mira mult, dar și-a ascuns mirarea. Pe bietul popă numaĭ frica de Preasfințitul Pavel l'a mânat, numaĭ când a vĕḑut cuțitul la os l'a făcut să ve singur la antihrist în casă. N'avea bietul nicĭ încotro. Cu ce să ospăteḑe pe Sfințiea-Sa ? Grozav era vechilul, dar Preasfințitul și maĭ și. A venit decĭ la Podobă să ceară.

— Ți-a trecut părinte? l'a întrebat, vechilul după un timp.

— Mulțumesc, trecut... eștĭ prea bun... Iți fac supărare... nu face nimica, adică nu, mă iartă... nu eŭ, dar preoteasa... nu toc-

www.dacoromanica.ro

mai ea singură, dar eŭ din partea mea m'am gândit... ea a ţis: «Lasă-te pe mine, parinte, şi dute acu de caută ceva bunişor, pentru masă, ca să avem cu ce primi pe prea Sfinţia Sa...» Aci s'a oprit popa neştiind ce să mai spuie.

— Nu te înţeleg, părinte, lămureşte-ma; aĭ nevoie de mine?

— Da, da, tocmaĭ de dumneata era vorba... adică nu de dumneata, dar de bucatarul dumitale, vorba este că el e foarte bun şi ar putea găti ceva potrivit pentru stomacul prea Sfinţieĭ Sale.

De ce mai mult vorbea popa, de ce vechilul îl privea mai cu băgare de seamă.— Bietul om, gândea el, îĭ lipseşte o doaga. De treabă-ĭ; dar ce ţiĭ bun, dacă e într'o ureche. Toţi pletoşiĭ mi sunt urâţi, acesta mi-ar plăcea, d'apoĭ dacă e nebun...—Popa par'că îĭ ghicise gândurile luĭ chir Ion.

— Să'ţi spun curat, a început el odata, adunêndu'şĭ toate puterile, am nevoe de bucătarul dumitale, să'ĭ daĭ drumul mâine... am mare nevoie... poimâine sosește... face

www.dacoromanica.ro

revizie... și ar trebui o masă, înțelegĭ ma-ta, bună să fie!

— Va să ḑică e vorba de bucătar? Bine! a rĕspuns vechilul.—Popa tot nu se scula.

— Apoĭ când mĕ gândesc că mămaliga e foarte bună, dar cum s'o daĭ la masa arhiereuluĭ. E cu putinţă? Și ce să fac? La cârciumă afară de covrigĭ uscaţi nu găseștĭ nimica... apoĭ de, covrigiĭ sunt bunĭ eĭ, dar stomacul arhiereuluĭ poate ca... știŭ și eŭ... n'ar fi bine să-ĭ daŭ la masa covrigĭ.. Nu-ĭ vorbă, am pesmeţi... dar știĭ an s'a făcut grâul cam cu neghină și puţin, am pus orḑ ca toată lumea... Ce sa facem, n'avem de ajuns... Dacă aĭ fi bun să-mĭ daĭ... (Tusea era să înece acuma chiar cu totul pe părintele).

Vechilul rîdea și dădea prietenește popeĭ cu pumnul după cap.

— Of! a draculuĭ tuse... să ferească Dumneḑeŭ... adică, cât trăește omul tot pĕcate face... ce am ḑis?

— Bine, părinte, îţĭ daŭ și pâine, maĭ aĭ nevoe de ceva?

www.dacoromanica.ro

— Da, a rĕspuns el, dar n'am îndrăsnit să cer, eștĭ și așa prea bun... îți fac osteneală...

— Lasă-mĕ cu osteneala, ce osteneala? Heĭ, spune ce mănâncă bărbosul dumneavoastră.

— Care bărbos? a întrebat popa cu naivitate.

— Apoĭ nu e vorba despre popa peste toți popiĭ, adică de prea cuviosul Pavel?

— Da, dar dumneata, așa vorbeștĭ de dânsul? Ḑĕŭ e păcat că șed eŭ aicĭ... bine, dacă e așa... fie ce va fi... mare e D-ḑeŭ.

— De, de, iartă-mă părinte, n'am voit sa te obijduesc, uită vorbele mele; va să ḑică: bucătarul, pâine și vin... atâta? Dar știĭ e prea puțin! Din vin și din pâine numaĭ Christos poate să facă ceva...

— Iar aĭ început, i-a curmat popa vorba, dacă e așa, mă duc.

— Stăĭ, părinte, ce dracul, nu fiĭ hursuz nicĭ nu știŭ cum să maĭ vorbesc cu Sfinția ta. ḑiceam că vinul și pâinea nu vor fi de ajuns; maĭ trebue ceva, ceva bunișor.

www.dacoromanica.ro

— Peşte, a ḑis popa, peşte proaspat!

— Va să ḑică aĭ peşte? Bine şi asta... dar alt-ceva?

— Nu, nu, eŭ n'am peşte, dar în iazul boeresc, dacă aĭ fi aşa de bun să mă laşĭ să prind...

— De ce nu, foarte bine, dute şi prinde, dar trebue să mergeţĭ mâine la rĕsăritul soareluĭ...

— Da, ştiŭ, ştiŭ dar veḑĭ că este o încurcătură, n'am năvod, aicĭ e treaba...

Prinsese popa la curaj, vorbea maĭ desluşit şi câte odată chiar rîdea.

— Haĭ, ghidi, popă, să-ţĭ daŭ şi năvodul, vra să ḑică? rîdea vechilul. Bine, aşa *să fie*, cum a ḑis sfântul duh! Aşa e par'că?

— Ma-ta iar aĭ început... apoĭ veḑĭ... nu e bine, mă mâniĭ, nu-mĭ trebue nicĭ peşte, nicĭ năvod, mă duc. (Şi chiar se sculase popa).

— Dar, lasă acum, nu te maĭ mânia, nu e vreme, închipuieşteţĭ că n'am ḑis nimic. Fie, ḑic, îţĭ daŭ şi năvodul. Oameniĭ aŭ să'l tragă?

www.dacoromanica.ro

— Of, of, a rĕspuns popa, aicĭ e vorba, era să mă întreb...

— Cum, l'a întrerupt vechilul, vreĭ să-ţĭ trag şi năvodul? rîdea acum cu hohot vechilul, bătênd pe popă pe umĕr.

— Nu, nu, dar era numaĭ să-ţĭ spun... cum şi ce s'a întêmplat. Inainte de a veni pe la d-ta, am trecut prin sat şi am vorbit cu vre-o doĭ treĭ creştinĭ. — Să daţĭ ḑic, ajutor, că nu e numaĭ pentru mine, dar şi pentru voĭ, pentru sufletele voastre... să daţĭ ajutor la tras peşte.

— Va să ḑică, aĭ ştiut că am să-ţĭ daŭ voe şi năvodul? îl întrebă vechilul.

— Se înţelege, am ştiut, eştĭ om bun, numaĭ nu'mĭ place că nu creḑĭ în Dumneḑeŭ şi încă...

— Eĭ, să lăsăm asta acum, urmeaḑă. Ce ţi-aŭ rĕspuns oamenii?

— Inchipueşte-tĭ, ce neruşinare?—Prinde şi singur, mi-aŭ ḑis. Sfinţia-ta tot n'aĭ ce face. Ce ne trebue nouă arhiereŭ? Dacă îţĭ trebue să-l hrăneştĭ cu peşte, prinde-ţĭ.

— Aŭ dreptate, bieţiĭ oamenĭ, ḑise ve-

www.dacoromanica.ro

chilul, aŭ de lucru, n'aŭ când pierde vremea. Eĭ și ce aĭ făcut?

— Va veni diaconul, pisaltul, pălămarul, dascălul; am maĭ găsit vre-o doĭ băeți, pe urmă păḑitorul bisericeĭ... atâta!

— Puțin, a rĕspuns vechilul, ți-așĭ da și oameni, dar sunt cu toțiĭ la lucru, poimâine e sĕrbătoare, mĕ grăbesc cu căratul, mă tem de ploĭ! In sfârșit vreaŭ să vĕd și eŭ cum prindeți; mâine să viĭ pe la mine, părinte, când veți pleca.

A doua ḑi, încă nu se făcuse bine ḑiuă și popa bătea în obloanele ferestreĭ de la odaia vechiluluĭ. Prinḑĕtoriĭ de pește duserà năvodul încă de cu seară la părintele Sofron.

— Scoală-te, chir Ioane, aĭ ḑis că mergĭ să ne veḑĭ cum prindem pește... strigă Sfinția Sa punênd gura la oblon.

— Mă scol, se auḑi dinăuntru, așteaptă puțin, es îndată.

Peste vre-o ḑece minute, popa și vechilul mergeaŭ împreună spre iaz. N'aŭ apucat eĭ a ajunge la păduricea după care era și

www.dacoromanica.ro

moara de pe iaz și aŭ auḑit desluşit sgomotul pescuitorilor.

— Apoĭ! a ḑis popa supĕrat, mi se pare că aŭ și început... of, ce oamenĭ!...

— Eĭ și ce! lasă-ĭ la pustia făcu vechilul.

— Nu prea șade bine, tot, orĭ și cum, trebuea să ne aștepte... să le dăm voe...

Pescuitul era în toată puterea. Sloboziseră năvodul și-l trăgeaŭ acuma, dar nu eraŭ oamenĭ. Dascălul, pisaltul și păzitorul bisericeĭ trăgeaŭ de o fringhie legată de un colț al năvoduluĭ, și stăteaŭ pe malul drept; vre-o șase băeți trăgeaŭ de pe malul stâng. Diaconul ședea într'o luntrișoara și umbla să descurce năvodul dacă se anina unde-va. Părintele diacon era îmbrăcat cu antereŭ de micaton albastru, cu poalele suflecate în brîŭ. O pălărie veche și ruptă, ce semăna cu o ciupercă îĭ ședea tocmaĭ pe ceafă, așa că toată fruntea și obrazul eraŭ supuse la întêmplările vremilor. Părintele diacon cu spetele-ĭ late, cu înălțimea neobișnuită, așa croit rĕŭ și cusut bine cum era, semăna maĭ de grabă a

www.dacoromanica.ro

căpitan de haiducĭ de cât a slujitor al luĭ Dumneḑeŭ, maĭ puneţĭ la socoteală ca îl dăruise Domnul cu un stog de pĕr des și creţ care nu făcuse cunoștinţă cu foarfecile nicĭ pieptenele. In mâinele-ĭ vânjoase și păroase, ţinea lopata cu care ridica niște valurĭ uriașe, de gândeaĭ că umblă vaporul pe iaz, nu o luntrișoară.

Când a vĕḑut părintele Sofron ispràvile diaconuluĭ, s'a apucat cu amândouă mâinele de pĕr.

— Diacone, dar ce, aĭ înebunit?

— Și de ce, mă rog, l'a întrebat diaconul, dar așa de gros și așa de tare în cât a rĕsunat de vre-o cincĭ orĭ din pădurea vecină.

— Cum, de ce! Dar unde a maĭ vĕḑut cine-va, să meargă luntrea înaintea navoduluĭ.

— Maĭ bine tacĭ, părinte dacă nu înţelegĭ.

— Tu aĭ să alungĭ tot peștele! Așa se prinde?

— Nu te teme, nu-ĭ alung! și întorcân-

www.dacoromanica.ro

du-se către trăgatorĭ, a strigat din toate puterile: — Voĭ colo! ce! Aţĭ adormit? Trageţĭ maĭ iute, mişcaţi-vĕ, trageţĭ!

— Pentru numele luĭ D-ḑeŭ, nu maĭ răcni aşa.

— Staţĭ, ţipă diaconul, neluând nicĭ într'o seamă sfatul popeĭ şi văḑênd că se aninase năvodul drept la mijloc, iar ceĭ de pe mal se opinteaŭ de-ĭ treceaŭ sudorile. — Staţĭ loculuĭ, staţĭ, s'a aninat! Repede întoarse luntrea, se apropie de locul cu pricina şi lepădând lopata ş'a suflecat mânicele, s'a plecat şi a început a întinde capĕtul cel aninat.

— Gata, acu se poate şi înainte!

Preotul uitându-se la dânsul numaĭ a dat din mâinĭ.

— Ce daĭ din mâinĭ? l'a întrebat vechilul.

— Nu maĭ mănâncă Preosfinţitul peşte!

— De ce?

— Apoĭ ce gândeştĭ mata! Peştele doar nu-ĭ nebun. Numaĭ priveşte'l pe diacon.

www.dacoromanica.ro

Doamne par'că e o fiară sălbatică ! Așa se prinde peștele ?

— Marș, marș, strigă pe neașteptate diaconul de se resunaŭ meleagurile,—înainte! Apoĭ sărind în picioare iar a ajuns înaintea năvoduluĭ ridicând o groază de valurĭ.

— Dar nu răcni, tu ! strigă și popa mânios.

— Nu prea porunci așa, părinte, ĭĭ răspunse diaconul supĕrat și el, că dacă povestea-ĭ așa nu mi-ĭ greŭ să te las...

— Maĭ bine, că tot n'are să fie nicĭ-o pricopseală.

— Sfinția-ta, poate acu prinzĭ pește întâĭ, i-a ḑis diaconul, dar eŭ atâția anĭ să trăesc de câte orĭ am prins și câte năvoade am rupt ! Așa ! Am păscuit în Dunăre. Iacă așa. Dumnea-ta să tacĭ !

— Rea treabă, nu scoatem nicĭ un pește de rîs. — A rupt ! Il cred. — ḑise popa către vechil, oftă de maĭ multe orĭ, se frecă cu mâna la șale și se lăsă pe năsipul de la mal.

www.dacoromanica.ro

— Staţi ! a maĭ răcnit din noŭ diaconul, ĭĭ vreme să ridicăm peştele.

— Incă nu, cum se poate : ḑise popa împotrivindu-se ; dar cine-l lua'n seama ?

— Dar ce pofteştĭ, să-ţĭ tragem năvodul cale de ḑece poşte ?

— Nu, dar măcar până maĭ încolo unde nu-ĭ malul aşa de nalt şi de râpos, acolo-ĭ şi maĭ uşor de scos.

— Dar aicĭ nu-ĭ bine ? întrebă diaconul hărţăgos.

— Ce fel de bine, diacoane, nu veḑĭ ce maluriĭ ?

— Dar Sfinţiea-ta nu ştiĭ, a rĕspuns el uitându-se chiorâş, că ouăle nu învaţa pe găină ?

— Cu toţiĭ aŭ bufnit de rîs, numaĭ dascălul şi cu pisaltul nicĭ nu aŭ ḑâmbit, dascălul numaĭ a ḑis : Prea mult vorbeşte părintele diacon !

— Mi-ĭ ciudă, ḑĕŭ, cà nu pot şi maĭ mult, pĕcat că am numaĭ o limbă !

Şi diaconul luând capĕtul frânghieĭ din

www.dacoromanica.ro

mâna celor ce trăgeaŭ a apucat spre malul pe care ședeaŭ popa și vechilul.

— Acu, cu toțiĭ odată, încă... încă : strigă el sărind din luntre pe mal și trăgând din rĕsputerĭ năvodul. (Popa și vechilul trăgeaŭ și eĭ). Incă odată, hup, strigă, nu vă dațĭ în lăturĭ... cu toțiĭ... odată !

Trăgeaŭ la năvod de-ĭ luaŭ draciĭ.

— Par că-ĭ prea ușor, nu știŭ ce să fie, ḑise dascălul.

— Știĭ tu mult, din lingură și în gură, aĭ vĕḑut ! i-a rĕspuns diaconul, înainte... trageți !..

Acuma a ḑărit popa un gât de șip, eșind din buzunarul diaconuluĭ. Popa l'a scos încetișor, l'a mirosit, a dat și vechiluluĭ să miroasă și clătinând din cap desnadăjduit a vârât șipul în buzunarul sĕŭ.

— De aceasta face atâta zgomot ! șopti popa. Vechilul nu ḑise nimica, numaĭ a ris.

Diaconul nicĭ n'a simțit de isprăvile popeĭ și țipa înainte. In sfârșit năvodul ajunse

www.dacoromanica.ro

la mal și... vaĭ! jumĕtate de fund era rupt! popa dădea din mâinĭ de mirare.

— Veḑĭ, ce aĭ facut tu? se ràsti el la diacon, veḑĭ c'aĭ rupt năvodul? Ce să facem acu?

— Eŭ, ce-s de vină? l'am rupt eŭ?

— Dar cine? nu ḑiceaĭ tu: trageţĭ, trageţĭ, înainte, ca un căpieat?

Dar nicĭ diaconul nu și-a perdut firea.

— *C'est n'est rien!* a strigat el de-odată franţuzește: — nimica! Și scoţând tot năvodul pe mal a ḑis dascàluluĭ: Aleargă, dascăle, la crâșmă și cumpĕră un ghem de sfoară inglizească, repede... iute. Indată cârpim noĭ ruptura aceasta!

— Dumnea-ta maĭ bine trimete pe pălămar, ĭ-a rĕspuns dascălul și s'a pus jos pe pământ.

— Atuncĭ aleargă-tu, pàlămare, iute!

— Dar, oare dă crâșmarul sfoară fara banĭ? il întrebă pălămarul.

— Cum să nu dee, spune că părintele a trimes.

www.dacoromanica.ro

— Și pentru ce, mă rog, părintele? Tu aĭ rupt, tu drege, strigă popa mânios.

— Dreg eŭ, daţĭ sfoară!

— Doamne, doamne, ce păcate am maĭ avut! se căină popa și vârând mâna în buzunar după parale scoase câte-va copeicĭ și le dădu pălămaruluĭ.

— Iute, marș! a maĭ zbierat diaconul în urma palămaruluĭ, apoĭ parcă aducându-șĭ aminte de ceva a dat fuga către pădurice, dar n'aŭ trecut nicĭ douĕ minute și vĕḑând buzunarele goale a eșit fript și alergând ca un smintit a sărit în luntre, a trecut repede iazul și oprindu-se acolo unde luase de la băeţĭ frânghiea năvoduluĭ, a început a căuta de-amănuntul prin iarba, apoĭ sări în luntre și negăsind nimica s'a suit din noŭ în luntre și a vâslit până la mijlocul iaḑuluĭ acolo unde se încurcase năvodul. Acolo se opri, se puse în genuchĭ și punând mâna la ochĭ, s'a uitat lung, lung în fundul iaḑuluĭ, apoĭ lepădând antereul și cămașa a vârât amêndouĕ mâ-

www.dacoromanica.ro

nele în apă. Bâjbâind mult a dat de nu știŭ ce.

— Iaca fundul năvoduluĭ, a strigat el atuncĭ scoțênd din apă o bucată de împletitură ca de un stânjen de lungă și scuturând'o în aer. Iaca afurisitul de năvod se aninase într'o cioatcă la fund.

Dar se vedea că nu căutase el fundul năvodului ci alt-ceva, căcĭ îmbrăcându-se cu hainele și lepădând în luntre bucata ruptă, a maĭ mers în alt loc și negăsind nicĭ acolo ce căuta, s'a întors posomorât la preot și s'a așeḑat la pământ turcește cu picioarele sub dânsul.

— Dar ce este, diacone, aĭ perdut ceva ? îl întrebă popa.

Acuma înțelese el treaba.

— Sfinția-ta l'aĭ luat, ḑise el vesel și alăturându-se de preot.

— Ce ?

— Dar îl aĭ ! pe ochĭ te văd !

— Ce, diacoane, spune lămurit, nu te pricep...

— Destul, destul, nu mă chinui, dămi-l...

www.dacoromanica.ro

— Dacă e așa, naţi-l, Dumneḑeŭ cu tine. Apoĭ scoase șipul din buzunar și i-l dete.

— *Merci beaucoup!* strigă diaconul.

Voulez-vous? maĭ făcu el întinḑênd șipul la vechil.

— Mulţumim, nu vreaŭ, rĕspunse vechilul.

— Imĭ pare rĕŭ, dar dumnea-ta, părinte?

— Of, of, numaĭ păcate cu tine!

— Dar bea, veĭ uita de necaz!

— Popa a bĕut câte-va gâturĭ și i-a dat sticla înapoĭ. Diaconul când a pus'o la gură n'a luat'o de cât goală, a supt tot.

Peste cât-va timp a sosit și pălămarul cu șfara și diaconul s'a pus pe lucru. Intr'un sfert de ceas a cârpit ruptura și s'aŭ apucat iar de tras. Dar cu toată munca, tot în zadar, peștele par'că înadins nu vrea să se prindă; aŭ tras la cele maĭ bune locurĭ și de abia s'aŭ ales cu câte-va duzinĭ de racĭ.

— E prea cald, tot peștele s'a îngropat în noroĭ, ḑise, în chip de mângâere diaconul.

Desnădăjduirea popeĭ era mare.— Cu ce

www.dacoromanica.ro

să-l hrănim? se tot întreba, cu ce să-l hrănim? of! of!

— Apoĭ ce să facem? Spune-ĭ și dumnea-ta. Prea înalta ta Sfințenie, măcar să crăpĭ, dar peștele nu se prinde.— Și spunênd acestea hohotea diaconul de clocoteaŭ văile și pădurile.

— Of, of, om spulberatec ce eștĭ! Ție iți vine a glumi, dar cum să daŭ eu ochiĭ cu arhiereul, ce să-ĭ ḑic? Păcatele mele!

— Fă și Sfinția ta, cum a făcut o data un preot bătrîn: a fript un purcel și a ḑis: — Apoĭ, Prea Sfinția ta, pește n'avem, să cumpărăm n'avem parale, ḑiĭ purceluluĭ acestuia să se prefacă în pește.

— Basm fără înțeles și prost, ḑise preotul mânios.

Diaconul rîdea de i se întinsese gura până la urechĭ.

Și așa pescariĭ noștri s'aŭ întors a casà cu màinele goale.

In spre seară însă, popa iar bătea la ușa vechiluluĭ.

— Iartă-mă, te rog, iar la d-ta am venit.

www.dacoromanica.ro

— Cum, tot pentru arhiereŭ?

— Ce să facem, păcatele noastre cele grele!

— Dar ce maĭ este?

— Bucătarul ḑice că ar trebui unt proaspăt și unt de lemn.

— Apoĭ să ia.

— Maĭ cere... caștraveți verḑĭ... dumneata aĭ?

— Am, dar ce?

— Vroim să facem un *malonez* saŭ așa ceva, dracul să-l știe, doamne iartă-mă!

— Să eĭ părinte, să eĭ, cât pofteștĭ!

— Doamne, abia mă poartă picioarele, nu m'am pus jos de când cu pescuitul.

— Dar cum aĭ făcut cu peștele?

— Cumpăraĭ puțin.... și punându-se pe marginea scaunuluĭ adăogă: — Acu înca și alt necaz.

— Ce fel?

— Tot clirosul s'a îmbătat, s'aŭ îmbrăcat ca *irozii* și diaconul e beat și dascălul chiar. S'a încurcat și notarul cu dânșiĭ și acuma să auḑĭ la cârciumă ce cântece trag

www.dacoromanica.ro

nișteva solo și nișteva trolo, că te apucă fiorii. Ce să-ți mai spun, îl știi pe diacon. Ce glas! Ca de leu, nu alt-ceva! — Nu știu ce să fac, mă tem că n'au să poată sluji mâine.

— Iar îți faci singur spaimă, se vor trezi ei!

— Dar cum? diaconul urlă de s'aude tocmai la *Frumoasa* și tot franțuzește.

— Dar de unde știe el franțuzește.

— Așa pe lângă boeri a învățat și el câte ceva, și acu o întoarce cum îi vine.

— De ce nu te-ai dus la cârciumă să le spui?

— Dar taci, chir Ioane, poți să le spui ceva? De dascălul nostru și arhiereului i-a fost de a scăpăra.

— Cum de a scăpăra?

— Ia așa. L'au pus pe dascăl mai anul trecut la canon și l'au trimes la curtea prea Sfinției sale să lucreze la cele mai grele trebi: tăia lemne, căra apă, săpa la pământ. Atunci într'o zi l'a trimes iconomul la apă cu saçaua. A plecat și nu s'a mai întors. Vr'o două săptămâni l'au căutat și l'au găsit, dar ce 'ți e bun: nici tu cal,

www.dacoromanica.ro

nicĭ tu saca, nimica; se vede că a vêndut tot şi paralele le-a băut! Arhiereul auḑind a ḑis: Daţi-l cioarelor înapoĭ acasă, că rĕmân fără caĭ.

— Eĭ veḑĭ? Aşa poamă-ĭ dascălul nostru!... Ce oamenĭ avem aicĭ în sat! Maĭ rĕĭ de cât Tătarii, maĭ ḑise popa ţinênd mâna pe clampa uşeĭ, abia am găsit vre-o câte-va femeĭ şi babe ca să spele podelele în biserică. N'aŭ nicĭ pic de dragoste pentru Dumneḑeŭ!

— Apoĭ nu-ĭ treaba D-tale să te îngrijeştĭ de podelele bisericeĭ...

— Aşa, ţi-aĭ găsit... dacă-s toţĭ beţĭ ca nişte porcĭ, morţĭ beţĭ cu toţiĭ. Plecăciune, să mă ertĭ, maĭ ḑise eşind pe uşă. Bucătarul se laudă: — Ţi-oĭ trânti o masă, de nicĭ un arhiereŭ pe lume n'a vĕḑut maĭ bună, eu, ḑice, ştiŭ gusturile arhiereştĭ şi toate bucatele ce le plac lor.

— Numaĭ dacă vreĭ să se aleagă ce-va, i-a ḑis vechilul rîḑând, să nu-ĭ daĭ de bĕut că-ţĭ face o mâncare de te va pomeni arhiereul!

www.dacoromanica.ro

— Săracul de mine, și de mine ! d'apoĭ eŭ i-am dat... A doua-ḑi după pescuirea cea îmbelșugată era sĕrbătoare. Clopotele bisericeĭ de la «Vorniceĭ» sunaŭ ca în ḑioa de Paștĭ. O droae de băeţĭ se întreceŭ care de care sĕ toace maĭ frumos, așa că pălămarul, pre care și fară de aceasta îl durea capul, după beţiea din ḑiua trecută sa vĕḑu nevoit să eie o prăjină și să-ĭ alunge din clopotniţă ; dar nu apucase a-ĭ întiri de la toacă și draciĭ se apucară de bănănăit clopotele. Moș Gavril i-a dat de miĭ de orĭ la mama dracilor și a apucat spre jupânul Iţic ca să-șĭ maĭ potolească arsura din gâtlej. Mic și mare vroind să vadă pe Prea-Sfinţiea-Sa eșiseră din cocioabe, bordee și case, se grămădiseră împrejurul bisericeĭ și crâșmeĭ, că nu veneaŭ tocmaĭ departe una de alta... Locuitoriĭ se îmbrăcaseră cu ce aveaŭ maĭ frumos. Maĭ aproape de biserică pe niște pietre ședeaŭ toate babele și femeile din sat; năframele lor albe și testemelele negre se deosibeaŭ ciudat de barișurile roșiĭ și stacojiĭ ale nevestelor ti-

www.dacoromanica.ro

nere și ale fetelor. Mai deoparte, aproape de crâșmă moșnegii îmbrăcați cu iței ori cu bernevecĭ, cu sumane și fără, numai în cămeși, povesteau de cele trecute și din când în când tot aruncau câte o căutătură la jupânul Iți. Flăcăii și flăcaoanii glumeau, râdeau, uitându-se la fete care umblau încoace și în colo. Alți tineri se trânteau ca să-și arăte puterile ridicându-se unul pre altul de brâu. Pr'intre lumea de jos, prostimea satului, se plimba și lumea aleasă, aristocrățimea: Preoteasa îmbracată cu rochie albastră de cit și strânsă de mai nu putea să răsufle, decoltată de mai nu-i eșeau țâțele afară și cu pălărie galbenă de pae împodobită cu flori roșii, se ținea de mână cu diaconița, era frumos și cu gust dichisită. Lângă preoteasă mergea notarul, om slăbănog, șont și cam ghebos, ras la musteți, fără barbă și cu părul uns de-i curgea unsoarea. Notarul părea tare vesel și mereu tot șoptea la ureche preoteseĭ și o facea să rîdă și să se înroșească,

www.dacoromanica.ro

Tot «civilĭ», adică îmbrăcaţĭ ca şi notarul cu surtuce, şepcĭ şi pantalonĭ peste turetcĭ, se primblaŭ şi treĭ fecioriĭ boereştĭ privind cu ciudă la norocosul notar. In pridvorul bisericeĭ profesorul cu şcolariĭ repetaŭ un cântec ca să întêmpine dupa cuviinţă pe Sfinţitul Pavel.

Se ştiea că trebuea să vie spre seară, dar maĭ pe urmă venise un om de la blagocin şi înştiinţase pe preut că Preasfântul vine pe la amiaḑă. S'a cam îngrijit popa ; una că masa putea să nu fie gata şi apoĭ clirosul încă nu-şĭ venise în fire dupĕ cheful ce trăsese în ḑiua de erĭ. Lumea flămândă se temea să se repeadă să îmbuce câte ceva, căcĭ arhiereul putea veni nicĭ nu ştiĭ când.

Era pe la 11 ceasurĭ, s arele ardea adevĕrat ca în luna luĭ Iunie, era o năduşală de nu-ţĭ găseaĭ loc. Toţĭ sufereaŭ, dar nime nu gândea să se ducă pe acasă.

Pălămarul se uită la umbra clopotniţeĭ, care era la dânsul cel maĭ bun ceasornic.
— Iĭ ameaḑă, dute de spune părinteluĭ,—

www.dacoromanica.ro

ţise el unuĭ băiat şi apucând el singur capetele frânghiilor atârnate de limbele clopotelor a început întâĭ încet, apoĭ maĭ tare şi maĭ tare a face aşa minunĭ, ca băeţiĭ numaĭ se uitaŭ unul la altul şi râdeaŭ de mulţămire. Tot clerul în veşminte nouă stătea în pridvor de unde dase afară pe profesor şi pe şcolarĭ. Toţĭ se uitaŭ pe drumul ce mergea spre mânăstirea *Frumoasa*. Pe drum se arătă un călăreţ, care alerga spre sat cât ce-ĭ putea calul.

— Uitaţi-vă, s'a auţit prin mulţime, trebue sa fie vr'un trimes de la Frumoasa.

Părintele Sofron numaĭ s'a îngălbenit, simţea cum i se răceşte sângele. Călăreţul a dat într'o parte şi s'a făcut nevĕţut după casele din marginea satuluĭ.

— Poate să nu fie trimes, poate-ĭ vr'un ţĕran, ţise diaconul cu glas raguşit. Se vede că «iroţiĭ» nu eşiserà înca d'intr'ânsul.

Popa auţind asta s'a facut foc.

— Destul, diacoane, ce-ţĭ maĭ baţĭ limba,

www.dacoromanica.ro

unde s'a vĕḑut să alunge ţĕranul calul aşa degeaba, doar n'a înebunit. Trebue să fie trimes de blagocin.

— Apoĭ Sfinţiea-Ta să veḑĭ acu o vacă fugând şi tot ţi s'ar părea că-ĭ de la blagocin, rĕspunse diaconul cu dispreţ. — Uniĭ aŭ început a rîde.

— Destul, destul, diacoane!

— Ti . . . ! să fie acu o oca de borş, ce bine mi-ar prinde, parcă-ĭ pojar înuntru! Ce ḑicĭ, dascăle?

— Ar fi bine, părinte diacoane, nu-ĭ vorbă, dar maĭ bine ar fi o oca de vin.

— Vine, vine, iacătă-l'ĭĭ — A strigat mulţimea.

Dupĕ un stog mare de fân din dosul bisericeĭ s'a arĕtat un om călare pe o drâglă şi venea drept spre biserică. Era pălămarul de la Frumoasa, călare pe iapa preotuluĭ Arghir. Omul era îmbrăcat cu antereŭ gălbuĭ, cu pălăriea pe ceafă şi picioarele îĭ ajungeaŭ maĭ până sub pântecele caluluĭ. Cu biciuşca necontenit jăr-

www.dacoromanica.ro

păea în dreapta și 'n stânga pe bietul dobitoc.

— Vine, vine, sosește ! strigă pălămarul apropiindu-se de biserică și de abea maĭ ținându-se pe cal — s'a pus în trăsură.

N'a mântuit bine și se arĕtă pe drum un nour de praf, înainte venea o cărucioară, după dânsa o caretă cu șease caĭ și apoĭ o trăsură mare descoperită cu patru caĭ Părintele Sofron s'a minunat că n'a murit de frică văḑêndu-le.

— Gata-s toate ? întrebă bietul popă pe diacon.

— Se înțelege. Maĭ încape vorbă ? rĕspunde diaconul sughițând.

— Pe pristol iĭ șters ?

— Șters...

- Antemisul l'aĭ desvelit ?

— Desvelit...

— Tu, măcar puțină tămâie ar trebui să rugumĭ, că puțĭ a rachiŭ ca dintr'un butoiŭ !

— Asta se poate ! Am cinstit frumușel !

www.dacoromanica.ro

— Da de cinste!.., Dar regula n'aĭ uitat'o cum trebue să'l întâmpinăm?

— Nu, nu...

— Caută... Și pe tine dascăle, te rog când veĭ începe a spune «Doamne miluește» de 40 de orĭ, să nu înghițĭ vre-o ḑece, cum ți-e obiceiul. Să spuĭ toate binișor și lămurit!

Peste vre-o ḑice minute s'aŭ oprit trăsurile lângă poarta bisericeĭ. Norodul a scos căciulele. De la poartă până la ușa privdoruluĭ, numaĭ lume. Starostele și cu vornicul umblaŭ prin mulțime, făcênd trecătoare pentru archiereŭ și pentru suita luĭ. Prea Sfinția Sa, om ca de vr'o 50 de anĭ, sdravăn și roș la față, înbrăcat în rasă de moarea neagră, purta mulțime de crucĭ pe piept. Cum s'a oprit trăsura, Sfinția Sa a sărit singur, dîrz și a trecut prin mulțime blagoslovind cu amêndouĕ mâinele, până ce a intrat în biserică; cu dênsul a intrat și părintele blagocin. Slujba n'a ținut mult. Prea Sfinția Sa se vede că se bucura de atâta grabă. In timpul iectenieĭ diaco-

www.dacoromanica.ro

nul a sughițat așa de tare în cât archiereul s'a uitat lung la dânsul și mai n'a scăpat cădelnița din mână.

După leturghie, pe când archiereul se desbrăca, preotul a dat nafura de pe un tăleraș, dar mâinele îĭ tremuraŭ și l'a scăpat jos.

— Ridică-l sus, i-a ḑis archiereul, aducându-și parcă aminte de ceva.

După sfârșitul slujbeĭ preoteasa s'a apropiat întêiŭ să sărute crucea din mâna Prea Sfântuluĭ Pavel.

— Prea Sfinte, a început ea plecând ochiĭ în jos, fă-ne mare cinste și ospătațĭ la noĭ cu ce o da Dumneḑeŭ!

— Cu cine am fericirea de a vorbi? a întrebat prea cuviosul înfigându-și privirile în decolteaua cucoaneĭ preotese.

— Eŭ sunt preoteasa... părinteluĭ Sofron, ereŭ în acest sat, a rĕspuns ea și l'a privit pe bĕtrîn drept în ochĭ zîmbind puțin...

— Nu știŭ, n'am vreme, n'am să pot...

— Faceți milă, îl rugă din noŭ ea...

— Bine, bine, fie cum vroești ḑise că-

www.dacoromanica.ro

lugărul și a început a da crucea să o sărute norodul.

* * *

In odaea cea mare masa era pusă pentru treĭ persoane, însă la dânsa numaĭ arhiereul singur ședea și mânca. Preoteasa stând lângă dânsul îĭ schimbă tacâmurile și-ĭ turnă la vin. Slab e omul, avea și Sf. Pavel o slăbiciune: îĭ plăcea să mănânce bine, să nu fie vinul rĕŭ nicĭ puțin, apoĭ se svântă după femeĭ grase. Numaĭ atâtea cususurĭ avea, alminterea nicĭ cât e negrul sub unghie.

Preotul par'că nicĭ nu maĭ era pe lume, nicĭ nu sufla, se ascunsese într'un etăcel alăturĭ cu bucătăria.

— Dar unde e părintele? întrebă Vlădica, aducându-și aminte că preotul de gazdă ar fi trebuit să fie de față și să'ĭ vorbească de nevoile cleruluĭ, de ale sătenilor...

— Părintele, ca un om zelos s'a dus după nevoile obștеĭ, are de spovedit o bolnavă pe patul de moarte, l'aŭ chemat și a

www.dacoromanica.ro

trebuit să se supuie, așa cere datoria, altfel nu se poate...

— Da, da, se înțelege, datoria înainte de toate... e om foarte cum se cade, am auḑit mult bine despre Sfinția Sa, par'că Sofron îl chiamă?...

— Da, da, Sofron Prudan... de ḑece anĭ preot în sat... viață grea... mulțĭ necredincioșĭ... *Ștunda* [1]) asta păgână ne omoară... trebue multă muncă...

— Înțeleg, înțeleg... da... e foarte greŭ... trebue muncă,—ḑise Sfinția Sa scoțênd un carnet și însemnând ceva... De unde aveți așa bucătar? Orĭ tot mâinele acestea agere aŭ lucrat... Da?

Cucoana preotească s'a roșit și maĭ tare... șoptind:

— Scuzați... dacă nu e așa de bun... oamenĭ nevoiașĭ.

— Ba din potrivă, ḑic... dar și maĭ pe sus singură gospodina caseĭ...

Acuma înghițea prea cuviosul a treia

1) «Stunda» era o sectă nouă în Basarabia.

www.dacoromanica.ro

farfurie de un fel de ciorbă de racĭ cu castraveţĭ verzĭ, golind tot odată o sticlă mare de «Médoc». Privirile Prea Sfinţituluĭ acuma nu maĭ părăseaŭ faţa roşie şi ochiĭ albaştriĭ aĭ preoteseĭ. Ba chiar începuse a o desmierda cu mâinele, căutând a'ĭ desnoda corsetul.

— Sunt sătul, mulţumesc... ziceа Sfinţia Sa.

— Ba nu, ba nu, aduc încă ceva... îngăduiţĭ... Cu aceste cuvinte preoteasa s'a descurcat din braţele Prea Sfinţituluĭ şi repeţindu-se în bucătărie a adus o farfurie mare cu niște bucate din carĭ eşaŭ niște aburĭ deşĭ de gâdilaŭ plăcut nasul archiereuluĭ.

— Ce e asta? întrebă omul luĭ Dumneţeŭ pe gazdă...

— Puiŭ cu ciupercĭ... ĭĭ răspunse.

— Cum, eŭ să mănânc puiŭ? Dar nu ştiĭ că nouă călugărilor ne e oprit după ustav a gusta carne?

— Călugărilor, da, dar Prea Sfinţia Ta eştĭ maĭ presus de cât ustavul, Prea Sfinţia

www.dacoromanica.ro

Tu singur facĭ ustavul. Şi pe urmă Hristos singur a ţis: «Nu ceia ce intră în om spurcă pe om, ci ceia ce iese».

— Aĭ dreptate, aĭ dreptate, a ţis Prea sfinţia Sa, şi a început a înfuleca la puĭ cu ciupercĭ.

Preoteasa căuta să nu fie paharul gol.

— Maĭ pofteştĭ puiŭ?

Nu, nu, dar dacă ar maĭ fi ciupercĭ fără puiŭ, aşĭ maĭ mânca... îmĭ plac tare ciupercele... par'că 'mĭ ştiaĭ gustul.

— In dată!...— Şi mania Filofteia a maĭ adus o farfurie de ciupercĭ, fără pui... Peste un sfert de ceas farfuria era goală.

— De acum prăjiturile şi pe urmă cafea, —ţise preoteasa puind tacâmurĭ curate.

— Si pe urmă?... o întrebă arhiereul uitându-se galeş...

— Eĭ pe urmă, pe urmă... cine va trăi va vedea... rĕspunse ea dând în lăturĭ braţele Prea-Sfântuluĭ.

Popa nu se arăta, era bucuros că nu-l supăra nimenĭ în odăiţă.

www.dacoromanica.ro

– Părinte, părinte, unde eşti? — striga preoteasa încetişor din bucătărie....

— Ce este preoteasă, întrebă părintele Sofron, frecându-se la şele, de ce n'aĭ spus că nu sunt acasă, că m'aŭ chemat la vreun mort orĭ la botez...

— Lasă, lasă, nu te chiamă... se sfârşeşte masa şi fără Sfinţia ta; dar n'aĭ mâncat nemica, vin'o colea în bucătărie şi mănâncă, vin'o încet.

— Dar ce sunt acestea a întrebat el curios mâncând lacom ciupercĭ.

— Nu veḑĭ? Ciupercĭ.

— Vád, dar de unde? N'am adus.

– Le-a gasit bucătarnl.

— Dar bune sunt oare? Nu sunt veninoase? Par'că sunt cam amare.

— Da mănâncă şi tacĭ. Duc cafeaua. Te-a scris în caet, l'am rugat să te mute la târg... a ḑis că bine...

Apoĭ a eşit.

*
* *

Se făcuse răcoare în spre seará. Locuitorĭ şedeaŭ pe prispe. Vechilul săturân-

www.dacoromanica.ro

du-se de odae şi de carte eşise şi el la preumblare cu cînele «Pluton» şi se îndreptă spre casa popeĭ.

Pe popa l'a găsit în tindă pe un lăicer, gemând greŭ şi Sfinţia sa se ţinea cu mânele de pântece.

— Bună ḑiua, i-a ḑis vechilul, ce aĭ parinte, ce gemĭ? Ce s'a întâmplat?

— Pântecele! Vaileu! se oftă popa. Indată după masă şi chiar acuma mă tae prin maţe, îmĭ vine o greaţă şi nu mă maĭ pot răcori. Ciupercele sunt de vină. Of, of, mor, nu maĭ pot, afurisite ciupercĭ... ḑiceam eŭ preoteseĭ... «Caută preoteasă»... — Nu, nu, nu e nemica, ḑicea par'că bucătarul nu ştie... Am, am păţit'o... Mi se strânge inima.

Nu maĭ putea bietul popa, se svârcolea pe jos de durerĭ. Obrazul iĭ era alb-vânăt, ochiĭ duşĭ în fundul capuluì şi fruntea asudată...

— Vaĭ, vaĭ ticăloase ciupercĭ... Cu toată durerea n'ar fi nemica, dar... vaĭ!... iar m'a apucăt de inimă... da, tot ḑic n'ar fi

www.dacoromanica.ro

nemica, dar arhiereul, arhiereul, păcatele mele, aicea e posna. Dă-mĭ puțină apă, te rog că nu maĭ pot...

După ce a bĕut începu din noŭ.

— Arhiereul ce va face cu noĭ! Să-ți spuĭ pătărania. Ședeam în bucătărie și mâncam, că de erĭ de la amiadă nu luasem nimic în gură. Preoteasa slujea Preasfinției Sale în odaea cea cu ferestrele în grădină, știĭ e maĭ rĕcoare.

Numaĭ de o dată aud vaĭ, pe urmă chiŭ, apoĭ iar vaĭ... tot maĭ tare și maĭ tare. Sar de la masă nu știŭ ce să fac. Să intru saŭ să nu intru? Mă tem.. preoteasa spusese că nu sunt acasă. Țipetele creșteaŭ: striga Preasfințitul striga și preoteasa mea. De odată vine preoteasa speriată cu pĕrul vâlvoĭ și strigă:—Săĭ părinte că moare Prea Sfântul.— Cum ḑic, păcatele mele, moare? Așa ḑicea ea, nu știŭ ce are, răcnește și se svârcolește pe jos. A făcut și bulbucĭ la gură. — Cum ḑic, bulbucĭ? — Nu mă maĭ întreba, vino de grabă că o pățim!... Așa e, ḑic, aĭ dreptate! Și mă duc în odaie.

www.dacoromanica.ro

— Ce să vedĭ! Colo jos trântit zbiera Prea Sfântul frecându-se la burtă.

— Mor, a spus încet, m'aţĭ otrăvit, afurisită de muere, tot ḑicea să mănânc ciupercĭ!

L'am luat amândoĭ de grabă, l'am pus pe laiţă, apoĭ aveam nişte unt-de-lemn încă de la Paştele trecut, mi-l adusese un schimnic de la Ierusalim, ba avea înăuntru şi o picătură din lacrămile Maiceĭ Domnuluĭ ca vr'o litră, aşa va fi fost. Torn eŭ repede în pahar şi-ĭ daŭ să bea. Auḑisem de la moş Tudor de la Sileşte că e bun untul de lemn pentru orĭ şi ce, dar încă dacă avea lacrămĭ sfinte! — Beţĭ, ḑic respectuos, va ajuta... Nu vroia... dar preoteasa l'a apucat de nas şi l'a făcut să deschidă gura. Atuncĭ eŭ nicĭ una nicĭ două, răstorn paharul tot în gura Prea Sfântuluĭ. El dă să verse, încercă ca să închidă gura, însă preoteasa îl ţine de nas aşa de tare că l'am făcut să bea tot paharul. Of, of, ce păcate, numaĭ de nu mi-ar fi ceva, par'că m'am maĭ uşurat!

www.dacoromanica.ro

A tacut popa și a început ca de obiceĭ a-și freca șalele. Fața și ochiĭ iĭ maĭ semănaŭ a lucrurĭ omenești .

— Eĭ și pe urmà ce ?

— Nimic !

— I-a trecut Prea Sfântuluĭ?

— Parcă i-am luat cu mâna. Dar tot mânios a rĕmas.

— Și a plecat ?

— A plecat ! A ḑis că nu maĭ mănâncă cât a fi și-a trăi pe la popĭ. Și pe tine, ticàlosule, nu te voĭ uita nicĭ o dată, a maĭ ḑis.

Spune acuma, maĭ ḑise popa, ce-s eŭ de vină, eștĭ și om învĕțat. Vaileŭ iar mă apucă... Ce să fie și asta ?

— Părinte, dar de ce nu beĭ și Sfinția-Ta unt de lemn? l'a întrebat vechilul.

— Așĭ bea, așĭ bea, dar n'am, pĕcatele mele.

— De ce n'aĭ trimes la mine ?

— N'aveam pe cine, preoteasa a plecat la mama Safta la Costeștĭ, știĭ, caută bine în cărțĭ și vrea să afle ce se va întâmpla

www.dacoromanica.ro

cu noĭ, pĕcatele mele ! Argatul e la joc, fata s'a dus și ea, am rĕmas singur singurel !..

Vechilul n'a maĭ ȝis nimica, ci s'a dus de a adus singur un șip de unt de lemn.

— Na, părinte, bea.

— Iar te trudeștĭ, ce bun ești ! Nu știŭ cum să-ți mulțămesc vre-o dată pentru toate câte aĭ făcut... peștele, năvodul, castraveții, bucătarul... of, bucătarul, bucătarul îĭ de vină, el a cules ciupercile... Vai-leu... iar mă apucă...

— Dar, bea, părinte, că de nu îți fac și eŭ ca Preasfințituluĭ Pavel...

— Popa a bĕut vre-o câte-va gâturĭ de unt de lemn, îngrețoșându-se.

— Avea dreptate să se oțerească Preasfinției Sa, ȝise popa, luând șipul de la gură, grețos lucru ; nu-ĭ vorbă însă, acela era cu lacrimĭ sfinte. Mulțămesc, mulțămesc, m'aĭ scăpat de moarte.

— Eĭ, dar cu moș-Pavel cum s'a sfârșit ?

— Cu care moș-Pavel? îl întrebă popa.

www.dacoromanica.ro

— Cu care, cu arhiereul, nu-l chiama Pavel?

— Da, da, dar nu moș-Pavel, ci Preasfinția-Sa Pavel.

— Nu-ĭ tot una! Eĭ spune, a plecat?

— Da, a plecat, n'a ḑis nicĭ rĕmâĭ sănătos, s'a pus în butcă și pe icĭ ți-ĭ drumul. Ba uit. Pe tine, ticălosule, a ḑis, nu te voĭ uita nicĭ odată!

— Bine i-ați făcut'o, ḑicea vechilul facând haz.

— Dar cine i-a făcut'o, s'a întâmplat, cine-ĭ de vină, voea luĭ Dumneḑeŭ.

De o dată însă dintr'o casă vecină se auḑi un has groaznic care cânta: «Să mor cu tine, să mă sfârșesc, să vadă lumea cum te iubesc». Alt piept, alt gâtlej afară de al diaconuluĭ nu ar fi putut scoate asemenea tonurĭ și nime altul de cât dânsul cântă șeḑând pe prispă, iar în mâna avea un ciubuc lung de speriat.

— Doamne, ce pĕcate, a spus popa, eșind afară din tindă și vorbind către diacon. Cum nu ți-ĭ rușine ție să cânți ase-

www.dacoromanica.ro

menea cântece. Eŭ aicĭ mor, inima îmĭ sângereaḑă când îmĭ aduc aminte de groḑavul, straşnicul, pot să ḑic, pĕcat că era să se întâmple cu noĭ cu toţĭ ; şi el nicĭ habar n'are, îĭ scapă a cânta... Mor eŭ, înţelegĭ tu, mor şi tu poţĭ cânta ?

— Frumos cântec ! ḑise diaconul venind spre casa popeĭ.

In acest timp s'a deschis fereastra la casa de peste drum.

— Diacoane, tu eştĭ ? a întrebat dascălul.

— Ego sum ! dar, ce-ĭ ?

— Vină să rĕsturnăm câte una, am adus nişte pelin de morĭ bând.

— Se poate ! Vin numaĭ de cât !

— Plecăciunile mele, a maĭ ḑis el popeĭ, plecându-se, apoĭ a intrat în ograda caseĭ dascăluluĭ...

— Cum îţĭ maĭ este, întrebă acuma vechilul pe preot.

— Slavă Domnuluĭ, bine de tot, m'am uşurat, dar tot mă frământa...

— Ţi-a trece de acum ! Rĕmâĭ sanătos.

www.dacoromanica.ro

— Plecăciune, făcu popa intrând înnauntru.

Mergând spre casă pe drum pe lângă biserică, s'a împiedicat vechilul de ceva, de maĭ n'a căḑut; s'a plecat a pus mâna şi a dat de un om care dormea horăind; era bucătarul.

— Poftim, şi-a găsit el loc unde să doarmă! a ḑis vechilul şi s'a depărtat.

Era noapte frumoasă cu lună, tot să te plimbĭ, dar vechilul avea să se scoale a doua ḑi dimineaţă de tot şi strigându-şĭ câinele s'a dus iute spre casă.

www.dacoromanica.ro

O INGROPARE

Afară vreme de iarnă: vânt şi zapadă. In casă eram singur, singurel; mă luase urâtul; simţeam un fel de jale neînţeleasă care se lăsa încet încet dar neîncetat de îmĭ învăluia cugetul. Dormisem rĕŭ: mă culcasem târdiŭ şi toată noaptea fusesem prada unuĭ vis rĕŭ! Imĭ trebuia schimbare de aer, schimbare de lucruriĭ; îmĭ trebuia să daŭ faţă cu suferinţele altora ca să uit pe ale mele.

N'aĭ nevoe să mergĭ departe; strada e milostivă, primeşte pe toţĭ: ceĭ sătuĭ pot să se plimbe şi ceĭ flămânzĭ să rabde tot pe stradă. Abia răsbat înainte: vântul şueră asvârlindu-mĭ in obraz lostopaniĭ moĭ de zăpadă.

www.dacoromanica.ro

— Ce vreme anapoda! aud un glas.

— Da, adevĕrat, i se respunde, acu 'ţĭ e milă să daĭ şi un câne afară şi noĭ ca niştе afurisiţĭ, ḑi şi noapte, pentru 60 de leĭ tremurăm în frig.

— Ce maĭ viaţă pocită!

Vorbesc doĭ sergenţĭ de stradă.

Trec pe lângă dânşiĭ.

— Micşunele, micşunele, aud înapoia mea cumpĕră, boerule!

Un ţigănaş rupt, desblehuiat, desculţ, sare d'intr'un picior în altul. Imĭ întinde o strachină cu niştе floricele.

Trec înainte, tot înainte. O jale 'mĭ coprinde inima: câţĭ nenorociţĭ blestamă acum şi pe nevinovata babă Dochia şi cojoacele eĭ şi zăpada, care tot cade acoperind cu ţol alb pe unele locurĭ strada.

Inainte, tot înainte!

Lângă uşa uneĭ berărиĭ o copiliţă ca de vr'o ḑece anĭ, învârteşte mânerul flaşneteĭ. Instrumentul e cam stricat; la unele părţĭ, când resună cu niştе note jalnice şi falşe, mâna eĭ ostenită stărue să învârtească mâ-

www.dacoromanica.ro

nerul mai repede ca să treacă mai degrabă de locul neplăcut. Altă copiliță umblă prin local de la o masă la alta; dânsa ese batjocorind pe ceĭ din berărie. Pune flașneta-ĭ pe spinare și fetița lunecând și șovăind, trece până la alt stabiliment.

Trec înainte.

Mă gândesc la miile de ființi micĭ aruncate pe stradă ca și cele două copile. Mi se strânge inima de durere.

— Varta! s'aude dinapoia mea.

O caretă dusă de doĭ telegarĭ trec repede. Stropĭ de apă și de noroĭ sar de sub roate în toate părțile și mă fac sur de pete. Două ființe femeeștĭ se dăresc înlăuntrul trăsureĭ: de sigur două cocoane merg la vre-o vizită. Ce le pasă de noroiŭ, apă și vânt? Ele sunt mai fericite de cât fetița cu flașneta; învelite în blănurĭ nu sufer de frig; aŭ și caretă pentru a nu'șĭ uda picioarele; cât despre flașneta, nu știŭ de aŭ nevoe s'o poarte în spinare.

Mă simt obosit. Picioarele cu greŭ ridic, fruntaa mi-e udă de sudoare. Oboseala și

www.dacoromanica.ro

scenele de pe stradă par'că îmĭ maĭ alină puţin durerea din suflet. Gândesc să mă întorn. Mă opresc în mijlocul uneĭ uliţĭ, vreaŭ să ştiŭ unde sunt; e cu neputinţă să citesc pe tabla ce arată numele stradeĭ.

In minutul acesta dintr'o ulicioară din stânga se arată un convoĭ: duc un mort. Intr'o birjă cu poclitul ridicat stă popa şi dascălul; în urmă o cărucioară cu o mârţoagă de cal; un sicriŭ alb de brad în căruţă; crucea neagră de pe capacul sicriuluĭ arată că mortul e creştin. Calul abia îşĭ târăşte picioarele. Când viforu iĭ aruncă lostopanĭ de zăpadă, dobitocul încetase de a înainta. Numaĭ un om merge după mort: o babă îmbrobodită cu un şal şi pe spate cu o scurteică: se vede numaĭ un nas mare roşiŭ şi o bărbie ascuţită. Mă apropiĭ de convoĭ:

— Bună ḑiua, mamă!

Nicĭ un rĕspuns.

— Zic, bună ḑiua!

Capul se întoarce spre mine şi doĭ ochĭ micĭ şi fără gene mă privesc.

www.dacoromanica.ro

— Bună ḑiua!

— Ce bun aĭ găsit, taică, în ḑiua de aḑĭ? Priveşte ce timp! Sĕrmaniĭ oameni, nicĭ a muri n'aŭ drept. Cel puţin la îngropare să aibă vreme frumoasă, să lumineḑe soarele! Aşa! De unde?

Maĭ bodogăni ceva, dar nu putuĭ pricepe. Rostea vorbele fără bocetul obişnuit, ba di'mpotrivă le rostea mânios.

Mă interesa şi baba şi mortul.

— Ce, mamă, ţi-ĭ rudă, bărbat poate, rĕposatul?

— Ba nu, tăiculiţă, nu mi-ĭ nicĭ o ruda, mi-a fost odata stăpân, de mult, pe când încă trăea cucoana dumi-sale, Dumneḑeŭ s'o erte, cucoana Leanca, dac'o ştiĭ. Trăeaŭ pe atuncĭ la dealul Spireĭ... aveaŭ casa, acareturĭ, stăteaŭ bine, ţineaŭ argaţĭ, eram şi eŭ fată 'n casă.

Bătrîna maĭ spuse ceva, dar de-o-data un vârtej de vânt suflă maĭ tare, calul se opri de-odată şi baba se lovi la picior.

— Ce vreme, Dumneḑeule, n'aĭ mila de noĭ păcătoşiĭ. Sĕrmanul cuconul Ianḑu, în

www.dacoromanica.ro

vieață n'avu noroc și nicĭ la moarte n'are: privește ce furtună!

Din noŭ douĕ treĭ ciomege pe spetele caluluĭ și din noŭ ne pornirăm.

— Și cum, mamă bătrînă, de-a ajuns cuconul Iancu în starea asta.

— Apoĭ dă, neicuțule, toate-s de la Dumnedeŭ: suferim ca s'avem pe ceea lume.

— Eĭ bine, ce va fi pe ceea lume nu știm: nime încă nu s'a 'ntors de acolo să ne povestească, dar te 'ntreb cum de cuconul Iancu a ajuns așa de nefericit pe lumea asta?

— Focul, neĭcuțule, focul; tot din pricina luĭ a sărăcit boerul: de patru orĭ a ars. Intâea oară, pe când (Dumnedeŭ să-l erte) a ars, era foarte begat: aŭ ars casele cu toate cele din lăuntru, ba și cuconița, fiica dumi-sale, și-a ars un piciorus de-a murit. Cucoana Leanca de jale și suferință s'a sfârșit peste o jumătate de an și-a rămas cuconul Iancu singur, singurel; sunt de atuncĭ vre-o 40 anĭ.

— E bătrîn, va să ḑică!

www.dacoromanica.ro

Baba n'auzi.

— Mĕ, vizitiule, mână calul, că, veḑĭ, popa s'a depărtat.

Douĕ treĭ loviturĭ şi-am purces maĭ iute. Până la cimitirul «Belu» era încă o bucată bună. Obosise baba de tot.

— Mamă bătrînă, de ce nu te suĭ în căruţă?

- Cum se poate? neĭcuţule, pĕcat: morţiĭ trebue prohodiţĭ nu din căruţă, cum so face astă-ḑĭ: în vremea mea toţĭ mergeaŭ după mort;... şi acum s'a stricat lumea: până preoţimea... Priveşte: şed în trăsură, când datoria le e să meargă înaintea mortuluĭ... de aceea şi Dumneḑeŭ şi-a întors faţa de la noĭ, de aceea şi focurĭ şi secetă şi ploĭ... pe vremea mea nu era aşa.

— Eştĭ bătrînă tare, mamă?

— Ştiŭ şi eŭ: poate să fiŭ de vr'o 80 de anĭ: eram tînără pe vremea zavereĭ.

— Dar răposatul?

— Coconul Iancu (Damneḑeŭ să-l erte) să fi fost cine-va maĭ în vîrstă... abia putea să se ridice. Viŭ eŭ maĭ deunăḑĭ la dînsul şi-l

www.dacoromanica.ro

găsesc culcat. — Ce este, zic, cocoane Iancule? Ce nu te scoli? — Nu pot, ḑice, Mariţo. — Cum, ḑic, nu poţi? — Mi s'aŭ luat picioarele. — Aşa? ḑic, prost lucru: ştii că aḑi e ḑiua celor 40 de mucenici, şi că e hram la Buna-Vestire? ştii, mai ḑic, cocoane, că mai poimîne e ḑiua celor preasfinţi 42 de mucenici, hram la biserica Arhistratiguluĭ Mîhail! ştiĭ: ḑic; că sĕptĕmâna viitoare e hram... — Ştiŭ, îmĭ rĕspunde, toate le ştiŭ, dar ce să fac. Mariţo, bun e Dumneḑeŭ: poate că m'oiŭ vindeca.— Arată, ḑic, picioarele. — Mi le arată; privesc. Ce să-ţĭ spuiŭ? ca nişte doniţi de umflate — Cocoane, ḑic, n'aĭ leac, s'a sfîrşit: pregăteşte-ţĭ sufletul de moarte; dă ce aĭ de dat ca să-ţĭ îngrijesc de toate. — Fiĭ... de unde? S'a supĕrat. — Eştĭ, ḑice, o cioară bătrîna; aĭ vrea să mor ca să-mĭ apucĭ locul de la biserica Bălaşa...

— Cum locul de la biserica Bălaşa? întreb eŭ pe babă: era ce-va la biserică!

— Era ca noĭ, ca şi ceĭ-l-alţi calicĭ, dar stătea de mult, întâiul de lângă uşă, şi se

www.dacoromanica.ro

înţelege că nimenĭ nu trecea fără să-ĭ pue ce-va în mână, căcĭ era mâna d'întâia... Cel din urmă maĭ nicĭ-o-dată nu capĕtă ce-va.

— Va să ḑică, era cerşător Coconul Iancu?

— Cum nu era! Era ca şi ceĭ-l-alţĭ, dar viclean maĭ era rĕposatul, Dumneḑeŭ să-l erte; avea banĭ daţĭ cu dobêndă.

— Eĭ, spuneaĭ că iaĭ ḑis că n'are leac, şi el s'a supĕrat... şi pe urmă?

— Da, îmĭ spune, eştĭ o cioară, n'aĭ nicĭ un respect... ba te respectez, dar, adaog, ce aĭ să facĭ cu cizmele, pe carĭ le cumpăraşĭ maĭ deună-zĭ? Dă-mi-le, ḑic, de pomană, că pe cea lume nu-ţĭ trebue cizme... şi priveşte, ce timp urît: apă şi frig, şi tot eŭ sĕraca-mĭ de mine, voiŭ căuta să te urmez la groapă, ca doară n'aĭ pe nimenĭ pe lumea asta... Şi ce, gândeştĭ că mi le-a dat? Aşa! era zgârcit, de n'avea marginĭ. Viŭ eŭ peste o ḑi spre seară, dar el nicĭ din mânĭ nicĭ din picioare nu da: numaĭ cu capul cât maĭ făcea semne. — Prost, ḑic, cocoane Iancule! — Facu din cap că-ĭ prost. — Aĭ sa

www.dacoromanica.ro

morí, ḑic, mă privi lung şi nu făcu nicĭ un semn. — Imĭ daĭ acum, îl întreb, cizmele ca să te îngrijesc, că tot eŭ am să te duc la groapă. — Ce să veḑĭ? Fără picioare, aproape mort şi tot clătina din cap că nu mi le dă. Dar şi eŭ bojbăiĭ pe subt pat, găsiĭ cizmele şi mă încălţaiŭ. Am maĭ stat, cât am maĭ stat; vedeam că vrea să-mĭ spue ce-va. S'a silit, tot s'a silit până în-cepu să casce. — Vaĭ de mine, ḑic, se sfîrşeşte fără lumînare. — Alerg repede, cumpĕr, din paralele mele, o lumînărică, şi alerg cât pot înapoĭ. Când colo ce să veḑĭ? Îl găsesc mort, ţapăn. Am aprins lumînarea... Dumneḑeŭ să-l erte... Treĭ ḑile l'am ţinut, cacĭ n'aveam banĭ; bogda-prosti cà m'aŭ ajutat: îl îngrop aḑĭ; dar ce timp, doamne! maĭ bine murea primă-vara pe cald, de cât acum.

Ne-am apropiat de cimitir.

Popa cu dascălul ajunseserä şi se scoborâseră jos; fără pic de sfială se îndreptaŭ cu un cioclu spre groapă. Treĭ ciocli apucă sicriul din căruţă şi repede se îndrumează

www.dacoromanica.ro

după popă. Eŭ cu baba abea îĭ puteam urma.

Lângă o groapă, tocmaĭ la margine, popa stătea şi aştepta.

— Apoĭ se poate una ca asta? protestă încet baba mâhnită de treburile popeĭ. Ca doar nu-ĭ câne: e creştin ca şi noĭ.... Sĕrmanul, sĕrmanul coconul Iancu, Dumneḑeŭ să-l erte!

Ne-am apropiat împreună cu ciocliĭ. Ma alăturaĭ de groapă şi priviĭ înlăuntru. Jumătate era plină cu apă gălbue.

Popa a bodogănit ca vr'o treĭ patru minute; dascălul a zbierat «Veşnica pomenire» şi ciocliĭ aŭ trîntit sicriul în groapă. Şi l'aŭ acoperit cu glodul scos din ea: ce să maĭ facă mofturĭ cu un cerşetor?

Priveam baba: nu se bocea; numaĭ douĕ picăturĭ alunecaŭ încet pe faţa eĭ; eraŭ oare douĕ lacrămĭ orĭ douĕ picăturĭ de zăpadă topită?

Popa s'a întors repede şi s'a îndreptat către eşire. Am purces şi noĭ cu baba.

— Sĕrmanul coconul Iancu, vorbea ea,

www.dacoromanica.ro

în viaţă arde de patru orĭ, şi când la moarte, îl trîntesc în apă... Doamne, doamne... în viaţă foc şi la moarte apă... îţĭ place? Nepătrunse sunt tainele tale, Dumneḑeule!

Mă despărţiĭ de dênsa.

— Unde te ducĭ acum, mamă bătrînă?

— Mă duc, neicuţă, să beaŭ o ţuiculiţă de sufletul rĕposatuluĭ, Dumneḑeŭ să-l erte!

— Na, babo şi din partea mea, ḑiseĭ, dându-ĭ câţĭ-va gologanĭ.

— Să-ţĭ dea Dumneḑeŭ sănĕtate. Beaŭ, cum să nu beaŭ de sufletul luĭ coconu Ĭancu? Parcă nu mi-a fost stăpân?

Ningea şi maĭ tare, vântul urla ca un lup flămând, dar eŭ mergeam maĭ liniştit în inimă.

Şi totu-şĭ nu-mĭ eşea din cuget vorbele babeĭ.

— In viaţă foc şi la moarte apă!... Iţĭ place?

www.dacoromanica.ro

BOTEZUL

SCHITA DIN MORAVURILE CLERULUI

(Dobrogea).

Dascăle, caută de te maĭ doare şi mâne măseaua, să şiiĭ că nu te maĭ cruţ; trîntesc un raport la consistorie de ’ţĭ merg peticele, aĭ auḑit?

— «Am anḑit...

Popa Sava furios asvîrli cădelniţa într’un colţ, veştmintele într’altul, şi aruncă o privire spre masa unde eraŭ colaciĭ şi mierea. El era supĕrat pe dascăl.

— « Mă înţelegĭ?

— «Nu te înţeleg.

Dascălul Iordache din roşu s’a făcut stacojiŭ şi tuşeşte în mână.

www.dacoromanica.ro

— «Dascăle, îţi spun, să nu te mai doară măselele... ce leacuri puĭ, că puţi ca un butoiŭ de basamac? Atâţea colacĭ şi miere s'a strîns, par-că eraŭ maĭ mulţi?

— «Sfinţia ta, nu ştie că oameniĭ s'aŭ viclenit, în loc s'o ducă la biserică o duc toată la Iţic, cât despre colacĭ, nu pot să ştiŭ... dascăliţa mea ţice că în prihodul asta nu este zel creştinesc... numaĭ către cârciumă, pe când biserica luĭ Christos!,..

— «Maĭ vorbeştĭ?...

Dascălul tăcu, el se apropiă de icoana archistratiguluĭ Mihail, suflă de treĭ orĭ în candelă, scuipă în degete, stinse lumînarea pusă de cârciumarul Niţă la icoana Sf. Voevoţĭ şi gata de plecare aştepta pe popa.

Prin biserică s'a răspândit un miros de unt-de-lemn amestecat cu fumul înecăcios de muc de lumînare.

Părintele Sava începe a tuşi.

— «De câte orĭ ţi-am ţis să nu stingĭ lumînarea cu degetele... bagĭ tu ceva în cap... la cine numaĭ te gândeştĭ?...

— «Nu sunt eŭ de vina...

www.dacoromanica.ro

— «Dar cine, eŭ? Cine stinge lumînărîle cu degetele, broscoiule?

Dascălul întoarse capul, se făcu ca n'auḑi porocleala popiĭ și începu a băjbăi căutênd gaura lacătuluĭ.

De mânie și supărare, poate și de rachiul bĕut înaintea vecernieĭ, iĭ cam tremura mânile.

— «Nu poţĭ găsi gaura, sarsail viclean?

Dascălul pierdu răbdarea: le putea toate auḑi de la părintele Sava, socotindu'l într'o ureche, dar o porecleala care nu o maĭ auḑise, și încă în pridvorul hramuluĭ, era din cale afară.

— «Aĭ să rĕspunḑĭ înaintea celuĭ de sus, părinte, pe un om ca mine din dogma bisericească să'l titlueștĭ cu numirĭ din apocalipsis e pĕcat... căcĭ și apostolul Pavel ḑice...

— «Dascăle ce s'aŭ făcut treĭ colacĭ și patru borcane cu miere, ha?

— «Sfinţia ta cauţĭ nod în papură?

— «Nod în papura!?

www.dacoromanica.ro

Amêndoĭ vineţĭ de mânie cu ochiĭ aprinşĭ priveaŭ unul la altul în faţă.

— «Nod în papură, cincĭ colacĭ şi şease borcane? e cam mare nodu; să nu te înnecĭ, dascăle.

— «Adinioarea eraŭ patru şi acum saŭ făcut şease!...

— «Eĭ, măcar patru, dar unde sunt?

Dascălul Iordache avea cunoştinţă despre cele patru borcane, şi de atâta nu prea se dădea în ceartă, altmintrelea nu cruţa el pe popa.

Dascăliţa, rudă cu blagocinul, bună prietenă cu ajutorul administratoruluĭ, era pentru dascăl un fel de carapace sub acoperişul căruia stătea neatins. De câte orĭ a vrut popa să'l pue la canon dar n'a putut reuşi nicĭ o-dată.

Făcea ce făcea dascăliţa, şi în loc de canon, ~~popa primea~~ câte vr'o hârtie de la blagocin care îl sfătuia să se astâmpere că nu e frumos pentru sluga luĭ Christos să pîrască pe aproapele sĕŭ.

www.dacoromanica.ro

— «Bine, lasă, nu te îmbogăţeştĭ tu cu treĭ colacĭ şi patru borcane de miere, dar vorba e să nu puĭ mâne la măsele nimica... avem un botez şi botez neobicĭnuit.

— «Neobicĭnuit?

Dascălul bucuros că popa nu maĭ vorbeşte de borcane, cu capul plecat ascultă·

— «Dacă nu te superĭ S-ţia ta, aşĭ vrea să ştiŭ pe cine botezăm? Ion Gavrilă, a botezat, Moş Tudosa a botezat, Ilinca Măntuleasă aşişderea... rĕmâne Carp a luĭ Trifon..

— «Ce Carp a luĭ Trifon!

— «Pe Suliman îl cunoştĭ?

— «Cum nu...

— «Pe fratele sĕŭ Alibeĭ îl cunoştĭ?

— «Potcovarul?

— «Potcovarul; fiĭca sa e măritată după Alexe Sprânceană, lăcătuşul, sĕptĕmâna trecută ea a născut un prunc pe care ţigăniĭ vor să'l boteze în legea creştinească.

— «D'apoĭ hogea?

— «Ce are face hogea, dascăle?

— S-ţia ta nu ştiĭ că tabăra lor a sosit din Rusciuc şi că sunt de legea luĭ Mahomet.

www.dacoromanica.ro

— «Bre, ce spuĭ? apoĭ sunt creştinĭ, vin la biserica noastră... se cunună...

— «Se cunună eĭ aicĭ, dar când se duc în Turcia din noŭ se fac Musulmanĭ.

— «Oare aşa să fie cum povesteştĭ tu Iordache?

Popa ca fie-care român, era poet în suflet, numaĭ de cât fantazia a început a'ĭ zugrăv nişte tablourĭ, unul maĭ frumos de cât altuli

— «Dacă de bună seamă voiŭ boteza pe toţĭ ţiganiĭ şi voiŭ deveni un fel de Kiril şi Metodiŭ al ţiganilor... da ce, dacă despre treaba asta vor înştiinţa episcopiĭ, de la dênşiĭ mitropoliţiĭ, sinodul, şi atuncĭ cum? voiŭ rĕmânea eŭ simplu preot la Trestenic, nu voiŭ căpĕta eŭ loc la Galaţĭ, Braila: poate chiar la Bucureştĭ: dar ce dacă va auḑi despre asta... regele, poate chiar regina, atuncĭ... ce veĭ ḑice părinte Sava, ha? Botezătorul ţiganilor!

— »Auleo! da ce-ţĭ este Sfinţieĭ tale, maĭ lovit drept la splină, nu ştiĭ cà sunt surpat?...

Popa se găsea, tot sub impresiunea fan-

www.dacoromanica.ro

tazieĭ sale şi nu bägă de seamă că lovi pe dascăl drept peste burtă.

— «Lasă, lasă, dascăle, nu fiĭ şi tu tocmaĭ aşa, lasă cà'ţĭ trece, să botezăm noĭ numaĭ maĭ mulţĭ ţiganĭ.

— Cum aĭ ḑis părinte, care ţiganĭ?

Sĕrmanul părintele Sava... gândea în gândul luĭ dascălul; bine spune dascăliţa mea, e smintit şi bun de legat, auḑĭ să boteze el ţiganiĭ!...

— Pe care ţiganĭ S-ţia ta vrea să'ĭ boteze, dar ce, nu's botezaţĭ?

— Apoĭ nu spuneaĭ acuma că după ce trec în Turchia tree din noŭ în ritul Mahometan; acu te daĭ cu dosul la vale; o-dată ce trec eĭ din religia noastră în alta, nu maĭ sunt creştinĭ; prin urmare iĭ putem încă o-dată boteza, aĭ înţeles?

— Am înţeles, numaĭ dacă or vrea... cam greŭ, hogea lor ce caută?

— Ce tot daĭ cu hogea, dascăle, oare nu cum-va aĭ şi tu poftă să te facĭ turc?

Dascălul scuĭpă mânios şi-şĭ făcu cruce.

— Sfinţia ta în tot-d'auna cauţĭ prilej,

www.dacoromanica.ro

ca să mă obijdueşti; ba că sunt broscoiŭ, ba sarsail, acum, poftim, ţicĭ că vreaŭ să mă fac turc?

— Da patru borcane, dascăle, şi treĭ colacĭ unde sunt? asta nu e lucru turcesc? şi te maĭ superĭ încă! Facuşĭ ca Başibuzuciĭ!

Amêndoĭ tac şi pâşesc supĕraţĭ unul lângà altul. Zăpada scârţia subt picioare, şi Popa îmbrăcat subţire se cam strângea de frig.

Amêndoĭ voiaŭ să se împace dar nicĭ unul nu voia să înceapă d'întâiŭ; dascàlul însă a cedat.

— Ce maĭ puĭ de ger o maĭ fi astà noapte.... pişcă chiar binc...

— Aĭ dreptate pişcă rĕŭ... Popa îşì freca fruntea şi se gândea: «şi de ce adicàte ar fi rĕŭ...» pre legea mea, o idee minunată...

De o-dată el s'adresă càtre pricetnic.

— Bine, dascale, că ghiaţa se face maĭ tare...

— Bine, dascàle, că ghiaţa se face maĭ tare! oare pentru ce îĭ trebue popeĭ ghiaţà tare, vrea să facă gheţàriĭ saŭ cine scie ce

www.dacoromanica.ro

drăcie mai are de gând sa faca, gândea dascălul, pâşind alături cu popa.

— Dascăle!

— Porunca!

— Ce creḑi dacă am face noi Iordan la gârlă.

— La gârlă? El nu se aştepta la aşa ceva, cască gura şi se loveşte peste vine.

— Nu pot să ştiŭ, cum socoteşte Sfinţia ta, n'ar fi rĕŭ... numai dacă ar vroi faraonii.

— Ce, să nu vree? se poate? chiar sfintele scripturi ḑic că botezul să se facă în Iordan şi să nu vree?

Dascălul n'a rĕspuns, numai gândea: ce o mai fi şi asta, u'am ḑis eŭ că scorneşte vre-o drăcie:

— «Ce faci dascăle?»

Mă gândesc părinte... n'a mai fost asta ca să se boteze la gârlă... ce-va noŭ... ce va ḑice părintele Blagocinul... te-ai gândit părinte?

— «Dascăle, tu când începi a te trezi, te faci prost; apoi nu se ḑice în sfântele scripturi?

www.dacoromanica.ro

— «Așa este, dar totuși.,. nu s'a facut, să nu căpătăm beleaoa... să luăm și pe popa Ion, e mai bătrîn, tot e fără prihod, să câștige și el vre un franc.»

— «Dascăle, fac un raport că te dai la o parte de la împlinirea funcțiilor tale bisericești, ai auḍit?

Dascălul se scărpină în cap și nu ḍise nimica.

— Mâne, înainte de slujbă, să vii pe la mine.

— Ascult.

Ajuns la marginea gârlei, unde era casa popei, dascălul a trecut un pod și a suit dealul, îndreptând u-se și el spre locuința.

— Dascăliṭa, în camera cea mare, ședea lângă o măsuță pe care își ridica frumos capul, o butelie galbenă și 2 pahare, prin odae se plimba ajutorul cu un nas care arată că de ori-ce natură să fiă bĕutura el nu se dà la o parte.

Dascălul intrând, aruncă o privire asupra mesei, trage aerul cu nasul, se oṭări, și pe urmă zîmbi: a cunoscut rachiul de

www.dacoromanica.ro

drojdie, slabiciunea şi pasiunea luĭ de când din cioban se făcuse dascăl.

— «Ştiŭ că-ĭ ger dascăliţo, aproape am îngheţat cu pârdalnicul cel de popă nebun cum se cade.

Jupâneasa Safta înţelese în cotro bate vântul, şi fără multă vorbă îĭ turnă un pahar. Dascălul bĕu cu un fel de dispreţ pe faţă. Popa al nostru are s'o păţească... şi tăcu.

— Spune, bărbate, nu te tot morţofoli, vĕd că îţĭ arde inima sá o spuĭ maĭ curênd ce e?

— «Ţic, părintele Sava are s'o păţească, i-a trăsnit în cap să boteze pe toţĭ ţiganiĭ, începe mâne cu un copil.»

— «Adevĕrat?»

— «Aşĭ voi să spuĭ minciunĭ, mi-e fricä sa n'o păţesc şi eŭ cu dênsul.»

— «Mare persoană eştĭ? Nu-ţĭ fie fricä, va da seamă preotul...»

Vorbea numaĭ dascăliţa, cât despre ajutor el numaĭ turna un pahar după altul şi îl da peste cap.

www.dacoromanica.ro

Dascălul îl privea și gândea:

— Ti! da al draculuĭ bea și acesta, maĭ de haĭ de cât mine!

— Ce ţiceţĭ dumneavoastră, despre asta domnule ajutor?

— Eŭ? nu ţic nimica — Beaŭ!

— Despre botez.

— Care botez?

— «Popa vrea să boteze ţiganiĭ..

— «Foarte bine face, lasă să-ĭ boteze.

— Vrea să ţică nu e nicĭ un pericol.

Ajutorul mânios îșĭ încruntă sprincenile.

Dascălul maĭ deschise gura să maĭ întrebe ceva.

— Ia lasă pe domnul în pace cu prostiele tale, v'aţĭ îmbătat amîndoĭ cu popa și acum vreţĭ să botezaţĭ lumea fără voia ieĭ.

Dăscălul se scărpină la ceafă, privi chiorîșĭ sticla de pe masă, privește jupăneasa dascăliță, îșĭ linge buzele și văţând că ea nu se pricepe saŭ nu vrea ca să priceapă, oftând eși din odaie, ţicând: s'avem iertăciune.

— Amin, beţivanschi, îl prohodi soţia.

www.dacoromanica.ro

— Mare lucru, dacà şi ajutoruluĭ astuia nu i s'o aprinde rachiul în burtă, gândea dascălul, îndreptându-se spre cârciuma luĭ Iţic.

— «Cum maĭ bea, Doamne sfinte, sa beaŭ eŭ numaĭ pe jumatate cum bea dênsul, vaĭ de pacatele mele, ce ar maĭ ḑice popa! Ar trânti vr'un raport tocmaĭ la Mitropolitul...

El deschise uşa cârciumeĭ şi intră înauntru.

— Jupâne Iţic, o cafea!

— La moment!

O gloată de sătenĭ se înghesueaŭ în cârciumă. La fie-care deschiḑătură a uşeĭ, din afară, un nor de aburĭ umplea localul.

— Ce aĭ păţit, dascàle, de beaĭ cafea, oare nu eştĭ bolnav? — întrebă pe dascàl cojocarul satuluĭ.

— Nu moş Tudosă, dar sunt supărat şi mâhnit pânà în fundul inimeĭ, şi eŭ când sunt aşa beaŭ numaĭ cafea.

Dascălul Iordache era bun de gură, cu dênsul nu ţi se maĭ ura stând şi o noapte

www.dacoromanica.ro

întreagă, şi din pricina asta era bine venit orĭ şi unde.

Moş Tudosă numaĭ decât se şi aşează lângă dênsul.

— «Ce spuseĭ, dascăle, eştĭ supărat?

— Sunt Moş Tudosă... cum 'ţĭ maĭ merge treaba?

— «Slavă luĭ Dumneḑeŭ.,. ce iar vr'o daraveră cu popa, iar vr'un raport!...

— Ce raport, maĭ e vorbă de raport!... criminalu, moş Tudosă, crîminalu...

— Cine, dascăle?

Dascălul Iordache cu capul lăsat în jos numaĭ ofta clătinând din cap. Moş Tudosă înţelese de ce îĭ arde inima. — «Jupân Iţic, o jumătate de drojdie!

Dascălul a ridicat capul. — Ce semenĭ, aceia culegĭ... Nu e drept Moş Tudosă?

— «Drept, taĭcă, nu e încotro!

— Asta ḑic şi eŭ, să bem în sănătatea d-tale.

— »Amin!

— Aşa e lumea, moş Tudosă, instrucţia este, ce este şi ordinea maĭ presus de toate...

www.dacoromanica.ro

De pildă eŭ: când viŭ acasă numaĭ de cât puĭ băeţiĭ pe o parte, fetele pe alta şi ḑic: căutaţĭ să-mĭ fie dimineaţa, când mă scol, obielele, ciorapiĭ, cizmele, ligheanul de spălat, toate în sfârşit; şi de nu, le trag câte o palmă, maĭ trag o alta, maĭ trag şi alta să nu uĭte. Zĕŭ, moş Tudose, instrucţia e mare lucru. Bătrînul tuşi tare, scoase un corn cu tabac şi trase pe nas; din noŭ se umplură paharele. Cojocarul cunoştea bine pe dascălul Iordache, cu una cu douá el nu-şĭ descuia inima; şi nerăbdător să cunoască ceva caraghios despre inimicul sĕŭ, popa Sava, aştepta ca rachiul să deslege limba dascăluluĭ.

— Noroc sà dea Dumneḑeŭ, ce e pe acasă, să'ţĭ tràiască, să ne maĭ găsim cu bine ce e drept e drept, lumea se ţine numaĭ de bazaconiĭ! Moş Tudosă înţelegea despre cine trăgea cenuşa dascălul, dar arătând nerăbdare îl facea pe dascăl să'şĭ lungeasca vorba.

— Să fi ştiut eŭ carte măcar puţin cum

www.dacoromanica.ro

ştiŭ alţiĭ... o nimică toată, eŭ moş Tudosă, mergeam departe!...

— «Maĭ e vorbă! cine nu ştie asta, bun de gura!...

— Nu vreaŭ să mă recomand, dar să ştiŭ eŭ carte, măcar ca o ţirică, cum cela de pilda..!

— Lasă, frate, mie imĭ spuĭ!...

— Zĕŭ, nu mă recomand, dar nu ştiŭ nicĭ sa mă iscălesc...

— Maĭ bem o jumătate? Dascălul se făcuse îndrăsneţ.

— De, cum ţicĭ, d-ta, dascăle!

— Maĭ bem, Moş Tudosă, maĭ bem, nu e pacat, să'ţi trăiască ceĭ de acasă.

— Jupâne Iţic o jumătate!

— Ţiseĭ că sunt trist, că sunt mâhnit şi nu pot sa nu fiŭ... datoria mea să am stimă pentru dênsul, dar când omul e fără instrucţie şi când nu i-o poţĭ aplica, cum o aplic eŭ copiilor meĭ, atuncĭ, n'aĭ încotro, trebue să fiĭ mâhnit, căcĭ nu'l poţĭ stima. Moş Tudosă a tras un nas de tabac, şi oferi cornul dascalului.

www.dacoromanica.ro

— «Mulțumesc, m'am lasat... de când trage popa, eŭ nu trag. Eĭ și cum spuseĭ când, omul n'are instrucție și când te poroclește cu fel de fel de numirĭ în pridvorul hramuluĭ, atuncĭ îțĭ vine să'l cârpeștĭ, și când nu ți se ridică mâna, atuncĭ îțĭ rĕmâne să'țĭ topeștĭ mânia într'un pahar. Apoĭ să mă facă sarsail, e rușinos, și turc, bașibuzuc, păcat, că doară sunt bun creștin, și încă apoĭ să te maĭ facă să capeți... criminalul e prea din cale afară... Moș Tudosă pierdu răbdarea, rachiul și luĭ i se urcase în cap.

— Spuĭ tu aḑĭ saŭ ba, ce este, saŭ, zĕŭ, îțĭ trântesc cu ocaoa în cap.

Dascalul acum era la culmea fericiriĭ, aṭițase curiositatea moșneaguluĭ și nu-ĭ spuse, aproape nimica. Acum putea să facă cu dênsul ce voia, putea sá bea la drojdie cât îĭ poftea inima.

— Spuĭ tu? saŭ te las și plec.

— Să-țĭ erte Dumneḑeŭ pĕcatele, moș Tudosá, facĭ rĕŭ, maĭ bine poruncește sá

www.dacoromanica.ro

maĭ stăm de vorbă, cà doar nu daŭ turcii peste noĭ.

Jupâne o jumătate!

— Mare e Dumneḑeŭ, moş Tudosa, dar tare e şi dracul!

Se poate. Moş Tudosă era supărat; ca fie-care bulgar era sgârcit. Dascălul îl costa deja doĭ leĭ, fără să afle ce-va despre popă, Popa îĭ sta în gât, pe popă îl ura din suflet şi fie-care greşeală făcută de dênsul îl apropiea pe acest din urmă de groapa care i-o săpa bătrînul.

Ura contra preotuluĭ se trăgea din aceea, că popa refuḑase să ia în căsătorie pe fiica cojocaruluĭ.

Ambiţiosul bulgar nu-ĭ putea erta asta popeĭ şi facu toate chipurile ca să-l dea afară din sat, ca să pue în locul luĭ pe nepotul sĕŭ dascălul din Babadag. Era gata o petiţiune iscălită de maĭ mulţi sătenĭ care cereaŭ permutarea preotuluĭ ca om nesuferit de nimene, ca buclucaş.

Iĭ trebuia acuma încă vr'o greşeala a popeĭ şi gustul moşneaguluĭ se îndeplinea.

www.dacoromanica.ro

Se făcuse o tacere. Dascălul se gândea la jumătatea care era pe sfârşite şi cojocarul la cele treĭ băute.

— Eĭ şi? Intrerupse tăcerea bătrînul. Ḍi, te-a făcut sarsail şi criminal.

— Criminal?

— Nu spuseşĭ singur că te-a făcut criminal?

— Pe mine?

D'apoĭ pe mine?

— Popa?

— «Dracul saŭ popa tu ştiĭ, unul din doĭ.

— Greşeştĭ moş Tudosă, n'am ḍis asta, nu e vorbă, popa nu e om cu multa instrucţie, dar până la asta n'a ajuns.

— Singur ḍiseşĭ, doar nu ţi-aĭ băut minţile.

— Greşeştĭ şi păcătueştĭ tot-odată. Se făcuse din noŭ tăcere, jumătatea se isprăvise şi dascălul trist lăsă capul în jos, gândindu-se cum să maĭ facă ca să maĭ scoată o jumătate. Batrînul îĭ înţelese tristeţa.

— N'aĭ încotro, dascăle, vreĭ nu vreĭ, maĭ bem una.

www.dacoromanica.ro

— Ar fi prea mult, moş Tudosă, şi, vaĭ de mine mâne avem slujbă grea, o slujbă grea, şi pe urmă un botez.— Pe cine botezaţĭ?

— Pe un copil.

Se pricepe că nu pe un bătrîn.

— Şi de ce nu, poate şi pe un bătrîn, poate chiar şi pe maĭ mulţĭ bătrînĭ...

— Ce ţicĭ, frate? Moş Tudosă căscă gura de mirare... maĭ mulţĭ bătrînĭ, glumeştĭ, dascale ?

— Dascălul îşĭ lua un aer grav. «Cu asemenea lucrurĭ nu glumesc, moş Tudosă, sunt om cu instrucţie bisericească.

— Al draculuĭ butoĭ — gândea bătrînul— cât a băut şi gura tot pungă e.

— Să bem dascăle, în sănătatea celor ce botezaţĭ.

— Amin!

— Nu mă priveşte; dar pe cine botezaţĭ?

— Pe Suliman, îl cunoştĭ? — Eĭ.

— Pe frate-sĕŭ Alibei îl cunoştĭ? — Ţi înainte.

www.dacoromanica.ro

— Pe potcovarul? — Cunosc, cunosc, ḑi înainte.

— Pe fiica luĭ o cunoştĭ?

— O cunosc, e măritată de un an după Ahmet.

— Pe Ahmet îl cunoştĭ?

Moşneagul ridică capul şi priveşte pe dascăl lung.

— Dascăle, saŭ aĭ primit prea multă instrucţie, saŭ prea puţină, ce'ţĭ baţĭ joc de mine... ce glumă e asta? Şi dacă cunosc pe Ahmet, mare treabă e?

— Ba nu, zĕŭ, nu te supăra, căcĭ pe fiul luĭ Ahmet îl vom boteza mâne, şi pe urmă toate rudele luĭ. Moşneagul da din cap.

Dascăle, dascăle, să nu maĭ beĭ drojdie; aĭ s'apucĭ câmpiĭ. Vorbeştĭ într'aiurea.

— Nu glumesc cu asemenea lucruriĭ, moş Tudosă, bagă de seamă, mă supăr, daca ḑicĭ aşa, eştĭ om bătrîn! — De bună seamă botezaţĭ ţiganiĭ?

— De buna seamă.

— Mâne?

— Mâne.

www.dacoromanica.ro

— Poznă!

— Ba bine că nu.

— Şi cine botează?

— Cine botează! Popa şi cu mine.

Tiii! Istorie! Din noŭ se făcu tăcere.

— Dar hogea? Intrebă bătrînul.

— Treaba luĭ.

— Comedie!

— Maĭ vorbă!

Incă după un moment de tăcere, amândoĭ se sculară odată. — D'apoĭ drojdie e asta?

— Drojdie, făcută de jidan ce vreĭ?

— Tifu! scuĭpa bătrînul, tifu şi alta nimica.

— Amin moş Tudosă. Amândoĭ s'aŭ îndreptat spre uşă. Dascălul mergea, mergea cam şchiopătând, semn că e tare beat.

Bătrînul scuipa şi înjura pe Iţic.

* * *

— Şchiopăteḑĭ, luatea-ar draciĭ să te iee? Intreba dascăliţa, văḑênd pe dascăl intrând pe uşă.

— Numaĭ de beţie te ţiĭ, caută Iordache

www.dacoromanica.ro

nu mă scoate din sărite, îmĭ ieaŭ copiiĭ şi te las... Are el cine îmĭ purta de grijă.

Dascălul se silea să'şĭ ţie cumpătul, dar reuşea anevoie.

— Lasă dascăliţă, nu te teme, să fiŭ eŭ al draculuĭ, dacă nu ne mutăm la anul la oraş.

— Culcă-te Iordache, nu eştĭ bun de nimica, culcă-te să te trezeştĭ până mâne dimineaţă.

— Lasă pe mine, Safto, nu ştiŭ eŭ cum se botează ţiganiĭ? lasă pe mine, nu căta că nu ştiŭ carte, ţi-ĭ botez de le merg petecele.

— Du-te, du-te de te culcà.

* * *

Dimineaţa dascălul cu gura coclită, cu capul crăpând de durere, buĭmac încà de beţia de erĭ, se silea să-şĭ încalţe cismele şi cu greŭ reuşi. Uitase şi de instrucţie şi de toate. Copiiĭ a doua ḑi după beţie nu'l maĭ slujeaŭ cum i se cuvinea.

— Mi se pare, că am uzat de bunătatea

www.dacoromanica.ro

luĭ moş Tudosă — se gândea el... oare n'oiŭ fi spus la prostiĭ?... Ear se sparg toate în capul meŭ ca de obiceiŭ... Se sculă clătinându-se, aduse o doniţă de apă, îşĭ udă capul bine, îşĭ frecă fruntea cu zăpadă şi se simţi puţin maĭ bine. Roşu de frig, cu pĕrul ud intră în bucătărie la jupăneasa dascăliţă. Moale de natură şi tăcut de obiceiŭ, după beţie dascălul Iordache semăna curat cu o curcă ploată. Şi treaz n'avea curaj să privească în faţă nevasta, de care se temea maĭ mult de cât de ucigă'l crucea; mahmur însă întorcea capul la stânga, intrând în bucătărie şi se aşeḑă în dosul hornuluĭ pe o lăvicioară în colţ.

— «Frumos, nu ţi-e ruşine obrazuluĭ, porc bătrîn, minunate pilde pentru copiĭ. Instrucţie pentru dênşiĭ.

Incepu jupâneasa Safta lăsând pe soţ să se aşeḑe pe lăvicioară.

Dascălul numaĭ încet tuşi în mână, temându-se să-şĭ tragă şi sufletul.

— 'Ţĭ facĭ de cap, Iordache, 'ţĭ spuĭ drept, mă scoţĭ din sărite şi te daŭ dra-

www.dacoromanica.ro

culuĭ!... nu mi-e greŭ, dar mi-e milă de tine să te pîrăsc la părintele Blagocinu, vĕrul meŭ. Pe vecĭ te dă la canon la vr'o mănăstire să tragĭ la râşniţă saŭ să carĭ apă cu hârdăul, până ce te-or lua dracii; îĭ simţi tu atuncĭ ce va să ţică să aĭ o nevastă bună şi să n'o ştiĭ a preţui. Blestemat ce eştĭ, de câte orĭ mi-aĭ făgăduit să nu te îmbeţĭ cu ţărănoiĭ la cârciumă? Erĭ cum aĭ fost?

De după horn se auţi un suspin adânc, lung, întrerupt de altul maĭ scurt, după dênsul un bocit înghiţit; urmat de tusă care umplu cămăruţa.

— Iartă-mă Safto, n'o să maĭ fac... am păcate şi eŭ... moş Tudosă, să-ĭ fie ţărîna fer şi criţă, mă scoate totdeauna din minţĭ, numaĭ dênsul e de vină că mă îmbăt; ca diavolul se vîră în sufletul meŭ otrăvindu-l cu drojdie saŭ jamaică in spre care am slăbiciune şi înclinaţie.

Causa însă adevĕrată a tuturor faptelor, e popa Sava. Sfinţia sa mă porocleşte sarsail, broscoiŭ, turc, başibuzuc şi multe al-

www.dacoromanica.ro

tele. Nu-ĭ o suflare pe pământ să poată răbda cum rabd eŭ, dar totuşĭ e din cale afară, m'am indignat pe de-oparte, pe de alta moş Tudosă cu drojdie şi eată-mă beat. Christos era mare şi erta; eartă şi tu, şi ţi se va erta şi ţie!

Aci jupâneasa Safta nu maĭ putu ţinea lacrămile.

— Dumneḑeŭ de te-ar erta, Iordache, cum te ert eŭ, să nu maĭ beĭ, că te prăpădeştĭ...

— Safto, nevastă credincioasă, îţĭ jur pe... pe... pe ce vreĭ, că nu maĭ beaŭ de aḑĭ înainte picătură de drojdie, nicĭ jamaĭcă! Să fie afurisit cela care a stîrnit'o pe faţa pământuluĭ aceastà bĕutură diavolească.

— Amin! ḑise jupâneasa Safta. După împăcăciune, dascălul Iordache eşi din colţ şi se aşeḑă la foc lângă nevastă. — Ţi-e foame?

Dascălul clătină din cap.

— Ţi-e sete?

Din noŭ o clătinătură de cap.

— Imĭ arde sufletul după ce-va acru.

— Varḑă murată vreĭ?

www.dacoromanica.ro

— Varza ca varza, dar zeamă de varză acră aşĭ bea o doniţă.

— Bine, ţi-aduc.

După treĭ căniĭ de zeamă acră, băute, de-a duşca, dascălul par'că se simţi maĭ bine.

— Merg la popa acum, mă aşteaptă, trebue să fie târdiŭ; ce gură are să-mĭ tragă maĭcă, maĭcă.

— Meriţĭ să-ţĭ tragă, bine face popa, altmintrelea aĭ bea şi pe maĭca Domnuluĭ din altar.

Dascălul îşĭ făcu cruce. — Nu glumi nevastă cu asemenea lucruriĭ, e păcat...

Dascălul îşĭ luă cojocul, căciulă, mânuşile pe mâniĭ şi deschiḑând uşa eşi afară.

* * *

Era încă de vreme, soarele de abia îşĭ arăta marginea sa de după creştetul munteluĭ Cara-Dag. Miliarde de scânteĭ, schimbându-se în toate culorile, acopereaŭ suprafaţa zăpezeĭ. Moş Iordache rămase cu gura căscată. De multe oriĭ văḑuse el zăpada şi razele soareluĭ jucând în steluţele de pe

www.dacoromanica.ro

dênsa, dar nicĭ o-dată nu i se păruse luĭ tabloul maĭ frumos de cât în astă dimineaţă, cu inima uşoară, după ce atât de eftin scăpa din cearta cu jupâneasa dascăliţa.

In aerul curat al dimineţiĭ, sunetul clopotuluĭ bisericesc, limpede răsuna tocmaĭ în vale, departe.

— Aha, popa s'a treḑit astăḑĭ de vreme, ḑice el, ştergându-şĭ mustăţile de promoroacă; abia rĕsare soarele şi Sfinţia sa... la colacĭ.

O să mă certe, căcĭ m'aştepta... vaĭ de mine, bine că mi-am adus aminte, cheia de la biserică am uitat'o pe masă.

Şovăind, dascălul intră în cuhne, ia cheia uitată şi haĭ deadreptul spre biserică.

Popa furios, umblă ca un lup pe dinaintea bisericeĭ.

— Dascăle, ţi-aĭ pus de gând s'o sfârşeştĭ cu monastirea?

— Ce este părinte, doar nu s'a aprins biserica?

— Veḑĭ unde e soarele?

— Am ochĭ, cum să nu vĕd?

www.dacoromanica.ro

— Rĕŭ a facut bunul Dumneḑeŭ cà te-a făcut cu ochĭ, càcĭ tot una nu veḑĭ nimica, maĭ bine te facea cu urechĭ maĭ lungĭ, poate că auḑeaĭ clopotul care trage de un ceas, chemându-te, pĕcătosule, să viĭ să te rog sà'ţĭ ierte Dumneḑeŭ pĕcatele.

Moş Iordache nu rĕspunde nicĭ o vorba. numaĭ scoate cheia, şi cu mâna tremurânda o învârteşte de treĭ orĭ.

— Lasă, lasă, dascăle, milostiv şi bun e Dumneḑeŭ, doar nu uĭtă el molifta mea. să te facă să-ţĭ tremure tot trupul, ca lui Cain, după moartea luĭ Abel. Eştĭ maĭ rĕŭ de cât un crocodil, căcĭ îmĭ beĭ sângele, picătură cu picătură. Te-am rugat omeneşte, să nu te îmbeţĭ pe ḑiua de aḑĭ şi tu m'aĭ ascultat de te-aĭ topit... Priveşte cu cine semenĭ?! eştĭ maĭ urit de cât... de cât... Iuda Iscariot... de cât... aci popa se opri ne maĭ găsind la îndemână vr'o altă asema nare bună pentru supusul sĕŭ. Dascălul reuşi să deschidă uşa bisericeĭ. El se dădu la o parte, citind, «Tatăl nostru» şi lăsând pe popa să intre înăuntru. Palamarul se

www.dacoromanica.ro

scoborî jos din clopotniță, intră și el în biserică și începe a aprinde candelele pe la icoane și lumînările pe la sfinții Apostolï.

— Doamne, milostivule, miluește-ne și pe noï păcătoșiï, s'auḑi din altar glasul popeï.

— Amin! rĕspunde dascălul, căutând prin clirosul drept ceaslovul, din care trebuea să citéscă.

— »Pârdalnicul de ceaslov, unde să fie?... par'că ar fi pus dracul códa pe dênsul... nu-l găsesc... vorbește el încet — sfinte Dumneḑeule, ce am ḑis! seca-mi-ar gura să-mï sece, necuratul e tare pe pământ... doamne, doamne, eartă-mï păcatele,

— Dascăle, eștï gata? s'auḑi din noŭ din altar.

— «L'am găsit, rĕspunde bătrinul repede, creḑênd că popa îl întreabă despre ceaslov.

— «Maïcă precistă, trebue să mint în hramul tĕŭ, căcï altminterea afurisitul de popă îmï sparge capul cu cădelniță... Sfinte Dumneḑeule, sfinte tare, sfinteeee fără de moarte, miluești-ne pe noï... începe el cu un glas monoton. Noroc că dascălul știa slujba pe

www.dacoromanica.ro

de-a-rostul din scoarță până în scoarță, căcĭ altmintrelea o pățea. Fără să se împedece măcar o dată, spune dênsul întregul capitol din sfânta scriptură, indicat de ustav pentru ḑioa de astăḑĭ. In ceea ce privea sfânta slujbă, dascălul Iordache n'ăvea un altul asemenea în toată Dobrogea.

...«Amin! termină el, ștergêndu-șĭ sudoarea de pe frunte cu mâneca antiriuluĭ.

Biserica încet câte încet se umplu de credincioșĭ. Femeile bătrîne prin colțurĭ îngenuchiate, șopteaŭ rugăciunile. Cele tinere și fetele se înghesuiaŭ în partea stângă a bisericeĭ, ghiontindu-se și șoptind una alteia despre noutatea ḑileĭ — botezul țiganilor.

Inainte, aproape de altar un grup de oameniĭ, femeĭ și bărbațĭ se deosibeaŭ de alțĭ sătenĭ. Brîe largĭ, roșiĭ, mintene de postav albastru, blănite cu oaie, femeile cu scurteicĭ de blană de vulpe, cu salbe la gât, cu broboade și șaluri de mătase; totul arata că numaĭ săracĭ nu sunt. O babă bătrînă, maica Sița, ținea în brațe un copil învelit într'un laicer gros de lână de capră.

www.dacoromanica.ro

Ţiganiĭ ascultaŭ slujba şi curioşĭ priveaŭ la dreapta şi la stânga. Leturghia se sfârşi. Fumul tămâieĭ făcea pe mulţĭ să tuşească, dar norodul nu se grăbea să easă; mulţĭ ţiceaŭ: bine a slujit popa aḑĭ, şi tămâe ars'a cum se cade, numaĭ dascălul nu prea putu să ridice cu glasul, ce să-ĭ facĭ!?..

Dascălul Iordache răguşit, n'a putut s'atingă în cherovim, vestita notă, gloria voceĭ sale despre care avea cunoştinţă chiar şi episcopul. Popa nemulţumit, îl privea din când în când, mătăhăind cu cădelniţa, în care jeratecul de mult se stinsese.

In altar, desbrăcând preotul, dascălul auḑi: «raportez mâne blagocinuluĭ»: *s'a presentat înaintea lumeĭ întregĭ, împlinindu-şĭ datoria de dascăl cu vocea răguşită, turmentat de beţie, abea ţinêndu-se pe picioare, rog pedepsirea!* M'aĭ înţeles?

— Te-am înţeles.

— Du-te acum şi pregăteşte cele ce trebue pentru botez.

«Părinteluĭ Ion i-aĭ dat de ştire?

— I-am dat...

www.dacoromanica.ro

«Du-te de pregătește toate pentru botez, încă odată repetă popa.

«Ea pălămaru cu tine și vr'o trei creștinĭ, gaura o tăeți în dosul ambaruluĭ luĭ moș Niță, acolo pîrîul e maĭ larg, s'așterneți pe ghiață pae, ca să n'alunece oameniĭ, cereți pae de la moș Niță, vă dă, spune că e pentru scop creștinesc, să fie mangalul aprins, și bagă de seamă... ți-ĭ minte de toate ce ți-am spus?

— Țiŭ!

— Pornește atuncĭ!

Dascălul bodogănind despre nebunia omenească, pleacă să împlinească poronca preotuluĭ.

Satul întreg, de la mic până la mare se strînsese pe malul pîrîuluĭ în dosul ambaruluĭ luĭ moș Niță. Gerul nu împedica chiar pe ceĭ desculți să asiste la neobicĭnuitul botez deadreptul în gârlă.

— Auliu, ce maĭ puișor de ger, tocmaĭ bun să se facă cioara albă! spune cine-va din gloată.

— Apoĭ da, știe popa că înălbește.

www.dacoromanica.ro

— Oare nu va îngheța copilul?

— Ți-aĭ găsit, pielea de drac să îngheţe!

— Trăesc de şeapte-ḑecĭ de anĭ, dar nicĭ n'am auḑit de botez iarna în gârlă! — ḑice un moşneag.

— Multe n'aĭ fi auḑit dumneata, dar acum aĭ să veḑĭ!

— Să-l botezăm şi pe Iţic cârciumarul.

— Pe dênsul trebue botezat altmintrelea, jupânul ne botează rachiul.

— Ce ḑicĭ dumneata dascăle, n'ar fi rĕŭ să îl botezăm şi pe Iţic?

Dascălul supĕrat încă, dar mândru de partea care o lua în sĕrbătoarea aceea, rĕspunde numaĭ:

— Hîm, n'ar fi rĕŭ! moş Cristea, maĭ tae icĭ puţin, par'că e cam strîmtă gaura— porunci el luĭ Cristea palamarul.

— Destul, dascăle, ce aĭ să bagĭ un bivol? doară e copil ca toţĭ copiiĭ, ce Dumneḑeŭ!

— Tae moş Christea, să veḑĭ că păţeştĭ cu popa!

— Să tae şi singur, dacă nu-ĭ place, mie

www.dacoromanica.ro

mi-aŭ îngheţat mânele! Saŭ taie şi dumneata, eŭ am încă şi altă treabă, s'aprind mangalul. Lumea îngheţată devenea nerăbdătoare.

Oare ce zăbăvesc cu botezul, nu maĭ pot tată de frig — spunea Casandra, fiica luĭ moş Tudosă.

Maĭ îngădue, trebue să sosească, leturghia s'a sfârşit de mult, cred că popa le spune ceva ţiganilor şi îĭ pune la cale... Tacĭ că vine...

— Tăcere şi linişte, oamenĭ bunĭ, vine botezul — s'auḑĭ glasul dascăluluĭ.

— Bine că maĭ vine odată, am îngheţat de tot...

— Eŭ nu maĭ simt picioarele...

— Şi eŭ... şi eŭ...

— «Tăceţĭ oamenĭ bunĭ, vă rog...

— Tăcem, de ce nu, moş Iordache! numaĭ prea mult zăboveşte popa.

— «Oamenĭ bunĭ, vă rog... nu faceţĭ sgomot, nu e cuviincios, asemenea fapte... fetelor... flăcăilor astâmpăraţi-vă, nu uitaţĭ timpul şi locul.

www.dacoromanica.ro

— Moș Iordache, dacă e frig și ne-aŭ degerat mânele:

— Totuși nu se cade... pĕcat, aduceți-vă aminte de Christos, cum s'a botezat în Iordan...

— Cum s'a botezat, cum s'a botezat? spune moș Iordache, să ne maĭ treacă de urât.

— Voĭ nu știțĭ, cum s'a botezat Christos ?!

— Nu știm, nu știm, spune moș Iordache...

— Pĕcat fetelor, dacă nu știțĭ, pĕcat! lasă să vă spue popa, dênsul trebue să știe maĭ bine de cât mine.

In timpul ăsta popa, înconjurat de țigani și de fruntașiĭ satuluĭ se apropia de improvizatul Iordan.

— Dascăle, e gata tot? întrebă el.

— Gata, sfinția ta poate să înceapă.

— Să începem dar...

— Cine e naș?

— Eŭ... sărut mâna...

— Cine e naşa!

— Eŭ... sărut mâna...

www.dacoromanica.ro

— Naș și nașă, apropiați-vă, nașule, ia copilul, ce e, fată saŭ băiat?

— Băiat... să trăiți...

— Cum îl numiți, vă întreb?

— Cum găsește de cuviință sfinția ta!

— Bine, dascăle, ce sfînt e astădĭ?

Dascălul care știa pe de rost asemenea și pe toți sfinții celor 365 de ḑile rĕspunse:

«Astădĭ e ḑiua celor 14 miĭ de mucenicĭ uciși de împĕratul Irod.

— Dar mâne?

— «Mucenicul Anisia, preacuviosul Anica ostașul și sfîntul Helectian.

— Auleu! e greŭ sfinția ta să ținem minte atâția sfinți, să'ĭ ḑicem maĭ bine Ahmet.

— Nu se poate Ahmet. Ahmet e nume păgân, trebue creștinesc... să'ĭ ḑicem Helaction.

— E greŭ părinte, zĕŭ e greŭ, să'ĭ ḑicem maĭ bine Alli.

— Nu se poate nicĭ Alli, să'ĭ ḑicem atuncĭ Anica ostașul, nume frumos...

— Bine, cum vrea sfinția ta.

Popa începu citirea molitvelor pentru botez.

www.dacoromanica.ro

Dupa terminare luă copilul din mânele naşuluĭ.

— Se botează robul luĭ Dumneḑeŭ.

Zicênd asta, desvăli copilul, îl luă cu amêndouă mânile de cap şi de subţiorĭ şi îngenuchiind d'asupra apeĭ, îl cufunda odată. — In numele tatăluĭ... şi îl maĭ cufundă odată, şi al fiuluĭ, apoĭ la : şi al Sfîntuluĭ Duh» — popa băgă a treia oară copilul în apă.

Aci popa căḑu pe brâncĭ, rostogolindu-se pe ghiaţă.

Intâmplarea s'a petrecut atât de repede în cât numaĭ după ce dascălul şi cu pălămarul aŭ ridicat pe popa fără copil şi pe moş Tudosă, Bulgarul, care căḑuse peste dênsul lumea pricepu că popa a scăpat în apă copilul care s'a şi dus pe sub ghiaţă.

Aci trebue să dăm dreptate luĭ moş Iordache ; cu toate că ura pe popă din suflet, el fără a se gândi mult, sări în apă care îĭ ajunse până la brâŭ şi cu pericolul de a se duce şi el singur sub ghiaţă, începu a căuta copilul.

www.dacoromanica.ro

— Nu e, nu-l găsesc, s'auḑea din când în când, daţi o prăjină ce staţi ca niște boi... nu vedeţi că e moarte de om... ce oameni, uf... nu mai pot, m'am făcut bocnă. Dascălul ieşi la suprafaţa apei, luă prăjina, dată de palamar, şi mai mătăhăi de vr'o câte-va ori în apă, dar era de prisos,

— Bine, cel puţin că s'a înecat botezat! Spuse el sărind pe ghiaţă.

Toţi încă eraŭ sub impresiunea nenorocirii, nu s'auḑea nicĭ un cuvînt. Primul, s'a desmeţit tata băiatului.

— Eĭ bine, părinte, unde e pruncul Anica? întreabă el.

S'a dus în cer, cu îngerii, a murit botezat şi a devenit înger, — rĕspunde popa încet.

După asta desbrăcă epitrachirul, îndesă căciula pe urechi, şi adresându-se către moş Tudosă, ĭi spuse: «Ucigaşule», aĭ să daĭ seamă înaintea celuĭ de sus! Apoĭ el se îndreptă spre casă.

* * *

www.dacoromanica.ro

Ţiganiĭ n'aŭ lăsat întâmplarea baltă... dar nu eraŭ doveḑĭ că moş Tudosă dinadins a căḑut peste popă. Am alunecat pe ghiaţa, susţinea el înaintea procuroruluĭ, şi dacă i-am dat brâncĭ popiĭ e o nenerocită întâmplare... unde s'a maĭ vĕḑut să boteze copiiĭ iarna la pîrâŭ?!

Cu toate că popa nu era de vină, el primi o ipitemie destul de mare; un an de ḑile de închisoare, la o monastire şi locul de preot pierdut pentru 3 anĭ. Dascălul Iordache bea şi acum drojdie la Iţic pe socoteala luĭ moş Tudosă, dar când ăst din urmă începe a povesti întâmplarea după ghiaţă dascălul îĭ curmă vorba ḑicênd: «tacĭ, moş Tudosă, eştĭ un pehlivan, să fiŭ în stare ţi-aşĭ arăta eŭ, o instrucţie de n'aĭ maĭ aluneca nicĭ-odata.

www.dacoromanica.ro

TRECEREA

O întâmplare din ale prietenuluĭ meŭ.

— Moişe, dormĭ tu? întrebă un jidan tînĕr pe altul maĭ în vârstă, care stătea culcat lângă dênsul pe malul Prutuluĭ, lângă orăşelul F.

— Moişe, dormĭ? îl maĭ întrebă iarăşĭ.

— Dute la dracul şi dă-mĭ pace, gândesc răspunse în sfârşit cel maĭ bătrîn.

La ce te gândeştĭ Moişe? îl întreba iarăşĭ tînĕrul.

— Mă gândesc cum să trecem pe tînărul care a fost astă-ḑĭ la Iţic, cârciumarul.

— Dar aĭ vorbit cu dênsul, aĭ luat şi arvună?

www.dacoromanica.ro

— Avrum eşti încă un mucos ţise Moişe, învaţă-te de la ceĭ maĭ bătrînĭ, n'am luat arvună, am luat jumătate de preţ înainte.

Ţicând aşa, Moişe s'a sculat în călcâie şi scoţênd din sîn o pungă de beşică de boŭ, arătă tovarăşuluĭ un bilet de ţece ruble.

Ast-fel vorbeaŭ ceĭ doĭ jidanĭ pe la ceasurile 11 noaptea, stând ascunşĭ într'o rîpă lângă malul Prutuluĭ pe ţĕrmul rusesc. Noaptea era rece, pe la sfârşitul luĭ Septembre, ploua ca prin sită şi bătea vânt rece. Ceĭ doĭ contrabandiştĭ clănţăneaŭ din dinţĭ, învelindu-se în niştе caftane rupte, de lustrin.

— Moişe, întrebă iară-şĭ tînĕrul, n'auţĭ nimică ?

In loc de rĕspuns se auţi horcăitul luĭ Moişe care adormise din noŭ.

Avrum tremura ca varga. De bună seamă se auţeaŭ paşĭ nu departe de locul unde stăteaŭ, rĕsunaŭ foarte bine noaptea pe nisipul maluluĭ.

— Slușaĭ! slușaĭ se auţi în întunericul nopţeĭ.

www.dacoromanica.ro

Moïşe s'a trezit ca fript din somn. Avrum şedea culcat la pământ ca mort.

— Avrum, ţise Moïşe încetişor, Avrum fiul luĭ Iţic?

Tăcere, tăcere adâncă.

— Avrum, mie mi se pare că ţi-ĭ frică maĭ ţise Moïşe.

— Mie, gogomane, mie? Mi-ĭ frică că a luat douĕ-ţecĭ de ruble, nu ţece, rĕspunse Avrum şi se sculă de jos.

Ştiam bine locul unde eraŭ ascunşĭ jidaniĭ, fiind-că vorbisem de cu ţiua cu dênşiĭ într'o cârciumă din mijlocul orăşeluluĭ, gazda tutulor contrabandiştilor.

Era vorba să trec în Moldova, dar nevoind să scot bilet de trecere, şi ne maĭ avênd nicĭ timp, fiind-că primisem telegramă că moşul meŭ e greŭ bolnav, chiar pe patul morţeĭ, m'am hotarât să trec cu vr'un contrabandist.

Aşa am şi făcut, m'am dus binişor la prietenul meŭ Iţic.

— Bună ţiua, jupâne ĭĭ ţiseĭ.

— Sluga D-voastră.

www.dacoromanica.ro

— Vreaŭ să-ţĭ vorbesc ce-va.

— Sluga d-vóstră, ţise iarăşĭ jidanul.

— Dar bine unde să vorbesc, nu veţĭ că odaia îĭ plină de norod?

In adevĕr cârciuma gemea de lume. Fel de fel de oamenĭ eraŭ grămădiţĭ acolo. Pe lângă pereţiĭ murdarĭ şi soĭoşĭ eraŭ alăturate băncĭ lungĭ de brad şi mese pe lângă care şedeaŭ muşteriiĭ luĭ Iţic ; unul maĭ tînĕr tot aducea vin şi rachiŭ. Jupânul lua seama ca nu cum-va vre un cinstit musafir s'o ia le sănătoasa fără să plătească.

— Ce staĭ pe gândurĭ? Voesc să-ţĭ vorbesc ceva foarte de seamă pentru mine şi bănos pentru d-ta.

Vedeam eŭ că jidanul se temea de ce-va şi tot sta la gândurĭ, iar eŭ stam ca un caraghios. Mi-am perdut răbdarea.

— Dar bine, mă Iţic (am lăsat pe jupâne la dracul), ce naĭba aĭ? Ce te tot cioşmoleştĭ? Vorbeştĭ orĭ ba?

— Vreaŭ, vreaŭ, cuconaşule, dar acuma e prea multă lume şi colo lângă uşe şede

www.dacoromanica.ro

şi ureadnicul şi ne priveşte. Veniţĭ peste jumĕtate de ceas.

Avea dreptate. Depărtându-mă de dânsul şi făcându-mă a căuta pe cine-va; eşiĭ din cârciumă. Peste jumătate de ceas iar am venit la Iţic.

Cârciuma era pustie, numaĭ vr'o doĭ treĭ beţivĭ sforăĭaŭ pe sub mese.

— Veniţĭ încoace, imĭ ḑise Iţic din altă odae.

Intraĭ. Ietăcelul era micuţ dar curăţel. Lângă masă şedea jupânul.

— Şedeţĭ poftim, ḑise Iţic.

Eŭ mă aşezaĭ pe un scaun de lemn.

— Acuma vorbiţĭ? Ce aveţĭ de spus?

— Jupâne Iţic, am nevoe să trec dincolo pentru câte-va ḑile. nu maĭ vreaŭ să iaŭ paşaport, mi-ĭ grabă. Am treabă grabnică.

Jidanul se scărpină în cap, puse scufiea pe ceafă, se maĭ scărpină, apoĭ:

— Cuconaşule, nu pot, îĭ greŭ acuma, s'aŭ trecut timpurile cele bune, ne urmăresc ca pe epurĭ, aŭ întărit graniţa, *pogranicĭnaia straja* s'a maĭ înmulţit cu o roata

www.dacoromanica.ro

de soldaţi. I-a mai pus dracul să scorneasca şi poliţia de riŭ. Oi veĭ, a venit sfârşitul lumeĭ! Şi toate pentru ce dracul? Să nu treacă mihiliştiĭ! Şi de unde să treacă? Din Moldova în Basarabia orĭ din Basarabia în Moldova. Oi veĭ, oi veĭ, ce păcate, ce păcate.

— Bine, bine, aĭ sfîrşit, jupâne Iţic?

— Ce sfîrşit! ce sfîrşit! eŭ am sfîrşit? Până mâne pot tot să-ţi spun. Las la dracul lucrul acesta aşa de afurisit şi tot, nu maĭ vreaŭ nimica, mă lipsesc de toate. Nu pot, altă dată da, dar acum nu pot.

Eŭ ştiam cu cine aveam a face.

— Jupâne Iţic, iĭ ḑiseĭ rupêndu-ĭ vorba, vrea să ḑică nu vreaĭ? Spune aşa, dar nu cânta de mihilişti, de poliţie, de dracul, de tată-su. Ia seama am să te denunţ la şedinţa viitoare de la Iaşĭ.

Ḑicênd cuvintele din urmă 'ĭ-am facut un semn masonic.

— Am să te denunţ că putênd ajuta un frate, n'aĭ vrut.

www.dacoromanica.ro

După aceste vorbe s'a schimbat pe loc treaba.

— Se vede că eşti tînĕr, te mâniĭ aşa degrabă? N'am ştiut că eşti frate, acuma altă treabă. N'am ḑis că nu vreaŭ, am ḑis că nu pot, nu-ĭ tot una.

— Bine, dar cum mă treceaĭ altă dată, când n'aveam treabă şi plecam la Iaşĭ numaĭ de primblare.

— Doamne, doamne, se vede că n'aĭ fost în ţară de grăeştĭ aşa. Dar câtă apă a curs de atuncĭ pe Prut? Alte vremurĭ, alte regulĭ şi alt traiŭ este acuma pe la noĭ. Şi tot greul a căḑut în spinarea sărmanilor neguţătorĭ. (Şi el se credea neguţator, ba încă sărman, cu 50,000 ruble avere!). Unde s'a maĭ vĕḑut să nu te lase obiezcicul cu 50 de capeice să mergĭ dincolo să cumperĭ un alcior de rachiŭ? Unde s'a maĭ vĕḑut sa te ducă la căpitan, dacă te prindea cu vre un sac de tulpane, ĭĭ daĭ colo sergentuluĭ o rublă şi gata treaba; dar acum, poftim, un an închisoare şi 100 de ruble ştraf! Iţĭ place? Dar ce să maĭ vorbim, greŭ,

www.dacoromanica.ro

de tot greŭ! Cu toate acestea te voiŭ trece.

După aceste vorbe a eşit jupânul din casă şi s'a întors îndată cu doĭ ovreĭ tineri. Unul era Avrum feciorul luĭ Iţic, contrabandist de meserie, şi altul Moişe.

Aŭ maĭ vorbit cât-va între dênşiĭ câte-va minute, nebăgându-mă în seamă, par'că nicĭ nu mă vedeaŭ. După ce cel maĭ tînĕr a eşit din odae, cel-l'alt mi-a ḑis.

— Cuconaşule, acuma să vorbim, ştiţĭ cât este de primejdios a trece peste brazdă, dar fiind că sunteţĭ prieten bun cu jupânul Iţic, vă va costa numaĭ patru-ḑecĭ de ruble. Diseară dacă nu va fi lună, trecem.

Bine i-am rĕspuns, dar atâţia banĭ nu daŭ. Ce, aĭ nebunit, înainte treceam cu două ruble şi acuma să-ţĭ daŭ patru-ḑecĭ?!

— Cum poftiţĭ, cuconaşule.

M'am sculat gata să plec, ocărând în gând pe afurisiţiĭ de jidanĭ că mă făcuseră să perd atîta vreme ḑe geaba.

In sfârşit, cu mare greutate eşind şi intrând în odae de maĭ multe orĭ, m'am toc-

www.dacoromanica.ro

mit cu 20 de ruble de hîrtie şi i-am şi dat jumătate de preţ înainte. Ne-am învoit să nu es toată ţioa din casă şi numaĭ pe la asfinţitul luneĭ să merg să mă întâlnesc cu dênşiĭ la un loc cunoscut de noĭ toţi pe malul Prututuluĭ.

Pe la ţece şi jumătate am eşit din ograda caseĭ unde stam la gazdă şi ştiind bine locul, fără greutate, am dat de un drumuleţ, care trecea pe lângă rîpa unde staŭ ascunşĭ ovreiĭ.

Apropiindu-mă de rîpă am dat peste dênşiĭ, vorbeaŭ amêndoĭ. La ţece paşĭ m'am tupilat până la pământ ca să ascult ce vorbesc între dênşiĭ.

— Moişe, ce dracul nu maĭ vine, trebue să fie târţiŭ, ţicea Avrum.

— Nu ştiŭ, rĕspunse cel întrebat.

— Moişe, dar cum aveam să-l trecem?

— Nu ştiŭ rĕspunse celălalt.

— Dar cine ştie, dacă nu tu, nu te-aĭ apucat că-l trecĭ şi acuma, nu ştiĭ! N'am vrut să mă vîr în treaba asta.

Jidanul cel tînĕr se înfocă din ce în ce

www.dacoromanica.ro

mai tare, tovarașul lui statea însă liniștit și vesel.

— Moișe, lasă șaga la o parte, ḑise din nou Avrum.

— Nu șuguesc, îți spun adevĕrat, nu știu cum să-l trecem...

După aceste cuvinte, mult timp nu se mai auḑi nici o vorbà.

— Bine că știu. Aĭ draculuĭ jidanĭ, gândeam eŭ înfuriat, m'aŭ tras pe sfoara, am perdut ḑece ruble și o ḑi întreagà.

— Avrum, ḑise acuma Moișe, mi-a venit ce-va în cap. Când trecĭ marfa și nu vreĭ orĭ nu poțĭ s'o târiĭ pe fund, ce facĭ?

— Ce fac rĕspunse Avrum, o înhăț în spinare și o duc.

— Și cât poțĭ tu duce?

— O dată am trecut un teanc de testemele în care eraŭ la noua puduri, rĕspunse Avrum.

— Slava luĭ Dumneḑeŭ Avrume, eștĭ tare cât un boŭ, eŭ n'aș putea duce nicĭ pe jumătate.

www.dacoromanica.ro

Urmă iarăşĭ tăcere. Nu înţelegeam ce treabă avea Moişe cu puterea luĭ Avrum.

— Avrum, ştiĭ tu bine trecătoarea de pe aice? se auḑi din noŭ glasul luĭ Moişe.

— Nu, am trecut numaĭ o dată.

— Slavă luĭ Dumneḑeŭ, Avrum, eŭ ştiŭ foarte bine.

Am perdut răbdarea şi m'am apropiat de dênşiĭ. Eĭ ca nişte epurĭ eraŭ gata să o şteargă la fugă, din norocire se arătă o leacă luna şi mă cunoscură.

— Uf, cuconaşule, ne-aĭ speriat, gândeam că-ĭ obizcicul orĭ singur căpitanul de jandarmĭ.

Eĭ, Moişe, lasă la o parte vorba, îĭ ḑiseĭ. e destul de târziŭ, luna maĭ a asfinţit, haĭ să trecem, unde vi-ĭ luntrea? Orĭ cu ce trecem? Poate iar cu covata?

— In covată? Nu, doamne fereşte, răspunse Moĭşe; n'avem de loc covată.

— Bine, dar cu ce trecem? îl întrebaĭ.

— Aşa, cuconaşule, în spinare, cu picioarele, cum ţi-a veni pofta.

Jidanul mă luă în rîs.

www.dacoromanica.ro

— Măĭ târtane, lasă gluma, că te veĭ căi pe urmă !...

Eram mânios de mă luaŭ toţĭ dracii.

— Mă rog, cuconaşule, ce te mâniĭ ma-ta aşa ! Eŭ nu şuguesc, întreabă şi pe Avrum. Avrum nu-ĭ aşa că nu şuguesc ?

— Nu ştiŭ, respunse Avrum.

— Veḑĭ acum că nu şuguesc. Mă rog, cuconaşule ; ma-ta nu eştĭ maĭ greŭ decât tistimelele.

Am înţeles în sfârşit şi cât era starea mea de grea şi cât eram de necăjit, tot nu m'am putut stăpâni de rîs. Acum a înţeles şi Avrum în sfârşit.

— Vuz, întrebă el, eŭ să duc călare pe cuconaş nu vreaŭ, tu Moişe eştĭ mare şarlatan.

— Bine Avrum, rĕspunse Moişe liniştit, îl duc eŭ arată tu drumul, dar bine, că altmintrelea ne înecăm cu toţiĭ, apa'ĭ mare acum. Auḑĭ ?...

In depărtare, adevărat se auḑea cum huruea apa, isbindu-se de maluri.

Inchipuiţi-vă o noapte rece şi întune-

www.dacoromanica.ro

coasă, că de ți-ar fi tras o palmă, n'aĭ fi vĕḑut cine, un vânt rece că te tăia ca cuțitele și peste toate și ploae.

De turburare și de frig, tremuram vargă. Cred că și frica era la mijloc. Să fiĭ împușcat de un glonte soldățesc, în întuneric, orĭ să te înecĭ, ce moarte frumoasă!... Dar mă așteptam la toate acestea. De viață nu-mĭ părea reŭ, căcĭ prea fără sare era.. Pe atuncĭ era la modă «Byronismul» și desgustul de viața mă cuprinsese pe deplin.

Starea în care mă aflam era cu totul nouă și făcea să-mĭ bată inima maĭ tare și sângele să-mĭ umble maĭ repede.

Moișe a rupt tăcerea și a ḑis:

— Avrum, vremea trece, peste un ceas poate va fi prea târḑiŭ, și toate relele aŭ să cadă pe capul tăŭ.

Tînĕrul a înțeles se vede adevĕrul, și cu pașĭ că de lup s'a depărtat de noĭ și s'a acufundat în întunerec.

Peste vr'o câte-va minute petrecute în cea maĭ mare tăcere Moișe ḑise:

— Am vorbit prea mult, nu-ĭ bine, ne-ar

www.dacoromanica.ro

fi putut foarte uşor urmări, norocul nostru că-s proştĭ de-ĭ ea dracul.

Atuncĭ se auḑi în depărtare un urlet de lup. Glasul era cam răguşit şi răsună tocmaĭ de pe cel alt mal.

— Ce dracul, lupĭ pe aice? Intrebaĭ pe Moişe.

— Cum nu, sunt mulţĭ şi cu două şi cu patru picioare; acesta-ĭ cu două însă.

După aceste vorbe urlă aşa de bine şi el, că era să apuc revolverul.

— Nu te teme, cuconaşule, îmĭ ḑise Moişe rîḑând, tot e bine. Haĭdem spre mal şi, luându-mă de mână, mă trăgea încetişor după dênsul. Aşa ne-am apropiat de apa. Prutul era mare. Chiar lângă mal, culcat pe coastă era Avrum.

Ce se aude? îl întrebă Moişe.

— Bine tot, acuma a trecut, rĕspunse.

Vorbe lămurite, dar nu le înţeleseĭ.

— Acum, cuconaşule, repede, ḑise Moişe, scoate cĭubotele şi suflecă-ţĭ sus pantaloniĭ, cred că vom trece ca Moişe prin Marea-Roşiă.

www.dacoromanica.ro

Amândoĭ contrabandiştiĭ s'aŭ descalţat de ciubote, ba şi pantaloniĭ i-aŭ scos şi făcênd câte o legătură şi-aŭ legat'o de gât. Eŭ am aninat ciubotele de tocul revolveruluĭ.

Când eram cu toţiĭ gata Moise a maĭ ḑis:

— Mă rog cuconaşule, revolverul trebue să-l scoţĭ orĭ-ce s'ar întâmpla, face mult zgomot şi-ĭ degeaba, nicĭ ḑiua nu nemereştĭ cu dênsul, dar noaptea. De speriat, nu sperii pe nimene, numaĭ facĭ zgomot şi-te facĭ ţintă pentru puşca soldatuluĭ.

— Inţeleg, destul, i-am ḑis.

Gândeşte-te Avrum, ḑise Moişe şi ţine-te pas cu pas de mine, cearcă bine cu bâţul înainte de a pâşi.

— Suĭ, cuconaşule, suĭ fără frică el iĭ tare ca Samson şi încă n'are năravdobitocul, jos nu te dă.

Iĭ venea încă a rîde, rîdea şi Avrum, numaĭ eŭ nu. Intâia-şĭ dată încălecaĭ în spatele unuĭ om. M'am suit ajutat de Moişe. Pornirăm. Avrum, încet, clătinându-se ca un vapor a intrat în apă, ţinîndu-se cu amêndouă mânele de o prăjină. Apa iĭ ajun-

www.dacoromanica.ro

gea la piept și eŭ cu virful degetelor ajungeam de valurĭ. In loc de fricĭ mă cuprinse o bucurie nebună abiea mă țineam să nu bufnesc de rîs. Inaintea noastră Moișe părea o umbră și înainta hotărît.

Vor fi trecut la ₫ece minute, apa ajungea une-orĭ până la maĭ sus de piept, alte oriĭ de abia până la glezne. Ieram poate pe la mijlocul rîuluĭ, când rĕsună deodată ; sluşaĭ, chiar de acolo de unde pornisem. Am încremenit pe loc. Moișe care era cu vre-o doĭ paşĭ înaintea noastră, s'a apropiat de noĭ.

— Cuconaşule, dacă ne vor auₗdi suntem prăpădiţĭ, aŭ să ne cheme îndărăpt, și dacă nu vom veni, trag. Ne-aŭ urmărit. Te-a vĕₗdut ureadnicul.

— Să mă cobor, am întrebat încet la ureche pe Avrum.

— Nu, orĭ ce-ar fi, îmĭ respunse.

— Bine, gîndiĭ, tu n'aĭ nevoie, dar eŭ ies afară de tot — însă numaĭ ₫iseĭ nimica.

— Ce-ĭ de făcut? întrebă Avrum.

— Staĭ loculuĭ, măgarule, vom vedea

www.dacoromanica.ro

îndată, să facĭ ce voiŭ face eŭ, fu rĕspunsul luĭ Moişe.

— «Cine-ĭ acolo»? întrebă cine-va de pe mal. «Svoĭ?» rĕspunse altul.

Se vede că ne-aŭ urmarit, spuseĭ eŭ încetişor.

— Pentru Dumneḑeŭ, tacĭ, nicĭ nu's singurĭ, se sfătuesc orĭ aşteaptă luntrea, daca e aşa ne-am dus.

Stoĭ nazad [1]) tună un glas de pe mal.

Tăcurăm.

Nazad!

Iarăşĭ tăcere. Auḑeam cum ne bătea inima la toţĭ treĭ. S'a auḑit cum a luat soldatul puşca de pe umăr şi i-a ridicat cocoşul. Avrum m'a strâns tare de picioare ca să nu pot sări jos.

Avrum, ḑise Moişe cu glas tremurator, când o ḑice a treia oară, *bulĭ!*, înţelegĭ?

Ce dracul să fie *bulĭ*, gândeam ieŭ.

Deodată s'a auḑit a treia oară *nazad*. Bulĭ, bulĭ auḑiĭ încă şi pe neaşteptate am simţit ca apa m'a coprins din toate păr-

1) Staĭ înnapoĭ.

www.dacoromanica.ro

ţile. Simţeam răceala apeĭ, era să răcnesc şi mă ţineam tare de părul luĭ Avrum. Când mă zbuciumam să-mĭ scot picioarele, am auḑit o detunătură, ce-va a plesnit înaintea noastră la vre-o ḑece paşĭ, era poate glonţul, orĭ mi s'a părut. Mă înecam, urlam supt apă, deodată însă iar am putut răsufla aier, apa îmĭ curgea din nas şi din urechĭ. Mă ţineam din toate puterile să nu tuşesc.

— Bine, s'a auḑit nu departe de mine, bine Avrum, bine, cuconaşule. — Moişe ne lăuda.

Ce dracul, s'a auḑit de pe mal, mi s'a părut că aud ce-va în apă, vorbi cine-va.

— Prostule! eştĭ beat, rĕspunse altul, aĭ pus în picioare toate strejile.

Se auḑeaŭ trâmbiţe în toate părţile, dădeaŭ alarma.

— Dute la post şi spune să cânte *otboĭ* [1]).

— Slușaiu, a rĕspuns soldatul şi a pornit în fugă.

(1 Adeca larma a fost degeaba.

www.dacoromanica.ro

— Acuma înainte, încetişor, ne ţise Moişe.

Nu maĭ eram în spatele luĭ Avrum, nu maĭ aveam să mă pazesc de apă, mă ţineam de poalele caftanuluĭ. Incet, încet, fără zgomot, fără suflare ca nişte nălucĭ înaintam spre malul românesc — când ajunseram, tocmaĭ cânta cocoşul, era poate miezul nopţeĭ.

— Uf! ţise Moişe, ce întâmplare, cât pe ce de nu ne-a ucis hoţomanul.

Avrum ca de obiceiŭ, nu ţicea nimic, numaĭ sufla din greŭ.

— Drum bun, îmĭ ţise Moişe, după ce i-am dat ţece ruble, drum bun, ţine tot la dreapta până ce veĭ da în sat. Dacă vă va maĭ trebui să treceţĭ, nu uitaţĭ de Moişe Rotenberg.

— Foarte mulţumesc, i-am rĕspuns, mi-ĭ de ajuns data aceasta.

www.dacoromanica.ro

CUM A CAPATAT SARICHIOIUL VIE!

De treĭ ḑile de când plouă, treĭ ḑile de când pescariĭ satuluĭ *Sarichioĭ* aşteaptă să înceteze ploaea, ca să plece în mare pe la *zavodurile* 1) lor, unde negreşit peştele va fi dat peste cârligele de oţel sloboḑite în apă.

Ploaea însă ca dinadins urmează a cădea măruntă, rece, deasă ca prin sită. Cerul tot e închis, nu se zăreşte nicĭ o geană de boltă albastră, nicĭ o rază de lumină, nicĭ o nădejde de a se schimba în spre senin.

Câte odată numaĭ vântul de la apus aduce

1) Stabilimente pe malul măreĭ unde se prinde peştele alb (morun).

www.dacoromanica.ro

cu sine o răceală, un frig, pe care îl simt pescarii. Dênșii plictisiți de trei ḑile de ședere acasă sunt hotărâți, orĭ cu ce preț, să plece.

Oamenii ăștia nu's deprinși a ședea pe acasă, a petrece acolea mai mult de cât o ḑi pe sĕptĕmână, și când staŭ pe acasă staŭ mai mult pe la cele trei cârciume din sat. Nevestele lor sunt mai mult bucuroase, când soții lor 's duși pe mare, căcĭ altmintrelea, tot ce le mai rĕmâne din câștig cade în mânele cârciumarilor.

A patra ḑi spre seară vântul a încetat și ploaea, de și tot mărunta, e parcă mai rară. Din casele de pe malul laculuĭ Razim, se zăresc umbre eșind cu felinare în mână, scoborând malul înalt al laculuĭ. De departe nu se vĕd oamenii, ci numaĭ niște stele, carĭ sclipind icĭ colea, se apropieaŭ de apă. Apoĭ tot clipind când mai tare, când mai încet, la fie-care suflare a vântuluĭ, se opresc lânga apă și umbrele omenești încep a mișca luntrele de pe nisipul maluluĭ, câte doĭ la fie-care luntre. Peste un sfert de ceas pe

www.dacoromanica.ro

apa neagra a laculuĭ, pe mal, nu rĕmase nimenĭ de cât bătrînul Sidor cu nepotul sĕŭ Ivaşca, un băeţel de vr'o ḑece anĭ.

Sidor e bătrîn tare, şi puterile sale de mult s'aŭ pierdut. El n'ar maĭ trebui sa lucreze, dar nevoia face tot, nevoia şi acuma pe vremea asta îl scotea în mare, căcĭ de nu eşea mâne nicĭ el, nicĭ baba luĭ, nicĭ nepotul nu ar avea ce mânca. Treĭ băeţĭ pe carĭ îĭ crescuse, aŭ fost de odată înghiţiţĭ de mare, i-a rĕmas numaĭ noră-sa c'un nepot, pe care bătrînul îl luă cu dênsul ca ajutor.

Se sileşte bătrînul, se sileşte pentru că nicĭ el nicĭ Ivaşca n'aŭ destulă putere să împinga luntrea de pe mal în apă.

— Diavoliĭ... n'aŭ putut să mă aştepte puţin,.. acum pleacă singurĭ... dar lasă, va veni şi timpul meŭ... bolboroseşte bătrînul între ceĭ doĭ colţĭ ce i-aŭ maĭ rĕmas în gură, împingĕnd din rĕsputerĭ luntrea.

— Ce facĭ, măĭ Ivaşcă, unde dracul te piteştĭ cu felinarul, nu veḑĭ unde trebue să-mĭ luminezĭ? Caută să nu te trezesc eŭ..

www.dacoromanica.ro

Numaĭ la dormit şi la crăpat eştĭ bun...; când e vorba de treabă eştĭ maĭ rĕŭ de cât o muere.

Băeatul atins la inimă că-l socoate muerea cu mânie, ridică felinarul în sus în cât lumînarea se rĕsturnă, pică, şi deodată toate aŭ căḑut în cel maĭ adânc întuneric.

— Ce-aĭ făcut, idole, ce-aĭ făcut, cap sec? Poftim! Acum pe vântul ăsta, să aprinḑĭ lumînarea, bată-te-ar pustia să te bată! Cu tine numaĭ te umpli de păcate!... Iute! fuga acasă şi aprinde felinarul...

Băeatul abea neplângând de necaz, apucă lumînarea, suflă în muc ca s'o aprinḑă, şi nereuşind se duse cu fuga, urcă ţĕrmul laculuĭ, şi se opri la casa cea maĭ din margine. Bătrînul pescar încercă să maĭ împingă greoaĭa luntre şi, neizbutind, se reḑimă de luntre, aşteptând cu răbdare întoarcerea nepotuluĭ. Buzele luĭ cu mustăţĭ albe şi lungĭ şopteaŭ cuvinte de ocară şi mânie.

— Să mă lase eĭ pe mine, om bătrîn? Apoĭ sunt creştinĭ? Ba maĭ rĕĭ de cât niştе

www.dacoromanica.ro

eretică... de aceea și peștele nu se mai prinde... ne-a părăsit și el... Ce, par'că Dumnedeŭ nu știe el ce face? Ba prea bine știe.

O suflare de vânt luă căciula bătrînuluĭ și cât pe ce să n'o arunce în apă. O înjurătură straşnică eși din gura bătrînuluĭ contra tot acestuĭ Dumnedeŭ, pe care vr'o dece secunde înainte îl făcea rĕsbunător pentru pĕcatele tovarășilor sĕĭ.

— Să-ți plesnească ochiĭ, să te facĭ uscat ca un vreasc, să nu te aprindă nicĭ focul, dacă îmĭ eștĭ așa... și cea maĭ parșivă căciulă care o am, și pe aceia aĭ vrut să mi-o eĭ... Bravo, halal să-ți fie!... Și mânio.. bătrînul scuipă într'o parte. Dar după o clipă de gândire, glasul luĭ din noŭ se audi:

— Doamne iartă-mă ce dic eŭ... iartă-mă, Doamne, că doar nu sunt nicĭ tătar nicĭ eretic, ci creștin pravoslavnic. Și bătrînul scoțĕndu-șĭ cu stânga căciula din cap, cu dreapta îșĭ făcu o cruce mare de treĭ orĭ,

www.dacoromanica.ro

apăsând cu tărie în frunte, pe umerĭ şi pe burtă.

* * *

Vântul aproape încetase şi numaĭ zgomotul valurilor lovite de mal şi aruncate îndărăt se auḑea.

— Eĭ brava, aşa îmĭ place şi mie, dar nu tot vânt şi vânt...

Bătrînul căscă tare din noŭ, făcu o cruce şi se uĭtă în sus spre casă, să vaḑă de nu va zări pe nepotu-sĕŭ cu felinarul. O steluţă sclipea în depărtare, ivindu-se, şi din noŭ pierḑênd, după cum băeatul ridică saŭ lăsă mâna în jos.

Eacă-tă vine şi pungaşul meŭ... Vântul a stat şi peste o jumătate de ceas vom ajunge şi noĭ pe ceĭ-l'alţĭ bunĭ tovarăşĭ, plesni-le-ar ochiĭ să le plesnească. Ḑicând asta, bătrînul a scuĭpat, dar luându-şĭ seama ḑise numaĭ de cât:

— Doamne iartă-mă! Ce am eŭ cu dênşiĭ? Eĭ n'aŭ vrut... să mă aştepte? Mare lucru.

www.dacoromanica.ro

Şi bătrînul din noŭ şi-a făcut de treĭ orĭ cruce, cu crucea cea mare lipovenească.

— Da puturos îmĭ eştĭ, băete, eştĭ bun de trimes după moarte, aşĭ maĭ trăi lung cu tine!.. Ridică felinarul, pune-l aicĭ... aşa... bine... împinge de fund... odata, încă odata, încă odată... hi...i...i! hu...u...u! Aşa... bravo, iată-ne în apă, acum pune-te la cârmă, ţine la stânga... la stânga, la stânga ţic, că ne va răsturna. Acum e bine, încă la stânga.

Luntrea, apucată de şivoiŭ, care în locul acesta era foarte mare, când s'acufunda, când din noŭ se arată pe creştetul valurilor ca o coajă de nucă. In depărtare abea se zăreaŭ felinarele celor-l'alţĭ pescarĭ.

— Ce ţicĭ, Ivaşca, îĭ vom ajunge?

— Mare lucru! Se înţelege că-ĭ ajungem numaĭ de cât.

Ivaşca grăea ca un om bătrîn băeţelul ăsta ca de 10 anĭ, maĭ multe vĕduse, suferise şi ştia maĭ multe de cât un om batrîn din oraş.

— Unchiule, să întindem pânza?

— Aşteaptă! îţĭ voiŭ spune eŭ.

www.dacoromanica.ro

Era pe la miezul nopţeĭ, cocoşiĭ din satul vecin de pe malul laculuĭ, începură a cânta; d'âmtêiŭ dădu de veste unul, pe urmă încet încet ceĭ-l'alţi toţĭ urmară pilda.

— Cântă cocoşiĭ, ţise bătrînul.

El se uĭtă în sus, unde spre rĕsărit se zărea o dungă alburie întinsă de la un capăt pâna la cel-l'alt al ceruluĭ.

— Mâne vom avea ţi frumoasă, dacă nu se va schimba vântul... pĕcatele noastre... Batrînul n'apucă să-şĭ sfârşească vorba, când deodată luntrea se lovi de ce-va, se ridică în sus, şi un val mare de apă năvăli în luntre.

— Ivaşca, heĭ, aĭ adormit ? ţine la stânga, că dăm peste mal.

Bătrînul lăsă lopeţile, apucă un căuş de bostan şi repede începu a vĕrsa apa. După un sfert de ceas de lucru în tăcere, bătrînul începu iar :

— Nu e de mirare c'aĭ adormit; eştĭ somnoros de felul tĕŭ... era să ne ducem pe lumea cea-l'altă.

Baeatul nemulţumit de apa care i se vĕr-

www.dacoromanica.ro

sase în cizme, şi trezit de baea neaşteptată, bombăni încet între dinţi.

— Câne bătrîn... numaĭ ştie să mă tot rîdă... par'că eŭ am ochĭ de cucuvea să pot vedea şi noaptea... aşĭ voi să-l vĕd pe dênsul la cârmă.

— Ce tot borboroseştĭ acolo? întrebă moşneagul.

— Ţic, că şi singur aĭ fi dat peste buturuga draculuĭ de salcie... Par'că se vede noaptea!

— Adevĕrat nu se vede, dar pentru asta omul are urechĭ, ce nu veţĭ cu ochiĭ, auţĭ cu urechile...

Se făcu o tăcere. Băeatul supĕrat, tăcea; bătrînul mânios tăcea şi dênsul, numaĭ lopeţile pîrâeaŭ sub silinţele unchiaşuluĭ, ca să dea luntreĭ iuţeală mare.

Incepea a se lumina, însă lumina dimineţeĭ era posomorâtă, ca într'o ţi de toamnă, cu toate că era la începutul luĭ Maiŭ. Pe cerul cenuşiŭ repede fugeaŭ nişte norĭ greĭ, marĭ, negri, ca nişte moşoroae de gunoiŭ, aruncate de o mână urieaşă. Goniţĭ de vânt,

www.dacoromanica.ro

eĭ par'că se întreceaŭ, dadea busna unul peste altul, se amestecaŭ pentr'o clipa, se grămădeaŭ într'un munte uriaş, şi din noŭ loviţĭ de suflarea vântuluĭ se risipeaŭ pe tot cerul.

— Vom avea şi urâtă, întrerupse unchiul, întorcând faţa spre baeat.

— Par'că spuseşĭ că vom avea şi buna? îngână Ivaşca ironic.

— Nicĭ data asta n'am noroc... Ce pescuit, când e cerul negru ca groapa? maĭ adaogă el cu ton de adevarat cunoscator al timpuluĭ.

Bătrînul lăsă lopeţile, scoase o cârpă din sîn, îşĭ şterse fruntea asudată, îşĭ facu o cruce, şoptind cuvintele rugăciuneĭ. Baeatul lasă şi el mânerul cârmeĭ şi făcu în totul ca bătrînul.

După asta amêndoĭ se pusera pe lucru. Peste un sfert de ceas baeatul şise:

— Moşule, să maĭ trec eŭ la lopeţĭ, vin'o tu la cârmă, vĕd că nu maĭ poţĭ... mergem prea încet.

— Auşi mucosul, el vrea să vie la lo-

www.dacoromanica.ro

peţi, ţise bătrînul, ştergeţĭ mucĭi, şi apoĭ veĭ veni.

Dar în suflet batrînul era mulţumit de purtarea nepotuluĭ.

— Să viŭ moşule?

— Astâmpără-te, ţic, că din noŭ veĭ rasturna luntrea.

Băeatul nemulţumit, ear se supĕră pe moşneag.

Şi câte nu i-a maĭ vorbit batrînul, toate eraŭ de pristos, Ivaşca era supĕrat foc.

De astă dată vântul se schimbă şi suflă în dosul luntreĭ.

— Acum Ivaşca, să înţepenim pânza, şi ne vom duce, ca săgeata.

La aceste vorbe măgulitoare pentru urechile băeatuluĭ, el repede se sculă în picioare, pe urmă din noŭ se dădu la locul sĕŭ după ce prinse o pânză, cârpită în maĭ multe locurĭ, de un drug, care ţinea locul catarguluĭ. Vântul umflă pânza şi luntrea împinsa înainte începu a juca pe faţa apeĭ, când afundându-se cu nasul în adăncime

www.dacoromanica.ro

când din nou apucată de valuri arătându-se pe creştetul lor.

Bătrînul lăsase lopeţile, acum nu era trebuinţă de dênsele şi se sprijini cu spatele de luntre.

— Acum, flăcăule, jumătate de ceas de mers şi vom ajunge la Cosa...

— Cine ştie, unchiule... de nu se va schimba vântul...

Copilul nu mântui vorba, când un val mare dădu pe deasupra luntrei, luă căciula băiatului şi o aruncă departe în lături.

— Aĭ păţit'o voĭnicule, nu ştiĭ să-ţĭ puĭ o căciulă pe cap, veĭ fi şi fara dênsa, să te înveţĭ minte, trântore...

Ivaşca se uĭtă cu lacrămĭ în ochĭ dupa căciulă, care acum abea, abea se zarea pe apă.

— Nu face nimic... îmĭ cumperĭ alta, mormai el încet, scărpinându-şĭ ceafa şi dând cu o mişcare de cap în o parte pĕrul care îĭ cădea pe ochĭ.

In depărtare se zări un val de nisip lung de vr'o 200 de metri, peste care valurile

www.dacoromanica.ro

cu furie nespusa, unul dupa altul, ca niște țapĭ, săreaŭ din mare în lac și înapoĭ. Acest loc se numea «Cosa». Spre stânga se vedea verdând marginea mlăștineĭ și un pisc de nisip pe care vr'o 20 de luntri de curênd poposiseră; la dreapta malul măreĭ cât priveaĭ cu ochiĭ era ocupat de niște bordee acoperite cu stuf, «zavodurile» pentru prinderea pașteluĭ.

Icĭ colea pe la bordee se zăreaŭ micĭ ghemurĭ de fum, care apăsat de umeḑeala aeruluĭ se rostogolea pe pământ. Acolo «cuhariĭ» pregătea prânzul pescarilor.

In stuf gaițele începuseră cântecul de dimineață; stoluri de rațe și gâște sălbatice, zgomotos sburaŭ pe deasupra pisculuĭ, dar speriete, descoperind gloata de oameni, deodată cârmeaŭ într'o parte și, înconjurând piscul, greoae căḑeaŭ pe lac.

Vântul aproape încetase, dar marea înca furioasă de uraganul nopțeĭ trecute, asvîrlea munțĭ de apă spumoasă peste valul de nisip, care desparte lacul Razim de dênsa.

www.dacoromanica.ro

Începuse a se lumina de ziuă când luntrea batrînuluĭ atinse şi ia talpa pisculuĭ.

— Bine aĭ ajuns moş Sidor... zise unul din pescarĭ.

Batrînul, clătină din cap, dar nu dădu nicĭ un rĕspuns.

— Bine aĭ venit, moşule,... ce n'auzĭ? zise bătrînuluĭ un flăcăuan, apucând luntrea bătrînuluĭ şi trăgând'o la mal.

— Bine v'am găsit! Bine v'am găsit, să vă ajute şi vouă Dumnezeŭ cum m'aţĭ ajutat şi voĭ pe mine, credeaţĭ să ajungeţĭ maĭ curând de cât mine... In zadar când Dumneẓeŭ nu vrea, dracul nu poate să vă ajute nicĭ pe voĭ «pravoslavnicilor»...

Bătrînul tăcu, se coborî din luntre şi începu a'şĭ pregăti năvodurile.

* * *

Se făcuse ziuă. Cerul încă plin de norĭ, arĕtă pescarilor că vor avea o zi potrivită, căcĭ pe icĭ pe colea un petec albastru se zărea între mulţimea neagră a norilor negri de ploae.

www.dacoromanica.ro

Unii din pescarĭ se îndreptară spre «zăvoade», alţiĭ se desparţeaŭ de mal, şi luntrele lor ca niște puncte negre abea se vedeaŭ pe suprafaţa apeĭ.

Deodată departe, departe, păr'că din fundul măreĭ o fluerătură raguşită ajunse la auḑul pescarilor. Vasul care dăduse semnalul de alarmă nu se vedea, dar altă fluerătură maĭ lămurită arată că se apropiea spre «cosa». A treia fluerătură se auḑi, şi totodată un nor mic de fum alb, se arătă la orizont deasupra valurilor. Se vedea că era un vapor care făcea toate silinţele cât de curând să ajungă la mal.

Din luntrĭ jumătate încă maĭ rĕmăseseră pe mal. Moşu Sidor cu nepotul sĕŭ nu plecase nicĭ el.

Mulţime de pescarĭ, fără a se sfătui, într'o clipă se apropiară de luntrea bătrînuluĭ.

— Eĭ Moş Sidor ce facem? Auḑĭ cum rage? Cere ajutor.

Bătrînul numaĭ îndesă maĭ tare căciula pe ceafă şi nu rĕspunse nimic.

www.dacoromanica.ro

Toţi pescarii se adunară acuma împrejurul lui Sidor.

— Ce taci, bătrîne? Oamenii cer ajutor, nu e timp de glumă... vrei să te răzbuni pe noi, înecând pe alţii.... Nu e frumos... se auḑeaŭ vorbe din toate părţile.

Bătrînul începu a pierde răbdarea, dar gura lui şi de astă dată rămase încleştată. El numai cu o putere, pe care n'ai fi putut'o presupune în această mămîie de 80 de ani, uscată şi fără un strop de sânge în obraz, apucă nasul luntrei, îl cârmi spre apus, dădu luntrei o împinsătură, după care ea ajunse pe faţa apei.

— Acum, puii mei să vorbim: ḑiceţi că oamenii cer ajutor că pot să piară... aşa este;... dar... ce vă opreşte să le daţi ajutor, n'aveţi de cât să vă suiţi în luntri... Intru ceea ce mă priveşte pe mine, spun: sunteţi porci, şi nu voesc să am cu voi nimic! Dumneḑeŭ să vă ajute, plecaţi fără mine, nu voesc să fiŭ data asta ataman... Am spus.

www.dacoromanica.ro

Ivașca ședea la cârmă și aștepta pe unchiaș.

Moș Sidor, moș Sidor, te rugăm cu toții, nu ne lăsa, ăide cu noi... fără de tine nu facem nimic... va fi rușine în vecii vecilor pe tot «Sarichioiul» că sub ochii noștri am lasat oamenii să se înece. Moș Sidor în genuchi te rugăm... cerem ertare; de, știm bine că am făcut cu tine o porcărie... eartă-ne și tu... Pe Hristos l'aŭ răstignit jidanii.. și el i-a ertat... doară nu ești tu mai pre sus de Hristos!

Acest din urmă argument păru că l'a înduplecat pe batrîn, mai cu seamă că pe mal adevărat vr'o trei-deci de oameni stateaŭ în genuchi cu capetele goale și i se închinaŭ până la pământ.

— Să vă erte cel de sus... eŭ nu ma supăr pe voi... vream numai să vă învăț minte; când e la adecă atunci; moș Sidor colo, moș Sidor pe d'incolo; și când n'aveți nevoe, atunci, lăsați pe moș Sidor și plecați singurei!... Nu e frumos... sunteți încă tineri....

www.dacoromanica.ro

— Destul, moș Sidor, earta-ne...

Acum vaporul fluieră neîntrerupt. Mai nemerit ar fi a ḑice că răgea ca un taur rănit. Se vede că-și perduse cârma, căcĭ valurile și vântul îl aruncaŭ, îl purtaŭ după voea lor. La fie-care ridicare în sus se vedea dintr'o gară mare lângă partea de jos cum apa în unde urieșe isbucnea di'nântrul luĭ... Catarguri, pânze, luntrĭ nu maĭ eraŭ și hogeagul era plecat la o parte. Se ḑărea umbre de oameni carĭ alergaŭ ḑăpăciţĭ.

Ca la vr'o sută de metri de la «Cosa» se începea o bancă de nisip care se întindea de-a lungul eĭ. Era locul cel maĭ primejdios pentru vase maĭ marĭ, căcĭ adîncimea acolo nu era nicĭ de un metru; chiar și luntrele cele marĭ ale pescarilor numaĭ pe timp liniștit; când suprafaţa măreĭ era ca oglinda, puteaŭ să treacă altă bancă. Curentul și vântul aduceaŭ vaporul spre acest loc primejdios. Odată apucat și tras în nisipul bănceĭ, nicĭ o putere omenească nu-l maĭ putea scoate de acolo. Insă dacă nu dadea cu fundul de nisip, atuncĭ tras

www.dacoromanica.ro

cu cängile şi la o parte de locul primejdios, putea încă să ajungă la o mica înfundătură la ţĕrm ca la vr'o patru sute de metri de la «Cosa». Acolo adâncimea era îndestulătoare pentru a-l putea opri aruncând ancorole.

Cum se înfăţişaŭ acuma lucrurile era prea puţină nădejde ca pescariĭ să ajungă maĭ curând la dênsul de cât el, să dea de hancă, pentru că luntrele lor încă nu se deslipiseră de mal şi depărtarea vaporuluĭ de la bancă din ce în ce se micşora.

— S' bogom,... otcealivaĭ...i..,i...

Strigă Sidor, făcêndu-şĭ cruce şi apucând cârma luntreĭ. La lopeţĭ acum în luntrea bătrinuluĭ şedeaŭ doĭ zdravenĭ lipovenĭ cu nişte grumajĭ ca de taur. Ivaşca şedea pe bancă lângă bătrîn şi făcea colac o funie lungă c'un cârlig mare la un capĕt.

In fie-care luntre şedeaŭ câte patru oameni, doĭ la lopeţĭ, unul la cârmă, şi altul îngrijea numaĭ de funia cu cârlig...

Luntrea atamanuluĭ plecă ea cea d'âmtĕiŭ, după dênsa, una câte una, ca niste raţe se

www.dacoromanica.ro

porneaŭ alte luntrĭ. In curând apa spumată a mărei se acoperi cu puncte negre. Puţin câte puţin luntrele s'aŭ întins într'o linie, numaĭ luntrea bătrînuluĭ Sidor era cu vr'o 50 de metri înaintea lor. Era o încercare foarte îndrăzneaţă din partea bătrînuluĭ a trece banca pe asemenea vreme, o cârmitură greşită a luntreĭ care a descoperit coastele eĭ pentru a fi lovită de valurĭ într'o clipă putea să o restoarne. Pentru a înconjura banca nu era timp, căcĭ vaporul, vĕdênd cu ochiĭ, se apropiă de dênsa.

Valurile ca niştе munţĭ, cu creştetul alb de spumă, fugând repede înainte, aruncându-se unul peste altul, amestecându-se, făcând zgomotul unor bubuiturĭ de miĭ de tunurĭ, furios năvăleaŭ spre bancă, ajungând acolo se rostogolea în sute şi miĭ de unde, zdrobindu-se de pietrele eĭ, mişcând de pe fund nisipul, văpsind faţa apeĭ în galben murdar. O uriaşă stâncă de piatră, în mijlocul băncеĭ, care, pe vreme liniştită, aproape pe jumătate se vedea din apă, iar acum era scăldată de valurĭ, ce treceaŭ peste dênsa.

www.dacoromanica.ro

— Ajută-ne doamne, şi ne eartă păcatele, ţise Sidor tare, cârmind răpede luntrea la o parte, când un val apucând'o, o ducea spre stânca băncei.

— O dată, baeţi!

Luntrea ridicată pe lopeţi aprcape pe sus, ca săgeata trecu între două stâncĭ maĭ micĭ, carĭ ca nişte dinţi aĭ unuĭ monstru se vedeaŭ pe deasupra apeĭ.

— Incă odată!

Din noŭ o silinţă, din noŭ o săritură şi luntrea trecu pe deasupra rîndului al treilea de stâncĭ ale băncei.

Şi tot aşa, din săritură în sărítură când afundându-se cu desăvîrşire, când din noŭ eşind pe creştetul valurilor, luntrea bătrînuluĭ trecu locul cel maĭ primejdios şi, dând in adâncimea măreĭ deschise, ca o coajă de nucă, începu iute a înainta spre vapor, care acum nu era maĭ departe de 50—60 de metri.

Dar ce era cu putinţă pentru bătrînul pescar, care cu ochiĭ închişĭ, noaptea putea să treacă banca fără a-şĭ zgâria luntrea, era

www.dacoromanica.ro

cam greŭ pentru ceĭ-l'alţĭ. Când bătrînul a întors capul pentru a vedea ce depărtare îl desparte de tovarăşĭ, luntrile lor una după alta săreaŭ de pe stâncă pe stâncă. Până acum mersese bine şi bătrînul începea a crede că se va sfârşi bine; dar tocmaĭ când el ţise: «nu-mĭ vine a crede că se vor petrece toate aşa de bine», se auţi o lovitură, o pârîitură şi un «ajutor»! o luntre se sdrobise de stâncă şi din noŭ zgomotul valurilor acoperi totul.

— Aha, se începe, Doamne miluieşte-ne, am fost prea îndrăzneţĭ, Tu, doamne, ne vorbeştĭ şi noĭ nu te înţelegem şi de aceea ne osândeştĭ!

O înjurătură groaznică eşi din gura batrînuluĭ, după vorbele-ĭ blânde către Dumneţeŭ, pe care acum se supĕrase. Luntrea bătrînuluĭ era prea înaintată, cele-l'alte abea trecuseră jumătate de bancă. Din noŭ se auţi o pârîitura, din noŭ un strigăt de spaĭmă şi durere, şi din noŭ zgomotul valurilor.

— Staţĭ, că nu merge aşa, — spuse bă-

www.dacoromanica.ro

trînul întorcând luntrea şi îndreptând'o spre bancă. — Opt oameni, nu e glumă! Nicĭ o dată n'am perdut atâtea suflete, ţise bătrînul luntraşilor sĕĭ.

Ajungând aproape de apa galbenă a bănceĭ, el începu a striga:

— Ţineţĭ maĭ la dreapta, maĭ la... dreapta... a! Ce, dracul, v'aţĭ prostit! Maĭ la dreapta...a...a... că vă spargeţĭ toţĭ capetele!

Din noŭ o pîrâîtură a uneĭ luntrĭ, care sărind între douĕ pietre numaĭ atinse piatra cu coastele.

— Ce dracu! nebunilor, ţineţĭ spre mine, drept spre mine, pietrele sunt maĭ micĭ acolo!

Glasul bătrînuluĭ acoperea zgomotul valurilor. Cu faţa spre bancă cu pĕrul şi barba fluturată de vânt, acest moşneag de 80 de anĭ întrupă în sine puterea urieaşă a uneĭ rase de oamenĭ, asemenea căreĭ cu greŭ veĭ putea găsi alta.

Luntrile, una câte una eşeaŭ în marea slobodă. Oameniĭ uţĭ de apă, se scuturaŭ

www.dacoromanica.ro

şi vărsaŭ apa din luntrĭ, din carĭ unele eraŭ pline pe un sfert.

— Greŭ moş Sidor, fără tine peream cu toţiĭ.

— Dacă sunteţĭ proştĭ! Ce, n'aţĭ vĕḑut pe unde am trecut eŭ?

— Da, dar cine poate să meargă pe acolo, valurile draculuĭ te asvîrl la stânga.

Din 15 luntrĭ, rĕmăseseră numaĭ 13, dar unele dintre dênsele eraŭ cu mărginile sfărâmate.

— Una, două, treĭ... numără bătrînul patru, cincĭ... nu vă merge bine... suntem 13, duzina draculuĭ!

— Scump ne costă încercarea, ḑise el încet... Acum, însă suntem la slobod. Înainte băeţĭ!

Vaporul abea, abea se ţinea pe apă. Oamenĭĭ toţĭ se gramădiseră la piscul luĭ. Eraŭ numaĭ vr'o treĭ-ḑecĭ, între carĭ câte-va femeĭ şi copiĭ. Un câne Terre-neuve, mare, negru latra la luntrele ce se aflaŭ acum la vr'o 20 de metri.

www.dacoromanica.ro

Luntrea bătrînuluĭ aruncă întâiŭ funia cu cârligul şi repede se alătură de coasta luĭ.

Era un vapor franţuzesc.

— Cine sunteţĭ? întrebă bătrînul într'o englezească îngrozitoare.

— Vaporul «Le Jour» din Marsilia. Avem călătorĭ pentru Sulina! rĕspunse căpitanul.

— Ce fel de marfá aveţĭ?

— Copacĭ, florĭ, şi viţă de vie!

O înjurătură încă ne maĭ auḑită pe faţa pământuluĭ eşi din gura luĭ moş Sidor.

— Toţĭ sfinţiĭ şi Dumneḑeiĭ, apoĭ pentru viţe de vie am pierdut noĭ 8 oamenĭ?

Căpitanul n'a înţeles pe bătrîn, căcĭ iĭ spuse repede:

— Domnule, peste un sfert de ceas ne ducem la fund, luaţĭ maĭ curînd călătoriĭ. Consulatul francez va plăti cheltuelele.

— Cochon russe! maĭ mormăi între dinţĭ căpitanul...

In vremea aceasta s'aŭ apropiat şi celel'alte 12 luntrĭ.

— Ce este moşule, ce staĭ la gânduriĭ? întrebaŭ pescariĭ curioşĭ.

www.dacoromanica.ro

— Băeţi, vă trebue copacĭ şi viţă de vie? întrebă moşneagul?

Nu glumi, moş Sidor, caută!

— Vaporul e încărcat cu burueni.

— Miĭ şi miĭ de dracĭ; de-am fi ştiut noĭ asta, nicĭ dracu nu ne făcea să pierdem 8 oameni. Pentru burueni ne-a adus dracul aicĭ?! înjurăturĭ care de care maĭ sĕlbatice se auţeaŭ din gura pescarilor.

— Domnilor, răcni căpitanul, peste ţece minute ne afundăm! nu staţi la gânduri.

Moş Sidor, îşĭ privi tovarăşiĭ, privi vaporul, marea, se scărpina la ceafă, se scărpină la burtă şi ţise:

— Cincĭ sute de lire dacă daţi, poftiţĭ, vă luăm, dar nu de la consulat, de la tine, nu vroim să avem treabă cu consulatul.

— Ce ţiceţĭ, 500 de lire, am ţis bine? întrebă bătrînul pe pescarĭ.

— Bine, bine, cam puţin, dar dacă aĭ spus... haĭ să meargă.

Căpitanul s'a gândit puţin şi apoĭ ţise: «Bine».

www.dacoromanica.ro

— Legaţi luntrile! Luaţi mai întâiŭ femeile şi copiii!...

Intr'o clipă toate cele trei-spre-ţece luntri ca nişte lipitori s'aŭ prins, s'aŭ agăţat de marginile vaporuluĭ.

In luntrea bătrînuluĭ s'a coborit douĕ femeĭ şi treĭ copiĭ.

— Cam mulţĭ, ne ducem la dracul, prea multă greutate, ţise bătrînul, o femee şi un copil să se ducă în altă luntre.

Căpitanul spuse asta femeilor.

— Nicĭ c'un preţ! dacă e să murim, să murim împreună, rĕspunse cea maĭ bătrînă, iar cea tînĕră plângea.

— La dracu, fie ce va fi, dacă ne vom acufunda, numaĭ muerea va fi de vină. Ivaşca saĭ în altă luntre... repede.

In ţece luntrĭ aŭ pus pe toţi ceĭ 40 de oameni de pe vapor. în cele-l'alta treĭ, puţine bagaje carĭ le-aŭ maĭ putut scoate de pe sub apa ce cumplit năvălise în catul de jos al vaporuluĭ.

— Căpitanul cu revolverul la brâŭ, urmat

www.dacoromanica.ro

de câne s'a coborât cel de pe urmă de pe vapor.

— Mergem prin bancă, tot cum am veuit? întrebaŭ pescariĭ pe moş Sidor.

— Ce, sunteţĭ beţĭ saŭ nebunĭ?... Ce, vroiţĭ să înecaţĭ oamenii?

Bătrînul luă cârma şi cârmi luntrea spre apus.

Vaporul greoiŭ se lovi de bancă şi se culcă pe o coastă.

Vântul de mult încetase dar marea tot încă era mînioasă, valurile, deşi tot marĭ, n'aveaŭ puterea lor de dimineaţă. Incet, încet, de pe val pe val, când afundându-se când din noŭ suindu-se, luntrele peste vr'o treĭ ore de lucru cu lopeţile aŭ ajuns la marginea bănceĭ, de acolo aŭ dat într'o apă cu totul liniştită între bancă şi cosa. Incă o lovitură de lopeţĭ, încă o încordare şi luntrea bătrînuluĭ ajunse la nisipul ţĕrmuluĭ. Vaporul nu se maĭ vedea din apă şi valurile treceaŭ peste locul unde fusese el.

Toţĭ călătoriĭ săriră pe uscat, şi se arun-

www.dacoromanica.ro

cară unul în braţele altuia. Căpitannl desprinse o geantă mare de la brâŭ şi aci pe nisip una câte una numĕră luĭ moş Sidor 500 de lire.

— Adevĕrat, aşa este! Spuse bătrînul, te veĭ cam fi supărat d-ta, dar şi noĭ aveam dreptate, am pierdut 8 oamenĭ, treĭ, patru luntrĭ, o ḑi de lucru, asta tot costă banĭ.

— Cum şi cele 8 suflete pierdute, ḑise căpitanul rîḑênd.

— Ţie îţĭ vine a rîde, dar nouă ba; aŭ rĕmas vĕduve şi copiĭ după dênşiĭ, şi trebue îngrijiţĭ, ce creḑĭ?

— Aĭ dreptate, dar dacă n'aveam 500 de lire, ce făceaţĭ cu noĭ? Ne lăsaţĭ să murim, să ne înecăm cu femeĭ cu copiĭ?

Bătrînul se scărpină la ceafă şi rĕspunse încet:

— Noĭ ştim de la cine să cerem, noĭ suntem sĕracĭ, dar de la sĕracĭ nu luam banĭ! Aĭ înţeles? Ce e pentru un vapor 500 de lire? Dacă se întâmplă nenorocirea vaporuluĭ la *Caterlez*, atuncĭ aĭ fi vĕḑut deosebirea între Lipovenĭ şi Haholĭ. Cânĭĭ

www.dacoromanica.ro

de acolo pe maĭ puţin de 1000 de lire nu vă dădeaŭ ajutor! Inţelegeţĭ?

— Inţeleg, sunteţĭ buniĭ şi uniĭ şi alţiĭ!

— Dacă'ţĭ place, rĕspunse bătrînul.

Naufragiaţiĭ flămânzĭ şi osteniţĭ de atâtea suferinţe mîncară la peşte, bĕură la basamac, dormiră puţin şi către seară, duşi de pescarĭ, merseră la Sarichioĭ, şi de aacolo tot Lipoveniĭ i-aŭ dus la Tulcea. Pentru că i-aŭ ospătat şi i-aŭ dus la Sarichioĭ, pescariĭ n'aŭ vroit să ea nicĭ un ban.

— Ospătarea e una şi lucrul e alt ce-va. Dumneata te-aĭ supĕrat că ţi-am luat 500 de lire, şi acum eŭ mă supĕr că-mĭ plăteştĭ pânea şi sarea în casa mea!

— Ciudaţĭ oamenĭ? ḑise Francezul, însă tot sunteţĭ de treabă, rĕmâĭ sănătos bătrîne!

— Să-ţĭ ajute Dumneḑeŭ căpitane! să ne vedem cu bine!

— Ba, să mă ferească sfîntul, de ase menea lucru.

După plecarea luntraşilor cu naufragiaţiĭ bătrînul pescar lângă focul făcut cu stuf

www.dacoromanica.ro

se aşează şi se adânci in gânduri. Pe d'inaintea ochilor săĭ trecură cârduri, una după alta. icoane din viaţa sa. Iată-l tînĕr, voinic, cel maĭ curagios şi cel maĭ dibaciŭ pescar din Sarichioĭ. Insă era asta de mult, foarte de mult... bătrînul oftă. Iată-l îndrăgit cu vecina sa, iată-l însurat, iată ântâiul copil, băeat voĭnic, gros, par'că îl vedea. Bătrînul flutură din cap, şi goni cu mişcarea asta roiul de ţinţarĭ, carĭ biziind îl muşcaŭ de frunte, ochĭ şi obraz.

Un vântişor abea clătina vîrfurile stufuluĭ, o pasăre de noapte în adâncimea mlăştineĭ îşĭ cântă cântecul eĭ de dragoste. Pe la bordeele pescarilor de-a lungul ţĕrmuluĭ unul câte unul se aprindeaŭ focurile şi fumul aşternându-se pe pămênt şi amestecându-se cu mirosul de apă de mare, gâdila nările bătrînuluĭ pescar. Insă mirosul fumuluĭ se părea moşneaguluĭ cam ciudat, par'că nu era stuf, un fel de miros de ceva neobicĭnuit se rĕspândea în aerul de seară al măreĭ.

— Ce să fie oare? se gândi bătrînul, să

www.dacoromanica.ro

ardă stuf? să fie de salcie? De unde dracul salcie pe aice? Ce burueană oare să poată da asemenea miros plăcut par'că e în biserică...

Curios să afle ce burueană se arde pe la focurile pescarilor, bătrînul înfingând treĭ beţe şi atârnând ceaunul cu apă pentru a pregăti ciorba pentru dênsul şi nepot îşĭ luă căciula şi se îndreptă spre cea maĭ apropiată lumină.

— Ce ardeţĭ voĭ, băeţĭ, de miroase aşa de plăcut? întrebă moş Sidor pe cuhariŭ.

— Niște snopĭ de beţişoare aruncate de mare, se vede că de pe vaporul cel înecat astă dimineaţă.

— Iean să văd...

— Na, dar mi-aŭ rămas puţine; du-te la bordeiul luĭ Timoşca: este un munte întreg, poţĭ să eĭ cât vreĭ..

Bătrînul se îndreptă maĭ departe către al treilea foc, care deşi maĭ departe, ardea tare c'o flacără alburie, răspândind un fum desŭ.

Oameniĭ de pe lângă foc păreaŭ veselĭ,

www.dacoromanica.ro

căcĭ de departe auḑeaĭ rîsete. Focul când maĭ tare, când maĭ încet, ardea.

— Proştiĭ draculuĭ s'aŭ pus pe beţie, bucuroşĭ că aŭ câştigat puţine parale... borborosi moş Sidor. — Dar trăiţĭ, bine, cum se veḑe, bună seara copiĭ!

— Bine aĭ venit, moş Sidor, mulţumim, ian şeḑĭ cu noĭ, bea un pahar de rachiŭ...

— Aţĭ uĭtat, zăpăciţilor, că e Vineri astăḑĭ, şi că nu se cuvine unuĭ pravoslavnic să ea rachiŭ în gură?

— Glumeştĭ moş Sidor. Când vom fi şi noĭ de câte 80 de anĭ, ne vom păzi în toate ḑilele să nu bem, dar până atuncĭ încă multe vapoare se vor cufunda şi multă apă sărată vom înghiţi, rĕspunse unul de lângă foc.

— Bem pentru mîntuirea de pĕcate a sufletelor rĕposaţilor Marcu, Iacob, Sergheĭ, Ivan, Nicolaĭ, Feodor, Gavril şi Pavel; Dumneḑeŭ să le erte pĕcatele, buni oamenĭ aŭ maĭ fost şi buni tovarăşĭ! ḑise altul.

— Dumneḑeŭ să-ĭ erte! Bătrînul îşĭ

www.dacoromanica.ro

scoase căciula și-și făcu o cruce, ceĭ-l'alțĭ făcură asemenea.

— Și nu vreĭ, moșule? un pahar, numaĭ un păhărel...

— Nu, frate, nu beaŭ, am ḑis că e astă-ḑĭ Vineri, dar un creștin nu se cade să bea nicĭ Vineri, nicĭ Lunĭ, nicĭ Mercurĭ asemenea nicĭ frupt să mănânce, precum și de alte marĭ păcate să se păzească. In viața mea n'am luat o picătură de spirt în ḑilele de post și eată m'a păḑit Dumneḑeŭ de multe rele.

— Dar copiiĭ ți ia înghițit marea, așa-ĭ?

— Băeții meĭ eraŭ asemenea niște stricați ca și voĭ, și de aceia Dumneḑeŭ le-a scurtat viața; de s'ar fi păḑit de băutură trăeaŭ și acuma. Beți morți aŭ plecat cu luntrea și tot beți aŭ mers înaintea celuĭ de sus... E păcatul lor, nu al meŭ.

Toți tăcură, focul uĭtat în ferbințeala vorbelor începu a se stinge.

— Eĭ, Miroane, ce facĭ, nu veḑĭ că focul se stinge? Maĭ aruncă vreascurĭ de acelea.

www.dacoromanica.ro

Un băetan se sculă şi aduse un braţ de vreascurĭ legate în snopurele.

— Ce burueană să fie asta, moş Sidor? întrebă un pescar, marea aruncă vravurĭ întregĭ, arde bine şi dă un miros par'că eştĭ în bărbieria luĭ Garabet la Tulcea.

— Să vĕd, ţice bătrînul şi luă un snop, scoase un beţişor, îl învârti, îl suci, rupse o bucăţică, o puse la nas şi spuse: «E viţă de vie, nu prea aduce cu a noastră, dar totu-şĭ seamănă.»

— Dar cuĭ dracul să-ĭ trebuiască viţă ca să încarce un vapor întreg cu asemenea, fleacurĭ? ţise alt pescar.

— Se vede că trebuc, urmă moş Sidor, pĕcat c'o ardeţĭ, maĭ bine luaţĭ pe-acasă şi o puneţĭ în pămênt.

— Dar, ce am înebunit, începu un bătrîn, să ne maĭ facem şi vierĭ?

Moş Sidor nu rĕspunse nimic, dar încărcă un braţ mare de snopurĭ de viţă, ţise rĕmas bun şi plecă spre bordeiul sĕŭ.

Apa clocotea în cazan când bătrînul a-

www.dacoromanica.ro

junse acasă Ivaşca şedea lângă foc foarte serios, şi aştepta pe moşul sĕŭ.

— Ce o să facĭ bunelule, cu vreascurile astea, să le puĭ pe foc? Pentru asta le-aĭ adus?

— Şedĭ binişor, şi caută-ţĭ de treabă, veĭ vedea tu ce voiŭ face din vreascurile astea, iĭ rĕspunse bătrînul, privind la lumina foculuĭ ochiurile uneĭ viţe scoase din legătură.

O bucată de peşte sărat ferbea în ceaun, moşneagul a pus o mână de ardeiŭ. După asta scoate o pungă de piele destul de mare.

— Una, douĕ, treĭ,... ḑece, douĕ-ḑecĭ, treĭ-ḑecĭ, se auḑea din când în când glasul bătrînuluĭ. Treĭ-ḑecĭ de lire... Ne maĭ putem acum cârpi puţin... încă un vapor, douĕ şi scăpăm... Doamne eartă-mă, ce ḑic eŭ... doresc nenorocirea altora ca să mă pot pricopsi eŭ puţin. Bătrînul scuipă la o parte şi îşĭ făcu cruce.

Focul începu a se stinge, fumul se maĭ împuţinase şi roiurĭ dn ţinţarĭ folosindu-se

www.dacoromanica.ro

de asta cu o furie nespusă năvăliră pe pescarĭ.

— Ceorba e gata, aĭ să mâncăm, spuse moşneagul.

— Staţĭ că vă fac eŭ, zise Ivaşca furios şi trînti un snop mare de stuf uscat pe foc. Focul de-o dată coprinse stuful, limbĭ lungĭ de flacără se întinseră spre cer, fumul se ridică şi risipit în toate părţile înconjură pe ceĭ de la foc.

— Al draculuĭ fum, ce iute-ĭ, ḑicea băetul frecându-şĭ ochiĭ,

Te înecĭ tu maĭ curând de cât ţînţariĭ, spuse bătrînul. Lasă ţînţariĭ, băete, se răceşte ciorba.

Mâncară în tăcere, bătrînul era bătut de nişte planurĭ, băiatul necăjit de nişte sgomote carĭ se auḑeaŭ în stufăria mlaştineĭ. Par'că gemea cine-va trist şi cu durere.

— Ce să fie, moşule, auḑĭ cum geme?

Bătrînul ridică puţin capul şi ascultă, pe urmă îşĭ făcu cruce.

— Doamne, eartă-le păcatele..... sunt

www.dacoromanica.ro

Ivașca, sufletele celor opt tovarășĭ aĭ noștriĭ, carĭ s'aŭ înecat astă-ḑĭ.

Băetul se maĭ apropie de moșneag, simțea par'că un sloiŭ de gheață că i se sui în spinare. El arunca priviriĭ speriate înprejur. Noaptea însă acoperise cu mantaua sa toată împrejurimea, nu se vedea nicĭ apa nicĭ stufăriile mlăștineĭ. Focurile pescarilor ca niște steluțe micĭ abea, abea clipeaŭ în depărtare. Un vântișor rece trăgea de la mare și țințariĭ se maĭ răriseră.

— Să dormim Ivașca, mâne în ḑoriĭ trebue să plecăm acasă.

Băetul scoase din bordeiŭ o regojină, aduse douĕ cojoace, bătrînul aduse un vrav de fên pentru căpătêiŭ.

— Staĭ la rugăciune, ḑise el serios.

Băetul îngenuchiă lângă bătrîn și începu tare a spune «tatăl-nostru», după asta amêndoĭ bătură câte vr'o sută de mătăniĭ apoĭ se învăliră în cojoace și în curând o sforăitură arăta că bătrînul dormea. Băetul cu ochiĭ închișĭ, cu cojocul tras pe

www.dacoromanica.ro

cap ca să se acopere de ţînţarĭ se silea să adoarmă.

Dimineaţa încă eraŭ stele pe cer când bătrînul zgâlţîi încetişor pe băet.

— Scoală-te Ivaşca, puturosule, uĭte soarele răsare şi tu tot dormĭ...

Băeatul sări repede, se frecă la ochĭ şi privi cerul. Luna, c'un colţ numaĭ, lumina marea, un drum lung lucios se întindea pe faţa apeĭ, mergând de la lună spre mal. Cristeiul striga pe marginea mlăştineĭ şi un ţipĕt ascuţit ca o trâmbiţă se auḑea din când în când striga lebăda pe lacul Razim, vestind sosirea iubiteĭ sale.

— Unde ţi-ĭ soarele, unchiule? vĕd luna şi nu soarele.

— Uĭtă-te maĭ bine... la dreapta spre rĕsărit... şi dacă eştĭ adevĕrat pescar veĭ vedea. Băetul se uĭtă lung, lung. De bună seamă o ceaţă roşeatică părea a acoperi orizontul. N'a maĭ vorbit nimica; traseră luntrea de pe mal în apă.

— Ţine la dreapta, Ivaşca, caută să nu daĭ peste vr'o piatră, ḑise bătrînul, aşeḑân-

www.dacoromanica.ro

du-se în luntre şi sloboḑind lopeţile în apă. Pe fundul luntreĭ lângă bătrîn eraŭ puse o mulţime de snopĭ de viţă.

Ivaşca era la cârmă, moş Sidor trăgea cu lopeţile şi luntrea se îndreptă spre Sarichioĭ. Lacul dormea liniştit, apa se părea neagră, pe sălciile de prin prejur se auḑea tocând turturelele. Stoluri de păseri sălbatice zgomotos se ridicaŭ de pe apă şi se îndreptaŭ spre câmpiĭ.

Soarele era sus pe cer când pescariĭ ajunseră acasă.

Toată ḑiulica bătrînul cu nepotu-su ş'aŭ porăit în grădină, un petec de pămînt pe malul Razimuluĭ, sădind viţele de vie aduse de la mare.

— Să vedem ce va eşi! Ivaşca, în norocul tăŭ le-am strâns de pe malul măreĭ să vedem...

Peste o lună de ḑile, grădina bătrînuluĭ pescar se prefăcuse într'o vie frumoasă. Nimenĭ, nicĭ nu băgase de seamă ce pusese bătrînul în pămînt.

Trecură treĭ anĭ, bătrînul nu maĭ putea

www.dacoromanica.ro

pescui, il înlocuise Ivașca, iar el toată ḑiua ingrijea de vie. Toamna, aduse de vînḑare la Tulcea o căruță de struguri.

— Ce fel de struguri? îl întrebaŭ muș-teriiĭ.

— Franțuzești, rĕspundea moș Sidor cu mândrie.

— Dar de unde franțuzești, frate?

— Apoĭ așa, curat struguri din Franța.

Peste un ceas bătrînul vîndu toți strugurii și câștigă bine. Pentru a pescui era prea bătrîn, dar pentru a fi vier încă avea destulă putere și așa cu ajutorul vieĭ bătrînul se hrănea.

In curând Sarichioiul înștiință despre negoțul bătrînuluĭ. Toamna maĭ mulți prietenĭ veniră la casa luĭ.

— Moș Sidor, te rog, fiĭ bun, dă-mĭ și mie vr'o câte-va vițe din viea d-tale.

— Bucuros, bucuros, de ce nu? De mult trebuea să veniți să cereți...

Și așa în curând fie-care pescar de la Sarichioĭ își puse viță în grădina sa.

Viile din Sarichioĭ sunt vestite în toată

www.dacoromanica.ro

Dobrogea prin bunătatea strugurilor. Și numaĭ luĭ moș Sidor sé datoresc.

Moș Sidor a murit de mult, dar amintirea despre dânsul trăește în inimile sătenilor. Fie-care la culesul viilor ḑice: Dumneḑeŭ să-ĭ erte păcatele luĭ moș Sidor.

www.dacoromanica.ro

FURTUNA

Căsuța așeḑată nu departe de malul Dunăreĭ, era micuță, joasă, acoperită cu stuf putreḑit acuma, și de-abea maĭ putea adăposti oameniĭ ce locueaŭ într'ânsa. Furtuna începuse din ḑiua trecută după ameaḑăḑi. Așa vânt strașnic, așa valurĭ marĭ de mult nu se pomeniseră la Caterlez, sătuleț la gura San-Giorgiŭ a Dunăreĭ. Omul din clopotniță nu se scoborîse încă, cât timp maĭ ținu lumina nu-șĭ luă ochiĭ de pe mare, îndată ce întunecă, aprinse o lampă și o așeză tocmaĭ sus la o ferăstrue. Cine știe poate se va vedea lumina eĭ de pe mare! In căsuță nu dormea nimenĭ, lângă focul de vreascurĭ de salcie ședeaŭ pe bu-

www.dacoromanica.ro

turuge de lemn treĭ oameni. Un bătrîn cu barbă lungă şi cu nişte spete largĭ de te speriaĭ, tot îşĭ ştergea ochiĭ cu mânecele cămăşeĭ; era cam fum. Când vântul vijiind ca un balaur s'aruncă spre căsuţă şi da în hogeag, atuncĭ fumul izbea în odae şi o umplea; toţĭ începeaŭ a tuşi, şi bătrînul îşĭ stergea mereŭ ochiĭ. Toţĭ treĭ tăcea şi cu băgare de seamă ascultaŭ. Câteodată tînĕrul care şedea în partea stângă, deschidea uşa, eşea afară şi asculta, pe urmă intrând în casă se punea înapoĭ la locul sĕŭ tăcut şi gânditor.

— Ce, Dumitre, nu se aude nimic? întrebă bătrînul.

— Nu, tată, nimic.

Şi atâta tot.

Se făcuse noapte cu desăvârşire. Pe la Septembre, şi maĭ ales când e vânt şi ploae înoptează destul de vreme. Bătrînul s'a sculat; a ajuns de pe poliţa din fundul odăeĭ un felinar cu sticle bulbucate roşiĭ şi verdĭ şi aprinzând la foc lampa plină cu unturá de morun a eşit afară. Nu departe de casă

www.dacoromanica.ro

era răsturnată cu gura în jos o luntre. Bătrînul pescar s'a dus la dênsa. Luntrea era nouă şi bine cătrănită. Ţinând felinarul sus cu o mână a întors'o în sus şi a cercat cu băgare de seamă cele patru cue de lemn ce sunt bătute pe muchile luntreĭ şi de carĭ se atîrnă lopeţile. Mulţumindu-se cu starea cuelor, s'a îndreptat spre casă, dar maĭ întăiŭ a ascultat lung timp cu urechea spre mare şi cu gura puţin căscată. Nimic d'intr'acolo, numaĭ urletul valurilor, carĭ năvăleaŭ cu furie unele peste altele şi carĭ maĭ ajungeaŭ până la piscul pe care era căsuţa pescarilor.

Lucru ciudat, nimenĭ din pescariĭ de la Caterlez nu dormeaŭ în noaptea asta. Toţĭ aşteptaŭ cu nerăbdare... Luntrele eraŭ gata cu lopeţile la locul lor înăuntru. Aceştĭ oamenĭ de fier şi de criţă aşteptaŭ să se arunce în luptă cu marea, cu furtuna, cu moartea, numaĭ ca să capete şi eĭ ceva din marfa vaselor aruncate, une-orĭ fără cârmă, fără oamenĭ, în prada furtuneĭ. Se întâmplă

www.dacoromanica.ro

de multe orĭ că nicĭ oamenĭĭ, nicĭ luntrele nu se maĭ întorc; dar ce le pasă lor!

Bătrînul din căsuţă şi cu ceĭ doĭ fecioriĭ aĭ luĭ, eraŭ ceĭ maĭ curagioşĭ şi maĭ dibacĭ pescarĭ din acele părţĭ de loc. De la Leti şi până la Portiţă, de la Razim şi până la insula Şerpilor nu se află vre un marinar maĭ bun de cât bătrînul Vavila. Cu feciorii sĕĭ, ca niște vulturĭ, se aruncă în cea maĭ mare furtună ca să scape pe nenorociţiĭ aruncaţĭ de vântul fără milă, mareana, pe nisipurile şi băncile acestuĭ ţerm pustiŭ. Intr'o noapte vr'o două-ḑecĭ, treĭ-ḑecĭ de luntrĭ şi vr'o 70 de oameni pot descărca, adecă curăţi de marfă în folosul lor, coşcogea vapor orĭ şlep (căcĭ de multe orĭ vapoarele trag după dênsele şi şlepurĭ, carĭ se desprind orĭ de bună voe sunt sloboḑite în voea furtuneĭ şi a valurilor, numaĭ să scape vaporul şi oamenĭĭ). Până dimineaţă vaporul orĭ şlepul este curăţit şi de marfă şi de oameni şi numaĭ Caterlezenĭĭ ştiŭ ce marfă a fost încărcată pe dênsele.

— Tată, degeaba aşteptăm, ḑise feciorul

www.dacoromanica.ro

cel mai mare al bătrînului, poate să nu fie nimic, toată săptămâna a fost furtunoasă, luna se începe aḑi, nu prea pleacă pe asemenea vreme cine-va...

Bătrînul n'a răspuns la vorbele tînĕrului numaĭ a plĕcat maĭ tare capul şi a zîmbit.

— Tată, nu maĭ pot de somn, mă culc, ḑise deodată Dumitru.

— Eşĭ afară şi maĭ ascultă, ĭĭ răspunse bătrînul.

Băeatul cu nemulţumire şi bodogănind la sudălmĭ a eşit din odae.

— Nu s'aude nicĭ pe dracul şi e întunerec de era să-mĭ scot ochiĭ în straşina caseĭ, ḑise Dumitru, întorcându-se la câte-va minute după ce eşise, şi, aşeḑându-se iar lângă foc şi aruncând un braţ de vreascurĭ pe dênsul.

— Eĭ, băeţĭ, nu se trăeşte aşa pe lume! când am fost ca voĭ tînĕr, nicĭ earnă nicĭ vară n'am ştiut ce este acoperişul caseĭ; iar voĭ ca niştе femeĭ, numaĭ lângă foc aţĭ sta. Ce dracul încaltea nu vă îmbrăcaţĭ cu

www.dacoromanica.ro

fuste şi cu rochiĭ; maĭ bine v'ar şedea cu tulpane de cât cu căciulĭ.

După aceste vorbe ale bătrînuluĭ, feciorul cel maĭ mare a eşit afară isbind uşa cu ciudă în urmă.

— Ce vieaţă de câne, şopti el încetişor, ca să nu'l auḑă bătrînul care avea urechĭ de lup, — ḑiua după pescuit, noaptea când îĭ furtună, iar n'aĭ odihnă. Doamne, Doamne, măcar de m'ar înghiţi o datá marea, atuncĭ poate mi-ar fi maĭ uşor!

Par'că pentru a'ĭ face gustul, un vânt cu ploae şi cu vîrteȷ îl isbi aşa de straşnic în cât deabea putu să se ţie pe picioare, dar căciula tot i-o aruncă în mare departe.

— La dracul, am rĕmas şi fără căciulă, ce va maĭ rîde cânele cel bătrîn, ḑise el cu mânie, uĭtându-se rătăcit împrejur.

— De ce nu ţi-aĭ pierdut şi capul, Satană, se auḑi glasul bătrînuluĭ lângă flăcăŭ, acuma cu vrute cu nevrute aĭ să te îmbroboḑĭ cu tulpan.

Tînĕrul a întors repede capul, dându-şĭ

www.dacoromanica.ro

pĕrul din ochĭ şi trăgând o sudalmă sdravănă.

Bătrînul tot rîdea încetişor.

— N'auḑĭ nimica? l'a întrebat el pe flacău.

— Ce s'aud? Poate auḑĭ tu, rĕspunse acesta mînios.

— Puĭ de şarpe, şi tot nu auḑĭ nimică?

Acuma o şuerătură, dar uşoară, ca o adiere de vânt lovi urechile pescarilor.

— Acum auḑĭ?

— Aud, tată, aĭ dreptate, e un vapor care nu prea are mult de stat pe valurĭ ḑise tinĕrul.

— Răpede; băete, peste un sfert de ceas poate va fi prea târḑiŭ, du-te de adá odgonul cel gros şi cârligele, şi totodată scoala pe leneşul ceala de lângă foc. Ce baet! Ce băet!

Bătrînul numaĭ putea de ciudă când îşĭ aducea aminte că fecioru-su care ar fi trebuit să vegheze în asemenea timp greŭ, putea dormi, ba încă dormi bine.

S'a maĭ auḑit o fluerătură, dar acuma

www.dacoromanica.ro

mai deslușită, mai puternică. Urlă fluerul vaporului, urlă din răsputeri, neîncetat. Ceva grozav era in șuerăturile lui, cari se amestecaŭ cu vîjiitul furtunei și cu plesniturile ca din tun ale valurilor uriașe.

— Măi, da rĕŭ îi mai este, șopti pescarul, sĕrmanul, cântă cântecul sĕŭ de moarte...

S'a auḑit și o bubuitură de tun.

— Bre, bre, da grabnic mai eștĭ, aĭ schimbat muzica.

Bătrînul rîdea încetișor și tot șoptea; Staĭ, băete, stăĭ nu te grăbi...

Tot vorbind și rîḑând, își aruncà ochiĭ pe mare, de pe care se auḑeaŭ fluerăturĭ neîntrerupte, vroea să vadă vre un semn ce-va, vre un foc, vr'o scântee, felinare, ce-va măcar, care să arate unde se află vaporul. Cu mare ușurință a tras luntrea chiar pe marginea pisculuĭ și a întors'o cu botul spre mare. Atuncĭ aŭ venit și feciorii pescaruluĭ cu cârlige și cu alte unelte. Totodată clopotul de la clopotniță sună ca de foc. Pe alt pisc alăturĭ cu casa luĭ Vavila

www.dacoromanica.ro

aprinseseră un butoiŭ cu păcură, lângă lumina căruia se vedeaŭ capete de oamenĭ carĭ când se ascundeaŭ când se iveaŭ iară-şĭ în razele foculuĭ.

— Aleargă, Dumitre, spre foc şi spune băeţilor să fie gata îndată, porunci feciorul-su, bătrînul, să nu uĭte felinarele şi cârligele. La lucru... Va fi de lucru... numaĭ să nu fie prea târziŭ, maĭ ţicea el frecându-şĭ mânele de bucurie.

Nu maĭ putea de nerăbdare.

— Ce dracul, se codesc oare? S'a stricat lumea, ăştia-'s pescarĭ? Is buni de pus mătăhălĭ pe la bostănăriĭ, dar nu pescarĭ... Of, of, grele vremurĭ am ajuns.

Feciorul luĭ cel maĭ mare rîdea, ştia pe bătrîn că-ĭ la lucru pară de foc şi că crapă de nerăbdare.

— Nu maĭ vin, iar bodogănea moşneagul, dacă aşĭ putea pe toţĭ i-aşĭ arunca în mare, trăsni-iar Dumneţeŭ, înghiţi-iar dracul, cânĭ puturoşĭ!

Vorbind aşa, şi tot învărtindu-se pe lângă

www.dacoromanica.ro

luntre, cată să pătrundă cu vederea întunerecul.

— Nimic, nimic, nicĭ măcar o scântee, Vaporul numaĭ şueră!

— Na c'am păţit'o, n'am spus eŭ, îmĭ vine să crăp! Suflete de cânĭ, numaĭ la beţie's grabnicĭ. Aprinde-s'ar spirtul într'înşiĭ!

— Tacĭ, tată, ce tot nu-ţĭ maĭ tace liopa? Oamenii 's gata, ḑise Dumitru, care venise de la foc, după ce înştiinţase pe pescarĭ.

Pe dinaintea pisculuĭ se auḑeaŭ paşĭ mulţĭ, alergaŭ oameniĭ la luntrele lor.

— Ce tot vorbeştĭ tu de oamenĭ, voĭ sunteţĭ oamenĭ? şi plin de mânie scuĭpă moşneagul într'o parte.

Pe urmă şi-a luat căciula din cap, şi-a făcut de treĭ orĭ cruce, s'a suit în luntre şi s'a aşeḑat lângă cârmă. Dumitru aşează fanarul pe botul luntreĭ, apoĭ s'a pus din partea stângă, a luat lopata în mână şi ridicând'o în sus s'a pregătit de luptă. In maĭ multe locurĭ, icĭ şi colea se vedeaŭ acuma mulţime de steluţe, eraŭ felinarele pescarilor. Feciorul cel maĭ mare al bătrî-

www.dacoromanica.ro

nului a început a împinge luntea spre apă, şi după ce ajunse botul luntrei de valurile cari se rostogoleau departe de ţĕrm, s'a aruncat şi el în luntre, a apucat lopata în mână şi a afundat'o cu tărie în valuri.

— Otcialivaĭ...aĭ..,aĭ... strigă bătrînul când luntrea apucată repede de valuri a început a zbura îu sus şi în jos. Mulţime de stele săreau de pe val, când ascunzându-se, când din noŭ eşind din adânc; era luntrele Caterlezenilor. Era greŭ, foarte greŭ, vântul cu putere grozavă aruncă luntrile înapoĭ spre mal. Dar o stea mergea înaintea tuturor, sburând pe valurĭ şi tot zărindu-se din când în când, era felinarul luĭ Vavila. După această lumină se ţineau cele-l'alte luntrĭ.

— Tată nu vezĭ nimică? întrebă Dumitru pe tată-su, care cu amândouĕ mânele ţinea mănunchiul cârmeĭ şi se lăsa pe dênsa cu tot trupul, şi d'abea putea să ţie liniea neschimbată. Ceĭ doĭ băeţanĭ lucraŭ cu lopeţile de le curgeaŭ sudorile. Eraŭ numaĭ în cămăşĭ şi uzĭ, scăldaţĭ. La întrebarea băetuluĭ bătrînul n'a respuns nimică, îĭ era

www.dacoromanica.ro

poate rușine să mărturisească că nu vedea de cât noaptea noagra.

— Tată, vĕd o lumina pe valurĭ... trebue să fie vr'o luntre...

De bună seamă Dumitru vedea un focușor, ceĭ-l'alțĭ însă nu vedea nimic... din toțĭ marinariĭ din împrejurimĭ era slăvit pentru ochĭ, vedea la o depărtare de necreḑut. Peste cât-va timp se vedea lămurit o lumină care tot sălta.

— Da, aĭ avut dreptate, luntrea de la vapor trebue să fie, vorbi bătrînul singur cu sine.

— Holă... ho... se auḑi în curând dupa ce peste capul luntrașilor a trecut un val de era cât pe ce să le rĕstoarne luntrea.

Dumitru lăsă lopata și începu a scoate apa cu o căldare... Luntrea se umpluse pe jumătate.

— Holă...ho... s'a maĭ auḑit acuma lângă luntrea pescaruluĭ...

— Holă...ho... a rĕspuns bătrînul.

De luntre s'a apropiat un vas pe care era vr'o doĭ-spre-ḑece oamenĭ.

www.dacoromanica.ro

— Mai sunt oameni pe vapor? întrebă bătrînul grecește.

— Ḍece, rĕpunseră de pe luntre.

— Drumul? întrebă ear.

— Stambul.

— Marfă?

— Coloniale.

Pescaruluĭ ĭĭ pasă maĭ mult de marfa de cât de oameni.

— Numele? maĭ întrebă Vavila.

— *Peloponez*,, căpitan *Mavro*.

— Bine, 50 de lire, strigă el când luntrea era acum departe.

— Haĭde! se respunse de pe luntrea vaporuluĭ ca o suflare îndepărtată.

— La dracul, nu-mĭ place mie să am treabă cu zahar şi cu smochine. Totul se strică de sare, mormăi Vavila în sine.

In depărtare ca de 10 paşĭ se vedea ce-va negru, un trup de care valurile se izbeaŭ cu furie şi maĭ mare. Dumitru a sloboḑit lopata în apă, lemnul s'a lovit de fund. Nu era adânc de cât de jumătate de stânjen.

Pe nisip, întors cu fundul aproape în

www.dacoromanica.ro

sus, zăcea bietul *Peloponez*. Când se trăgeaŭ valurile de la dênsul se auḑea cum ţişnea apa din găurĭ. El era ancorat cu douĕ ancore, dar furiea mărei putea să le rumpă şi atuncĭ sănĕtate, numaĭ vedea nime orezul şi maslinele de carĭ se bucură aşa de mult pescarul.

Deodată bătrînul a asvêrlit de pe botul luntreĭ un cârlig de fier şi a tras luntrea lângă vapor, şi îndată toţĭ treĭ s'aŭ suit pe dênsul. Acolo se sileaŭ niştе umbre să pue pe apă o luntrişoară, dar valurile se împotriveaŭ şi oameniĭ îşĭ perdeaŭ de geaba vremea şi puterile.

In timpul acesta aŭ sosit şi cele-l'alte luntrĭ pe carĭ eraŭ câte şease oameni. Tot aşa s'aŭ prins de vapor cu cârligele, şi de la fie-care s'aŭ suit pe vapor câte patru inşĭ. Pescariĭ aŭ început acuma un lucru uriaş. Poloboacele, saciĭ şi putinelele se scoteaŭ din lăuntrul vaporuluĭ care nu putea să ţie maĭ mult de jumătate de ceas încă. Cum vedeaŭ aceştĭ oameni să lucreze în întunerec, ridicând niştе greutăţĭ aşa de marĭ,

www.dacoromanica.ro

cum nu cădeaŭ în marea care lovea cu furie vaporul, era lucru de minunat. Peste un sfert de ceas luntrele eraŭ gata încărcate, deabea se ţineaŭ pe apă şi luntraşiĭ aşteptaŭ comanda luĭ Vavila ca să plece. Ajutorul căpitanuluĭ şi cu marinariĭ de pe vapor s'aŭ aşezat în luntrea bătrînuluĭ.

Intr'o parte a vaporuluĭ, care se plecase cu totul în apă, la lumina unuĭ felinar se auḑea: «Cum gândeştĭ bătrîne, maĭ putem veni încă odată? » — «Te-aĭ mira căpitane, furtuna contenește, peste v'un sfert de ceas vêntul se schimbă; acuma e uşor, bate de la rĕsărit, te goneşte singur la mal cu vrute cu nevrute; dar eŭ socot că schimbêndu-se vântul vaporul se va desprinde, nu stă adânc în nisip.... Apoĭ, să maĭ vedem...

Băeţĭ, a strigat el tare, în cât glasul luĭ a acoperit vuetul furtuneĭ: otcialivaĭ..

— Otcialivaĭ, rĕspunseră maĭ multe glasurĭ, s'a auḑit liopăitul lopeţilor şi trupurile negre ale luntrelor s'aŭ despărţit de vapor.

www.dacoromanica.ro

El era părăsit cu totul, aruncat pe o bancă lungă de nisip, deabea putea să se împotrivească loviturilor nemilostive ce i le dădea marea. Se întâmplă de multe ori când furtuna aşază vre un vas adânc în nisip, că nu-i trebue nici ancoră ca să nu'l rumpă vântul când se schimbă. Teama Caterlezenilor la asemenea întâmplări este să nu'l nomolească prea iute şi atunci pun în luntri piroanele, bucăţi de lemn şi de fier şi în sfârşit tot ce se poate duce. De multe ori o parte din pescari rămân în vapor şi pregătesc marfa aşa, că la întoarcerea luntrelor le pot încărca într'o clipă. Iï de nespus că 60, 70 de luntre mari de mare ce poartă câte cinci mii de ocale fie-care cu câte, 6, 8 oameni pe dênsa pot într'o noapte, dar noapte nu glumă că te apucă fiorile privind furtuna de pe mal, să curăţe de marfă un vapor încărcat cu 20,000 tone.

Dar asta nu e de ajuns, vaporul îi descărcat, adică e prădat, trebue ca mulţimea asta de marfă să fie ascunsă, şi în privinţa aceasta pescari, întrebuinţează desişurile de

www.dacoromanica.ro

stuf și mlăștinele Dunăreĭ așa de întinse pe amêndouĕ ţĕrmurile cât priveștĭ cu ochiĭ. Pescariĭ noștri se sileaŭ cu lopeţile de le curgeaŭ sudorile. Luntrea bătrînuluĭ greŭ încărcată stătea în mijlocul luntrelor. Vedeaĭ un șir lung de stele pe mare, se sileaŭ acești oamenĭ de fier să se întoarcă odată, dar bătrînul se hotărâse să nu maĭ vie a doua oară, știea el la ce putea duce asemenea încercare. Marinariĭ de pe vapor tare obosiţĭ ședeaŭ ca niște sacĭ de grâŭ, fără de mișcare. Până ce primejdia era mare lucraseră din răsputerĭ pe vapor; când aŭ sosit pescariĭ făceaŭ a doua încercare ca să pue pe apă luntrea a treia. Pe cea d'intâi plecaseră doĭ-spre-ţece oamenĭ și pilotul, pe vapor rĕmaseră 10 oameuĭ cu căpitanul; la întâia încercare de a sloboţi luntrea a doua pe apă aŭ fost aruncaţĭ de valurĭ și luntrea asvârlită departe în apă. Bine este să lucreţĭ ţiua, dar când lucrezĭ noaptea, pe jumĕtate în apă, pe un vas care cât pe ce să se afunde — e cam greŭ.

Acuma sĕrmaniĭ marinarĭ obosiţĭ și lip-

www.dacoromanica.ro

siţĭ de putere şedeaŭ în luntrĭ, puţin înţelegând ce se petrecea cu dênşiĭ. Cine a fost în luptă pentru a'şĭ scăpa viaţa ştie bine acea oboseală şi nepăsare care te apucă după ce aĭ înlăturat teama şi te simţĭ scăpat.

Atuncĭ pe mare s'a petrecut ce-va neînţeles, o parte din steluţe ce icĭ colea se zăreaŭ pe mare s'aŭ stins; sgomotul ce se auḑea înapoia luntreĭ bătrînuluĭ s'aŭ potolit, numaĭ înainte se auḑeaŭ glasurĭ de oamenĭ şi luminaŭ câte o dată fînarele de pe luntrĭ.

Ciudat lucru, pe când o parte din luntri se apropia de ţĕrm, undc se zărea focul butoiuluĭ, altă parte fără sgomot se fura spre gura Dunăreĭ.

Bătrînul se făcea că nu înţelege...

— Staţĭ băeţĭ, strigă el, trageţĭ luntrele încoace... Heĭ, ian alergaţĭ de maĭ zvârliţĭ ce-va pe foc, se stinge... Ce dracul numaĭ sosesc! şi tot se uită lung pe mare în toate părţile, voind să vaḑă cele-l'alte luntrĭ carĭ nu soseaŭ şi carĭ atuncĭ eraŭ în mijlocul

www.dacoromanica.ro

mlăştinelor. Asta o ştia el foarte bine, dar vroia să se arate şi mai departe om cinstit.

Marinarii de pe vasul părăsit se gramădeaŭ lângă foc şi se încălḑeaŭ. Puţin le pasă de luntri, de marfă, de vapor şi de toate pe lumea asta. Nu mâncaseră de 24 de ceasuri, abea eraŭ calḑi, acuma se îngrijaŭ numai de focul care le dădea puţină căldură. Marfa nu era a lor, vaporul de asemenea, eraŭ plătiţi, ba încă rĕŭ platiţi şi se purtaŭ cu dênşii ca cu niste câni.

Căpitanul aştepta să se facă ḑiuă ca sa plece la Sulina, să înştiinţeze pe agentul companiei de asigurare că vaporul Peloponez a suferit naufragiune, că o parte din marfă care de asemenea era asigurată, a fost scăpată de pescarii de la Caterlez cu preţ de 50 de lire turceşti.

Se făcea ḑiuă, în depărtare pe mare nu se vedea nici vaporul, nici luntrile pescarilor, dar bătrînul pescar tot umbla pe mal din colo în coace şi privea.

— Căpitane, ḑise el, am perdut 20 de luntri şi 100 de oameni.

www.dacoromanica.ro

— Imĭ pare rĕŭ, căcĭ cu oamenĭĭ domnieĭ tale s'a perdut şi marfa mea.

Inţelesese el foarte bine meşteşugul hoţilor, dar ce să le facă? Cine să-ĭ urmărească în bălţile Dunăreĭ? Cine poate spune câte luntrĭ aŭ fost, câtă marfă aŭ încărcat? Cine ar putea descrie tot tabloul îngrozitor ce s'a petrecut în noaptea trecută? Sărmanul căpitan se bucură că a scăpat cu viaţă. Şi el era plătit, şi luĭ puţin îĭ păsa de marfa de care nicĭ nu ştia.

Peste o zi a sosit şi agentul, adus de căpitan, a vĕḑut marfa, a dat din cap şi a plătit 50 de lire.

— Ura! Huleaĭ rebiata, se auḑea toată ḑiua în cele cincĭ cârciumĭ din Caterlez.

www.dacoromanica.ro

O ZI ŞI O NOAPTE LA SULINA

Am auzit că cea mai bună şi mai frumoasă vînătoare o poţi face în Dobrogea şi m'am hotărît şi eŭ să merg odată acolo ca să vĕd cu ochiĭ meĭ ce poate găsi un vînător prin mlăştinele şi stufăriile Dunăreĭ.

Aveam o scrisoare către un pescar de la Caterlez, sat aşezat la gura San George nu departe de malul mareĭ. Plecaĭ cu vaporul de la Galaţi la 6 ceasurĭ diminaţea şi la patru am ajuns la Sulina, oraşel neînsemnat pe ţĕrmul măreĭ, dar cu toate acestea e foarte comercial şi vioiŭ. La debarcare ne

www.dacoromanica.ro

aşteptaŭ autorităţile, şi după împlinirea tuturor formalităţilor m'aŭ lăsat să es pe mal.

N'a trecut un sfert de ceas de la debarcarea mea de pe «Iris» şi soarele se acufundase cu totul în mare, şi numaĭ nişte raze rătăcite maĭ luminaŭ icĭ colea cerul. D'incolo peste Dunăre se auḑeaŭ nişte cântece. Lumina faruluĭ când roşiă când galbenă lumina stânca singuratică pe care era aşezat felinarul. Nimene altul nu debarcase la Sulina.

Un băeţel mic cu un fes care-ĭ cădea tocmaĭ pe nas, mi-a apucat puşca şi geamantanul şi-a început a alerga cu dênsele înainte; d'abea mă ţineam de turc aşa de tare alerga; peste câte-va minute ajunserăm dinaintea unui birt, unde după spusele băetuluĭ eraŭ şi odăĭ de dormit. Intraĭ în lăuntru şi îndreptându-mă către birtaş, om scurt, cu capul mare şi pleşuv, par'că nicĭ nu maĭ avusese vr'o dinioară un fir de pĕr pe dênsul.

— Aveţĭ, domnule, odăĭ da dormit? întrebaĭ.

www.dacoromanica.ro

— Cum nu! se poate dormi aicĭ, în salonul acesta, de ce nu?... foarte bine, şi mîncare avem, şi bere bună, vin de Odobeştĭ...

M'am uitat maĭ cu băgare de seamă la dênsul, beat nu părea, orĭ de era beat, puţin se cunoştea. Odaea, căreĭ, îĭ zicea el «salon» era joasă, podul era negru de fum şi de muşte, de mijlocul luĭ atârna o lampă cu treĭ focurĭ care făcea maĭ mult fum de cât lumină. Podelele pe jos eraŭ vechĭ şi rele, cu găurĭ şi crăpăturĭ, aşa eraŭ de murdare şi de zoioase că par'că fuseseră spălate de pe când se zidise casa. Pe lângă pereţĭ din jur împrejur era un şir de băncĭ, zugrăvite şi ele odinioară, pe vremea luĭ Adam, dar acum şterse şi roase ca vaĭ de dênsele. Mesele nu eraŭ maĭ frumoase de cât băncile. Pe lângă acestea o putoare de te dădea jos de pe picioare.

— Bine, domnule, văd că aĭ poftă de şuguit, eştĭ, cum se vede, om vesel, dar să poate să spuĭ dumneata că aicĭ în «salon» e cu putinţă de dormit?

www.dacoromanica.ro

— De ce nu? Foarte bine, dacă omul vrea să doarmă, doarme oriĭ şi unde, maĭ bune odăĭ de cât aceasta n'am. Şi la urma urmeĭ, tot n'aĭ să dormĭ, aĭ să te ducĭ unde-ĭ vedea cu ochiĭ de ţinţarĭ.

Vorbea foarte logic şi n'am avut ce să-ĭ rĕspund.

Peste câtă-va vreme «salonul» s'a umplut de fel de fel de oamenĭ, maĭ cu seamă eraŭ mulţĭ pescarĭ. Cu mare băgare de seamă se uĭtaŭ la mine şi apoĭ se puneaŭ la mese, iar birtaşul, femeia luĭ, o fiinţă slabă ca un ţir, şi un băetan le dadea vin, bere şi ceaĭ. Birtul nu era de cât o ceĭnărie rusească, clubul tuturor pescarilor şi marinarilor ruşĭ.

M'am mirat maĭ mult de obiceiul birtaşuluĭ; indata ce cerea cine-va un vin, el aducea douĕ, bea împreună cu muşteriul şi apoĭ lua parale pe amêndouĕ paharele. Mă simţeam nu prea bine într'o societate de oamenĭ, carĭ te-ar fi vîrît în boală de ia-ĭ fi întâlnit, fie şi numaĭ câte pe unul la un loc cam dosnic, noaptea. Vorbeaŭ tare, toţĭ

www.dacoromanica.ro

deodată, fără să-şĭ bată capul de-ĭ ascultă cine-va orĭ ba. Beaŭ mult şi repede şi mâncaŭ puţin. M'am aşeḑat şi eŭ la o masă şi am cerut o porţie de ceaiŭ. Birtaşul îndată a sărit de la bufet unde sta şi privea la muşterii şi s'a apropiat răpede de mine cu douĕ pahare de vin negru.

— M'am gândit că domnuluĭ după o călătorie de la Galaţĭ. — (Domnul de la Galaţĭ vine, nu-ì aşa?)... nu i-ar strica un păhărel de vin grecesc.

Cu aceste vorbe a pus paharele pe masă, a luat unul în mână şi ciocnindu-l de al meŭ la tras de duşcă, apoĭ cu paşĭ uşorĭ, ca un motan, s'a întors la locul luĭ. Eŭ numaĭ am holbat ochiĭ.

— Fie-care bordeiŭ are obiceiul luĭ, am auḑit dintr'un colţ.

M'am uĭtat în partea aceia de unde se auḑise glasul. Acolo şedea şi bea ceaiŭ un om de mijloc, îmbrăcat nicĭ bine nicĭ rĕŭ şi ciunt de o mână.

— Domnul e călĕtor, nu-ĭ aşa? ḑise el apropiindu-se de masa mea.

www.dacoromanica.ro

Vorbind, hojma închidea un ochiŭ, iar cu cel-l'alt privea într'o parte. Vĕdênd că nu-ĭ rĕspund, a repetat întrebarea.

— Da, sunt călător, i-am respuns.

— Vă rog, nu vă supĕrațĭ. Staț̆ĭ la Sulina orĭ plecați încotro-va?

— Plec mâne la Caterlez, dar nu știŭ cum.... Vă rog ședeț̆ĭ, ce staț̆ĭ în picioare— i-am ț̆is trăgând un scaun.

Imĭ părea bine că pot vorbi cu cine-va.

El s'a așezat pe un colț de scaun, a scos o tabachere de tutun și a inceput a face o țigară numaĭ cu o mână.

Se făcuse o tăcere între noĭ, simț̆ĭ că trebue să schimb poziția.

— Domnul este din Sulina?

— Adevĕrat, la Sulina staŭ de 22 de anĭ, sunt privighetorul faruluĭ comisiuneĭ dunărene.

— De douĕ-ț̆ecĭ și doĭ de anĭ, mă gândiĭ, eștĭ guzgan bătrîn!

— Dar vă rog, ĭĭ ț̆iseĭ, de ce nație sunteț̆ĭ?

— Eŭ îs Rus, ț̆ise el. La 48 am fost în

www.dacoromanica.ro

armata rusească dintr'untăiŭ, pe urmă vĕ-ḑênd că Ungurii aveaŭ dreptate, am slujit în armata lor, apoĭ am intrat în legiunea polonezĕ-turcească sub comanda luĭ Ciaikovsky, pe urmă m'am lăsat de politică și am intrat ca simplu lucrător ferar la comisiunea dunăreană, am pierdut mâna dreaptă și ast-fel am căpătat locul de privighetor la far.

A încetat de vorbit și cu întristare a plecat capul pe piept.

— Domnule, i-am ḑis eŭ, eștĭ foarte interesat pentru mine din toate punctele de vedere, și mă bucur foarte mult că am făcut cunoștință cu domnia ta.

La vorbele mele el a zîmbit numaĭ.

— Am fost și nu maĭ sunt, respunse el, sunt un cadavru și altce-va nu pot fi. N'am nicĭ patrie, nicĭ concetățenĭ, n'am măcar oamenĭ de părerea mea... că toți oamenii sunt frați și că toată omenirea să trăească în relațiĭ prietenești...

— Vrea să ḑică, dumneata nu presupuĭ interese naționale, iubire pentru pămênt

www.dacoromanica.ro

pe care şi-a căpătat un traiŭ bun saŭ rĕŭ poporul?

— Presupun toate, dar cel puţin popoarele de o gintă trebue să se unească. Nu ştiŭ cum socoteştĭ dumneata, eŭ însă vĕd că asta are să fie.

In salon a intrat o ceată de lucrătorĭ şi vorba noastră s'a sfârşit, era cu neputinţă să maĭ discuţi despre ce-va. El s'a sculat, a dat într'o parte scaunul pe care şedea, mi-a făcut un semn prietenesc din cap şi a eşit din «salon.»

De căldură şi de putoare începu a mă durea strașnic capul; trebuea să es să maĭ rĕsuflu. Greŭ de eşit nu era, dar călătoria de a doua zi mă c'am încurca, nu vĕzusem încă nicĭ cal, nicĭ trăsură. Cum cioarele era să mă duc la Caterlez?

Tocmaĭ atuncĭ birtaşul s'a apropiat de masa mea...

— Poate poftiţĭ ce-va de mâncat? Am foarte bun borş rusesc, domnul îĭ Rus, nu-ĭ aşa?

www.dacoromanica.ro

— Nu's rus, i-am respuns, dar de mâncat aşĭ mânca.

Indată... şi ce poftiţĭ de bĕut? Am tot ce poftiţĭ.

Cu vorbele acestea s'a făcut nevăzut. Peste vre un sfert de ceas, când îmĭ perdusem rubdarea, l'am auzit însfârşit ocărând pe cine-va, apoĭ a venit un băet cu o farfurie de borş şi a pus'o pe masă. Ce vreţĭ? Fie-care are slăbiciunile sale. De pildă eŭ nu-ţĭ voiŭ mânca, măcar să rĕmân flămând, dacă în mâncare voiŭ găsi o muscă. In borşul meŭ pluteaŭ însă douĕ, grase şi umflate.

— Vă rog, domnule, ziseĭ birtaşuluĭ care venea ţanţoş, aducând douĕ pahare şi o garafă de vin, vă rog, ce porcărie e aceasta, v'am cerut borş simplu şi nu cu muşte.

— Muşte, zise el, muşte... nu face nimic... şi băgând degetul luĭ cel gros şi cu unghie lungă, urâtă, murdară în farfuria cu borş a scos insectele afară.

Era să'l cârpesc, dar vĕzêndu-l aşa de liniştit, mi-a venit a rîde.

www.dacoromanica.ro

— Ce creştere mai aĭ, domnule, par'că tot în pădure aĭ trăit...

— Nu în pádure, rĕspunse el liniştit, dar în stuf, adecă tot una..

Omul nu-ĭ aşa de prost pe cât se pare, am gâdit eŭ, şi plătind borşul am eşit din birt. Nu trecu nicĭ un minut şi tăbărâră pe mine roiurĭ de ţînţarĭ. Sunt şi pe la noĭ ţînţarĭ, dar aşa de obraznicĭ n'am văḑut de când mama m'a făcut: se vîraŭ în ochĭ, în urechĭ, în nas, nu puteaĭ să caştĭ gura, într'o clipă ţi-ar fi umplut'o. Am scos basmaua şi cât puteam dam în aer, mă plesneam peste obraz... vorbă să fie, de geaba. M'aŭ apucat fiorĭ. Nu era alt chip de cât să intru în vre un birt ca să scap de asemenea afurisite jigănii. Nu ştiŭ de unde se auḑea cine-va cântând o arie turcească, luându-mă după sunete am ajuns lângă o casă a căreĭ uşă se închidea şi se deschidea neîncetat, de acolo se auḑea cântecul. Am intrat şi eŭ. Era o odae mare, cu podul de scânduri văpsite, cu podelele murdare ca de obiceiŭ în orient. Intr'un colţ, pe un

www.dacoromanica.ro

fel de podină şedeaŭ turceşte vr'o 6 oameni: treĭ cu vioare şi treĭ cu cobze. Lângă lăutarĭ, pe nişte scăunele micĭ, cu mânele încrucişate, şedeaŭ vr'o patru cincĭ femeĭ îmbrăcate foarte ciudat: una din ele cânta o arie turcească, şi cele-l'alte îĭ ţineaŭ isonul. Salonul era plin de lume, toţĭ fumaŭ: aşa de mult fum era că te usturaŭ ochiĭ şi te apuca tusa de la început; vorbeaŭ uniĭ turceşte, alţiĭ greceşte, dar nu era zgomot, uşa se tot deschidea şi veneaŭ musafirĭ noĭ. Nu maĭ ajungea locul, toate mesele şi toate scaunele eraŭ pline, pe mine mă strânseseră într'un colţ de nu maĭ puteam de căldură.

— Lasă la dracul, mă gândiĭ, maĭ bine să mă mănânce ţinţariĭ de cât să mă afum aicĭ ca un jambon şi să mor de înăduşală.

— M'am sculat şi am eşit. Era, poate pe la ₫ece ceasurĭ. Din spre mare bătea un vânt rece, care deodată mi-a răcorit faţa. Ce era de făcut? Prin cafenele nu era cu putinţă de şeđut. Am pornit spre

www.dacoromanica.ro

cheiŭ. Pe vapoarele ce stăteaŭ ancorate lângă mal băteaŭ ₫ece ceasurĭ. Ţinţarii numaĭ din când în când maĭ bîzîeaŭ pe la urechile mele. Se vede că îĭ supĕra vântul.

M'am apucat de primblat de-alungul cheiuluĭ. Nu eraŭ mulţi iubitorĭ de primblare noaptea. Dar lângă un felinar am zărit un om care îşĭ făcea ţigară numaĭ cu o mână; am cunoscut pe prietenul meŭ ₫el din ceĭnărie. In adevĕr el era.

— Bună seara, ce faceţĭ? îl întrebaĭ.

— Mă preumblu puţin, mă folosesc de prilej, ţînţarii nu pot sbura de vânt, nu sufer vânt de mare de fel, — îmĭ ₫ise el cu glas ce-va maĭ vesel, — dar dumneavoastră?

— Cum vedeţĭ mă felosesc şi eŭ de necaₓul ţînţarilor. Ce să fac? Am fost la o cafenea unde cântaŭ turcoaĭce, grecoaĭce, nu mai ştiŭ ce, dar e cu neputinţă de stat acolo. Nu ştiŭ ce fel de gust găsesc oameniĭ aceia în asemenea petrecere?

— Deprinderea, rĕspunse el încet, şi pe

www.dacoromanica.ro

urmă oamenii sunt obosiți de muncă, aŭ nevoe să stea loculuĭ.

— Dar de ce nu se culcă dacă-s obosiți ci șed în putoarea aceia?

— Bine, mulți se culcă, dar Greculuĭ, maĭ ales dacă-ĭ tînĕr, nu-ĭ prea place să doarmă mult. Ceĭ maĭ mulți dintre ceĭ ce ĭ-aĭ vĕḑut sunt marinarĭ Grecĭ de la Smirna, Stambul, Atena, Salonichi. Eĭ când staŭ într'un port nu staŭ ca să doarmă, dorm eĭ pe mare, dacă e timpul bun, ci caută să petreacă, să maĭ vadă lumea, să maĭ uite necazurile. Alțiĭ ceĭ legați cu tulpane sunt Lazĭ, hamalĭ de meserie. Eĭ lucrează toată ḑiua încărcând vapoare și descărcând, câștigă câte 8 până la 10 francĭ pe ḑi, dar gândești poate că aŭ banĭ? Așa! Șed la cafenele până ce cheltuesc tot până la o para, staŭ maĭ până la rĕsăritul soareluĭ și apoĭ nedormiți se apucă iarăși de lucru. Oamenĭ de fer, și cu o putere, de nu'ți vine a crede... Aŭ venit acuma vr'o cincĭ sute.

— Și numaĭ cu încărcatul trăesc?

www.dacoromanica.ro

— Da, aceasta le e meseria. Câte odată sunt puține vapoare de încărcat, n'aŭ toți de lucru, dar gândești că se apucă de altă ceva? Nicĭ o-dată! Toată ziua șed pe la cafenele.

Mie mi-aŭ părut vorbele acestea c'am ciudate.

— Bine, am zis, dar dacă n'aŭ de lucru câte o-dată cum spuĭ, apoĭ cu ce trăesc, la cafenele nu le dă degeaba?

— In privința aceasta, îmĭ zise prietenul, sunt comuniștĭ în toată puterea cuvêntuluĭ. Unul lucrează și ține pe vr'o câți-va, și așa maĭ departe. Prea puțin le pasă lor de parale. Toată viața o duc așa, când aicĭ, când la Stambul, când în Asia mică.

— Dar cum pot eĭ trăi cu încărcatul când am vĕzut vr'o cincĭ saŭ șease elevatorĭ? Pot eĭ concura cu mașinele făcute anume pentru încărcat?

— Pot și încă bine. Una, că maĭ toți neguțătoriĭ de aicĭ nu prea se ŭită bine la elevatorĭ, aicĭ bate alt vânt, nu-ĭ America orĭ Anglia. Noĭ ne-am deprins cu Laziĭ, și

www.dacoromanica.ro

pe urmă, dracul stie, un elevator de şi lucrează cât 200 de oameni, dar te ţine mai scump, de cât dacă lucrezi cu oamenii şi timpul tot 5 saŭ 6 ţile. A perdut mult Englezul care a adus elevatorĭ.

— Ne-am apropiat de o cafenea chiar în marginea oraşuluĭ.

— Vreĭ cafea? mă întrebă el.

— Mulţumim, nu pot dormi dacă beaŭ cafea seara.

— Dar unde aĭ să dormĭ? In ceĭnărie? Nu-ĭ cu putinţă. Aţĭ e Sâmbătă, pescariĭ de pe coastă aŭ venit să maĭ petreacă; toată noaptea cântă şi beŭ. De te-aĭ duce pe acolo, aĭ da numaĭ de vr'un scandal. De multe orĭ beŭ, pe urmă se apucă la sfadă şi, avînd fie-care cuţit cu dênsul, nu'l ţine numaĭ de cât în teacă.

— Aşa! dar ce face poliţiea?

— Poliţia! şi a început a rîde. Poliţiea îĭ bucuroasă, dacă îĭ daŭ eĭ pace, dar nu tocmaĭ să se amestece în certele lor! Şi ce poate face poliţiea? Eĭ se strâng 15, 20 la un loc, se ceartă între dênşiĭ şi când vine

www.dacoromanica.ro

poliţiea, toţi sar la dênsa, şi pe urmă în stufării, găseşte-i.

— Frumos! N'aĭ ce ţice! i-am ţis eŭ. Dar bine, unde suntem, în Africa?

— Suntem în orient, adică maĭ rĕŭ de cât în Africa, mi-a rĕspunsul prietenul.

— Bine, dar ce să fac? Unde să mă duc?

Prietenul s'a apropiat de felinar, a scos ceasornicul şi mi-a ţis:

— Sunt 12 şi un sfert. Pe la 5 vin sătenii de prin prejur la târg, atuncĭ poţi găsi vr'o căruţă, cu care să mergĭ la Caterlez.

Ce era de făcut!

— Bine, i-am ţis, haĭde să bem şi cafea. Dar la ce să bem aicĭ, veţi că nu-i nimene, haĭdem unde cântă lăutarii, îi maĭ vesel.

Am apucat pe o ulicioară micuţă, de a curmezişul, am dat în strada a doua (maĭ multe nicĭ nu-s în Sulina), care era luminată, par'că era Paştele.

— Să intrăm aicĭ, mi-a ţis el.

— Să intrăm! Ce-i de făcut!

www.dacoromanica.ro

Am deschis uşa şi am intrat. Intr'un colţ era o măsuţă slobodă, ne-am pus.

— «Dio cafedes!» a strigat prietenul.

— «Calo» i-a rĕspuns cafegiul.

La toate mesele eraŭ Lazĭ, beaŭ, jucaŭ în cărţĭ şi în arşicurĭ. Lăutariĭ cântaŭ o arie turcească şi treĭ femeĭ îmbrăcate turceşte, ţinênd în mânĭ «castanete», un fel de ciolane cu carĭ bat tactul, jucaŭ un fel de horă, dar cu apucăturĭ cu totul deosebite şi cu o mimică foarte vioae. După ce s'a sfârşit jocul, una a strâns parale cu talgerul. Am aruncat şi eŭ o privire pe talger, eraŭ mulţĭ de câte doĭ francĭ, de câte un franc şi gologanĭ, peste tot vr'o ḑece francĭ.

— Poftim, simpli lucrătorĭ să dea câte 2 francĭ! ḑiseĭ.

— Nu ţi-am spus eŭ? Pentru dênşiĭ paralele îs o nimică toata!

— Haĭde aiurea, aice aĭ văḑut, ḑise prietenul.

Am eşit.

— Ştiĭ ce, domnule, să mergem maĭ

www.dacoromanica.ro

bine spre mare, este mai vesel, eŭ socot că este mai vesel acolo; de altfel toate cafenelele sunt aşa.

— Cum vreĭ, haĭde şi spre mare.

Am ajuns la marginea oraşuluĭ şi am apucat spre malul mărelĭ. Bătea un vânt rece. Faţa mea muşcată de ţînţarĭ părea a se maĭ răcori. Valurile, nu prea marĭ, se izbea încet de ţerm şi se rostogolea la picioarele noastre. Tăceam. Tovarăşul meŭ era trist, eŭ n'aveam pofta de vorbit. Peste vr'un ceas am ajuns la chirhanul [1]) cel maĭ apropiat de Sulina.

— Ştiĭ ce, acuma, s'aŭ întors luntrile de la zavod, trebue să fie peşte proaspăt, vreĭ să mănîncĭ? mă întrebă prietenul.

— Cu mare plăcere, iam răspuns, maĭ nimic n'am mâncat aseară. La chirhan îl cunoşteaŭ bine. Ne-am apropiat de bordeiŭ, vr'o doĭ-spre-ţece oamenĭ se necăjeaŭ lângă douĕ luntrĭ scoţând peştele dintr'însele. Peştele era morun.

[1]) Chirhan — loc unde se prinde peşte şi se sară.

www.dacoromanica.ro

— Doamne ajută! le ţise prietenul.

— Mulţumim, i-a rĕspuns atamanul.

— S'a prins ce-va?

— Puţin, nu se prea prinde, trebue schimbat locul.

La depărtare de vr'o ţece paşĭ, ardea un foc straşnic, lângă dênsul doĭ oamenĭ curăţaŭ o mulţime de peşte, puteaĭ să hrăneştĭ un regiment de soldaţĭ. După ce l'aŭ curăţit, l'aŭ trîntit în cazanul ce sta spînţurat pe foc şi aŭ maĭ pus un braţ de vreascurĭ pe jeratec. Eram curios se vĕd ce aŭ să facă 12 oamenĭ cu vr'o 20 de oca de peşte!

După ce a fiert peştele bine, cuhariul [1]) şi cu ajutorul luĭ aŭ luat cazanul de pe foc aŭ vărsat zeama în alt cazan, şi peştele cel fiert l'aŭ aruncat de vale, pe urmă aŭ ales vr'o 20 de morunaşĭ micĭ, ca vr'o 10 oca de peşte, i-aŭ pus în zeama aceia, a pus o mână de sare, o mână de ardeiŭ şi aŭ pus'o din noŭ pe foc.

[1]) Cuhar — bucătar.

www.dacoromanica.ro

— Cum se chiamă mîncarea asta? am întrebat ieŭ.

— «Uha» [1]) a rĕspuns bucătarul, dar ce, domnule, n'aĭ maĭ vĕḑut cum se ferbe «uhaua».

— Am vĕḑut, dar la noĭ n'o fierb aşa.

— Dar cum? m'a întrebat el.

— Fierb peştele în apă şi pace!

— Unde asta, «la noĭ? m'a întrebat el rîḑênd.

— Unde? La Odesa de pildă! Am vĕḑut tot cum spun şi la marea Azovuluĭ.

— Nu-ĭ adevĕrat, respunse el, şi eŭ's de la Azov, la «noĭ» tot aşa fierb şi acolo.

Simţi că m'am înroşit.

— Ce spuĭ, moşule! Dar când aĭ mâncat dumneata asemenea uha pe acolo?

— Când, nu de mult, rĕspunse el, ca vre-o 40 de anĭ vor fi, nu maĭ mult!

Eŭ am pufuit de rîs.

— Ce rîḑĭ, cuconaşule? m'a întrebat mînios moşneagul.

---

[1]) Uha — zamă.

www.dacoromanica.ro

— Te cred, te cred, moşule, cu 40 de anĭ în urmă veţĭ fi mâncat asemenea uha şi pe acolo, dar de patru-ţecĭ anĭ multe s'aŭ schimbat, multa apă a curs pe Dunăre. Nu se maĭ prinde acuma peştele ca maĭ înainte! Nu maĭ mănâncĭ dumneata asemenea uhă ca aicĭ.

Moşneagul s'a pus pe gânduri.

— Poate, poate, ţise el, încet mestecând cu un druc zeama.

Peste un svert de ceas, zeama era gata şi ne-am pus la masă. In viaţa mea n'am mâncat ce-va maĭ cu gust de cât uhaua moşneaguluĭ.

— Iĭ bună? mă întrebă el hojma.

— Mă maĭ întrebĭ? iĭ rĕspundeam.

Luna resărise, se vedea foarte bine. La orizon departe pe mare se vedea o linie albicioasă, semn al zorilor de ziuă. Eraŭ 3 ceasurĭ şi jumătate.

— Mulţumim, prietenilor, mulţumim le ţiserăm pescarilor de la chirhan.

— Nu-ĭ pentru ce, maĭ poftiţĭ pe la noĭ, strigară după noĭ...

www.dacoromanica.ro

— Bine, bine, vom veni.

Se făcuse ziuă când am ajuns la Sulina?

Pe piaţă eraŭ vr'o 10, 12 căruţi de prin sate. Una era de la Dunavăţ, sătuleţ maï la o parte de Catarlez. Omul era prieten cu pescarul la care aveam răvaş. Cu patru francï mă luă până la Catarlez.

La 6 am pornit de la Sulina, şi la 11 am ajuns la Catarlez.

www.dacoromanica.ro

FUGARUL DE LA SEMINAR

SCHIŢA DIN OBICEIURILE SEMINARULUI DIN CHIŞINAU

I

Cum a fost pedepsit părintele Panteleimon.

Era opt ceasurĭ dimineaţa. Clopoţelul seminaruluĭ din oraşul Chişinăŭ suna neîncetat. Glasul luĭ asurzitor se împrăştiea prin toate colţurile curţeĭ şi băeţiĭ alergaŭ din toate părţile cu cărticelele subţioară, ca să nu scape cetirea catalogului (*pereclicĭca*) care se făcea în sala cea mare, unde domnul inspector, ĭeromonahul, părintele Panteleĭmon, trebuea să cetească numele şi familiile seminariştilor. La sunetul cel de pe urmă sala de aşteptare era plină de şcolarĭ de toată vrîsta, de la opt

www.dacoromanica.ro

anĭ până la 24, aceştĭ din urmă *bohoslovĭ* (teologĭ) şi *filosofĭ*, cum le zicea la ceĭ din clasa a cincea şi a şeasea.

Inspectorul nu venise încă şi băeţiĭ se plimbaŭ prin sală, ceĭ maĭ marĭ se uitaŭ cam aspru la ceĭ micĭ, carĭ nu se sfieaŭ de fel de sfinţenia loculuĭ şi alergaŭ ca niştе smintiţĭ jucându-se de a «mijeatca» şi facând un sgomot curat drăcesc.

— Tacere, băeţĭ, tăcere, zise un glas, să vă spun ceva : pe Hobjilă l'aŭ prins la Căpriana». Cel ce vorbi era un tînĕr ca de vre-o şase-spre-zece anĭ, voia să-l audă toţĭ de aceea îşĭ ridicase destul de tare glasul.

— Cine ţi-a spus, întrebară uniĭ, trebue să fie minciunĭ, nu se poate, te înşeli !

— Iconomul mi-a spus, respunse cel ce vorbise maĭ întâiŭ.

— Bine ar fi, dacă ar fi numaĭ atâta, dar se poate să păţească şi maĭ rĕŭ, pot să 'l bată sub clopoţel ca să fie spre pildă celor ce vor maĭ avea poftă să fugă din prea sfântul seminar ca să scape de pe-

www.dacoromanica.ro

deapsă—zise un uriaş tînĕr, basul cel di'ntâiŭ din corul arhieresc.

— Ce pilda, respunseră maĭ mulţĭ, Hobjilă nu-ĭ nicĭ cel di'ntâiŭ şi nu va fi nicĭ cel din urmă.

— Ticăloşĭ şi prăpădiţĭ am fi noĭ de nu am avea voinicĭ ca Hobjilă în mijlocul nostru, trist ne ar fi viitorul cum ne este şi trecutul.

Inchierea aceasta e făcute de un băct palid şi mic la trup din clasa a III, din filosofie.

După aceste vorbe nu s'a maĭ auzit nimic despre Hobjilă, numaĭ sala gemea de răcnete, de ţipete şi vaĭete. Un om nedeprins şi ar fi pierdut mintea între asemenea nebunĭ.

Inchipuiţi-vă o odaie lungă de o 100 de paşĭ şi lată de patru-zecĭ, prin care săreaŭ, alergaŭ şi vorbeaŭ opt sute de seminariştĭ. Dar încet, încet zgomotul se ogoie, ceasornicul bătea nouĕ cèasurĭ şi băeţiĭ se aşezară pe douĕ şiruri, aşa ca să poată trece domnul inspector printre dênşiĭ.

www.dacoromanica.ro

In fundul salonului era o masă acoperită cu postav roşu, pe care se aflaŭ călimări, hârtie şi câte-va cărţi din sfânta scriptură. Clopoţelul încă nu lipsea. Incet încet se deschise uşa şi se arătă un cap pleşuv, cu ochiĭ acufundaţi şi pe care-ĭ ţinea maĭ mult în jos cu umilinţă, cum se cuvine unuĭ slujitor al luĭ D-zeŭ. In clipă se făcu o tăcere atât de adâncă, în cât puteaĭ să auzĭ sbârnâitul muştelor. Toţi ochiĭ s'aŭ ţintit asupra luĭ, ceĭ maĭ micĭ dintre băeţi arătaŭ după faţă ca eraŭ cuprinşi de o spaimă grozavă, uniĭ chiar tremuraŭ ca varga.

Liniştit şi mândru trecu inspectorul printre şcolarĭ şi se duse la masă. Ridicând apoĭ capul şi privind puţin pe băeţi, zise :

— Robiĭ luĭ Dumnezeŭ, îngenuchiaţi cu toţiĭ, ca să facem rugăciune să ne erte cel de sus păcatele noastre cele grele. Intr'o clipă toţi ceĭ 800 începură a cânta în cor un imn ; placut şi dulce era motivul molitveĭ şi tot o dată jalnic şi grozav, toate unghiurile săleĭ răsunaŭ de dânsul. Opt

www.dacoromanica.ro

sute de glasuri, cântaŭ ca unul singur şi ce minunată înrîurire ne facea glasul acestuĭ chor enorm : resuna salonul în toate colţurile. După ce se sfârşi se sculà inspectorul din genuchĭ : «Sculaţi-vĕ pĕcătoşilor, zise el să vedem cine este acel blestemat care nu a fost de faţă la închinăciune». Apoĭ a luat condeiul şi a început a ceti numele şcolarilor. Eraŭ toţĭ, nu lipsea nicĭ unul, fiind-că mare fricà aveaŭ de ieromonahul Panteleimon şi de pedepsele cele aspre ce le dădea. La întâia datà vinovatul rămânea fără de mâncare şi trebuea să stea în genunchĭ şi să citească vre-un capitol din vieţele sfinţilor. Pentru a doua oară stătea treĭ zile nemâncat, numaĭ cu ceaiul la care-ĭ da un funt de pâine de secarà grea de tot şi pentru un stomac de tînĕr care ar fi putut mistui şi pietre. Pe lângà toate acestea i se maĭ scriea numele şi într'un jurnal numit negru.

— Aḑĭ la douĕ să vă adunaţi cu toţiĭ lângà clopoţel, urmă el cu asprime, veţĭ vedea cum se pedepsesc aceĭ ce sunt în

www.dacoromanica.ro

potriva celor mai mari şi lasă pe Necuratul sa le tulbure minţile. Are să fie pedeapsa lui Hobjilă.

Apoi puse să zică rugăciunea: «Pe tine te slavim, o Dumnzeeule,» şi a eşit din salon.

După dênsul a eşit şi băeţii şi se dusera la biserica. Sfînta liturghie se petrecu în linişte, corurile cântară fără de greş, nu mai gândurile sermanilor seminarişti erau departe de închinăciune. Se gândeau la soarta nenorocitului lor tovarăş, pe care 'l iubeau toţi. Slujba s'a savîrşit, toţi şcolarii după ce sarutara crucea şi primira blagoslovenia de la inspector, eşira unul dupa altul şi se îndreptară spre sala de mâncare.

Peste vre-o zece minute ajutorul bucătarului care tot odată era şi portar şi pazitor de noapte şi spion de căpetenie al inspectorului, suna cât ce putea clopoţelul ca să se adune baeţii la prânz. Şcolarii posomorâţi, cu gânduri triste şi cu capetele plecate se adunară în sala de prânz ca să

www.dacoromanica.ro

mănînce niște borș cu curechiŭ împuțit. care se numea borș cu carne, dar carne, maĭ că nu văzuse nimenĭ nicĭ o dată, fiind-că inspectorul predică că slugile luĭ Dumnezeŭ nu trebue sa se obicĭnuească numaĭ cu hrană omenească ci maĭ ales cu cuvêntul luĭ Dumnezeŭ. Părintele iconom vrednic ascultător de pildele date de părintele inspector oprea din ramășițele de carne harăzite nouă, gândindu-se că Ioan botezatorul în pustie se hrănea cu miere sălbatecă și nu cu carne, iar noĭ ramâneam de abia cu niște bucățele mărunte de nu le putem deosebi din bucățelele de curechiŭ.

Se înțelege că și bucătarul, om cu o casă de copiĭ nu putea să-ĭ lase fără carne și de aceea lua și el, în cât bieții seminariștĭ puteaŭ să se îndărătnicească cât de mult să dea peste vre-o bucățică de carne maĭ măscată, truda le-ar fi fost zadarnică. Taina cu pânea se petrecea alt-fel, puteaĭ afla într'însa chiar fără sa vreĭ orĭ ce aĭ pofti : paie, orz, secară, bucațĭ de șfara și alte lucrurĭ trebuincioase. Intr'o pâine odată s'a

www.dacoromanica.ro

găsit și căciula bucătarului, muscal bătrîn care respundea la numele de Ivan. Puteți să vă închipuiți ce gust avea pâinea care mai tot-d'auna era și crudă, ca să tragă mai mult la cântar.

Cum am zis s'aŭ strâns băeții să mănince hliban și borș. Acru era borșul și crud hlibanul, dar foamea făcea minuni: iute, iute se sfârșiră bucatele cele gustoase. Clopotul sună 12 ceasuri, mai eraŭ încă două ceasuri de așteptare până la pedeapsa lui Hobjilă.

Băeții mai luară cărțile pentru a se pregăti la lecțiile de pe adoua-zi; dar degeaba, nu le intra nemic în cap. Faptul care era să se sevrrșească era din cele mai neobicinuite, din cele ce nu se petrec în toată ziua de acele ce pătrund până în fundul inimei și lasă pentru toată viața urme neșterse.

La turnul Mitropoliei, clopotul cel mare bătu un ceas. Băeții se vedeaŭ trecând repede prin ogradă în colo și în coace. Pretutindenea era liniște, nu se auzea nici zgomotul și glasurile vesele ale băeților ce-

www.dacoromanica.ro

lor mieĭ care la acest timp aveaŭ obiceiu să se joace. Fie-care aştepta ceva neobicinuit.

Peste un sfert de ceas după ce a sunat clopotul de la Mitropolie, se deschisera porţile ogrăzeĭ şi înnăuntru intră o căruţa cu un cal. Pe capra şedea un călugăr şi se uita rătăcit în toate părţile ca să vada unde ar putea să stea.

In fundul căruţeĭ, învălit cu o rogojină era un lucru spre care vizitiul arunca cu îngrijire ochiĭ. Căruţa înaintă spre locuinţa părinteluĭ Panteleimon şi acolo se şi opri. In toate unghiurile seminaruluĭ se ştiu îndată că aŭ adus pe Hobjila.

— Unde, cum, se auzea în toate părţile. Băeţiĭ se apropieaŭ cu spaimă de căruţa. Ceĭ maĭ îndrăzneţĭ o înconjurara şi unul îndrăzni chiar să ridice rogojina şi să vada ce este sub dênsa, dar într'o clipă a sărit parcă l'ar fi ars cine-va cu un fier roşu. Doĭ ochiĭ strălucitorĭ şi înfocaţĭ, doĭ ochiĭ de drac şi de creştin, priveaŭ din fundul căruţeĭ. Spaima celuĭ maĭ îndrăzneţ a făcut

www.dacoromanica.ro

şi pe ceĭ-l'alţĭ să nu se maĭ apuce de ridicat rogojina. In adevĕr în fundul căruţeĭ cu mâinele legate la spate era trântit Hobjilă. Faţa luĭ cea palidă nu arăta nemic, dar ochiĭ, ochiĭ: într'înşiĭ era toată simţirea luĭ. Cine a văzut în viaţa luĭ asemenea ochĭ, asemenea privire, nu-ĭ maĭ uită nicĭ o dată. Zdrobit este omul cel neputincios, n'are nicĭ o putere, ceĭ maĭ puternicĭ îl calcă în picioare şi-l necinstesc dar nimenĭ nu-l poate opri să nu le arăte printr'o căutătură toată ura, tot dispreţul şi toată dorinţa de resbunare ce simte.

Pace, o pace groasznică domnea în jurul luĭ Hobjilă. Se auzi un zgomot, inspectorul eşi din odăile sale şi se apropie de căruţă: «Scoală-te rob...» a voit să zică, dar cuvintele i-aŭ îngheţat pe buze şi a lăsat rogojina jos: privirea luĭ Hobjilă l'a ars şi pe acest om selbatec.

Bâlbâind cuvinte neînţelese s'a depărtat de căruţă şi numaĭ de abia a putut face semn cu mâna să meargă căruţa spre clopoţelul din mijlocul ogrăzeĭ; aşa se'şi făcu.

www.dacoromanica.ro

Imprejurul clopoţeluluĭ eraŭ adunaţi toţi şcolariĭ marĭ şi micĭ, toţi trebuea să vadă ce se întâmplă tovarăşuluĭ lor. Ştiaŭ ce era să i se întâmple, dar tot aŭ venit. Toţi eraŭ înfuriaţi în inima lor şi ar fi trebuit să protesteze şi sa nu vie—dar aŭ venit ca sa vadă cum vor înjosi pe tovarăşul lor iubit, pe Hobjila.

Cine era Hobjila?—Un baiat de 16 anĭ un copil, dar ce copil!

O dată clasa de filosofie, aceea în care era şi Hobjilă fu pedepsita la închisoare până la opt ceasurĭ seara de profesorul de Patologie. Tineriĭ carĭ peste un an eraŭ să fie oameniĭ, să ĭea loc în societatea omenească să fie închişĭ ca niştе copiĭ!

Mulţi eraŭ supăraţi, dar nimenĭ nu s'a ridicat să spue profesoruluĭ că le este peste putinţă sa înveţe pe de rost atâta cât le dădea el.

— Domnule, ’ĭ zise Hobjila, nu-ĭ drept să ne pedepseştĭ, nu putem învăţa pe de rost cât aţĭ dat domnia-voastra, prost ar fi cel ce v'ar asculta. Aşa vorbi Hobjilă, băe-

www.dacoromanica.ro

tul cel di'ntăiŭ din clasă, care nu era să fie pedepsit de vreme ce numaĭ el putuse respunde la întrebările profesoruluĭ.

— Tu, Hobjilă, cel maĭ bun din clasă să spuĭ asemenea vorbe revoluţionare, maĭ putu zice profesorul şi maĭ nu leşină de ciudă şi de necaz. Toată clasa a fost ertată numaĭ Hobjilă trebui să şadă o săptămână în genunchĭ şi nu fu primit la masă şi pe când ceĭ-l'alţĭ mâncaŭ, el cetea viaţa sfîntuluĭ Spiridon.

In altă zi s'aŭ strâns bieţiĭ băeţĭ la prânz, dar cât eraŭ de flămânzĭ, tot n'aŭ putut lua în gură pâinea cea mucedă şi borşul cel puturos, ba chiar trebuia să-şĭ ţie nasul ca să nu verse. Era linişte, dar se auzi un glas batjocoritor : «Asemenea borş puturos şi asemea pâine mucedă, nu pot să o mănince de cât câiniĭ, nu tocmaĭ oamenĭ.» «Da, da aşa este, ar turba câniĭ de ast-fel de mâncare. Inspectorul e tâlhar şi nu caută de nimic, iar pe noĭ ne fură de toate părţile», adause un glas ascuţit.

www.dacoromanica.ro

— Cine e vinovatul ? Cercetarea a dovedit că nu era altul de cât Hobjila.

Iară-şĭ o săptămână de post şi de cetit dă astă dată viaţa sfîntuluĭ Macarie.

Altă dată s'a aflat că porcii iconomuluĭ eraŭ cu cozile şi cu urechile tăiate. Un spion al inspectoruluĭ a spus că Hobjila a fost făptaşul ba încă că le-a şi trimes iconomuluĭ ca să-şĭ facă mâncare dintr'nsele. Zece zile de post şi de închisoare, dar să pue mâna pe dênsul nu îndrăznea nimenĭ, căcĭ era cel di'ntâiŭ şcolar la învăţătură şi tot odată cel maĭ bun tenor din chorul arhieresc şi iubitul regentuluĭ. Dar faptul cel din urmă, din pricina căruia a fost nevoit Hobjilă sa fugă era peste măsură şi scoase din răbdare pe ceĭ maĭ bunĭ prietenĭ aĭ luĭ.

Timp de douĕ săptămânĭ înainte de isprava care a pus coroană faptelor luĭ Hobjilă, a fost liniştè desăvârşită în seminar, numaĭ un om foarte băgator de seama ar fi simţit că se petrecea ceva neobicinuit. Băeţiĭ se strângeaŭ cât e maĭ mulţi la un

www.dacoromanica.ro

loc, îndata se găsea printre dênşii câte unul care începea a vorbi şi apoĭ cu toţiĭ se împrăştieau pare cà eraŭ încredinţaţĭ de bunătatea celor spuse de orator. Când se întâlneaŭ câte doĭ baeţĭ nu se puteaŭ opri de a nu zîmbi. Pare cá unul zicea : *înţelegĭ*? ear cel-l'alt respundea *cum nu* !

Maĭ mare minune era că Hobjila se purta foarte bine cu toţĭ şefiĭ şi nu maĭ făcea scandaluri.

— Şi-a luat de seamă, i-aŭ eşit drăciile, s'a astâmparat, gândea inspectorul. Nu ştiea sermanul ce i se pregătea.

Clopoţelul suna la zece ceasurĭ, dând de veste ca borşul cu varza şi pâinea de secara plina de viermĭ şi de gândacĭ eraŭ pe masa şi aşteptaŭ pe flamânzĭ. Baeţiĭ se strângeaŭ : filosefiĭ serioşĭ, cum şi ar trebui sa fie nişte filosofĭ : bogosloviĭ maĭ rîdeau şi spuneau ; gramaticii din clasa a treia faceaŭ zgomot şi se ghionteau. Suna clopoţelul pentru cea din urmă, băeţiĭ toţĭ stăteau la locurile lor, aşteptaŭ numaĭ sà vie inspectorul sa înceapă mâncarea. Se

www.dacoromanica.ro

obicinuia că dupa intrarea luĭ sa se cânte o rugăciune înaintea meseĭ şi apoĭ inspectorul gusta cu o lingura de argint din borş şi lua o framatură de pâine, apoĭ începeaŭ şi şcolariĭ a mânca. Acum însa toate s'aŭ petrecut neobicinuit. Dupà intrarea parinteluĭ Panteleimon, numaĭ ceĭ micĭ cântara, ceĭ marĭ statură tacuţĭ. Inspectorul intrase cu mutră batjocoritoare şi cu cuvinte de ocară în gură ; dar cum simţi ca ceĭ marĭ nu cântară, spaima îl cuprinse. Sta îngalbenit la faţă ca ceara şi a început a-ĭ tremura barba. Nu-l mustra cugetul, dar inima îĭ şoptea că se apropie ceva grozav. Dupà ce se aşeză într'un jilţ lânga o masuţa de unde putea priveghea pe baeţĭ, n'apuca să maĭ guste după obiceiŭ, căcĭ Hobjila se sculă de la loc şi se apropie de parintele Panteleimon, cu o strachină mare de borş în care pluteaŭ niştе gândacĭ marĭ şi cu o bucată mare de pâine. Dupa ce se apropie de ajuns începu a-ĭ spune cu glas blând dar poruncitor şi a-ĭ lamuri ca tot seminarul îl roaga pe sfinţia sa şada cu şcolariĭ

www.dacoromanica.ro

la masa şi să mănînce nu numaĭ o linguriţa de borş, dar tot cât este în strachină şi tot o dată sa sfârşască şi hrinca cea de pâine. Inspectorul s'a îngălbenit şi maĭ tare, pe faţa luĭ vedeaĭ întipărită o spaimă grozava ; ochiĭ luĭ ce eraŭ acufundaţi în cap, acum nicĭ nu se maĭ zăreaŭ. De abia a maĭ putut să strige sugrumat de spaimă : «Pieĭ Satană din ochiĭ meĭ ; tu eştĭ chiar Necuratul care a ispitit pe Domnul Hristos». Dar Necuratul nu peri ci din potrivă zise : tot seminarul a hotărât că dacă Sfinţia Ta nu veĭ prânzi cu noĭ, apoĭ cu borşul să te lam, iar cu cleiul acesta, pe care îl numeştĭ pâine, te vom soponi pe cap şi pe barbă ca să ştiĭ cum se hrăneştĭ pe sărmaniĭ băeţĭ cu borş puturos şi cu pâine crudă şi mucedă. Mulţimea voeşte ast-fel şi robul Sfinţieĭ Tale te încunoştiinţează de voinţa eĭ.—Nu-ĭ aşa băeţĭ ?» —«Aşa, aşa, respunseră într'un glas 400 de inşĭ, Sfinţia Sa trebue să stea la masă cu noĭ, altmintrelea îl vom la şi săponi».

Inchipuiţi-vă acum starea Sfinţieĭ Sale !

www.dacoromanica.ro

Să manînce, cu neputinţă, căcĭ strachina era mare şi plină ochiŭ, borşul puţia, iar pânea erea aşa de mare că 'ţĭ vîra groaza în oase. Sá nu manînce, iar rĕŭ, căcĭ ştia bine ca băeţiĭ se vor ţinea de cuvênt.

— Robiĭ luĭ Dumnezeŭ, începu nenorocitul...

— Mánîncĭ orĭ ba ? strigă mulţimea.

— Robiĭ luĭ Dumnezeŭ, Hristos a spus...

— Nu voim sà ştim ce a spus Hristos, mănîncĭ orĭ ba ?...

Vre-o douĕ-zecĭ de şcolarĭ împreună cu Hobjilá se apropiará de Sfinţia Sa. Cât aĭ clipi iĭ turnara borşul în cap şi vre-o şase palme sdravene il mânjaŭ fără cruţare pe faţa şi pe cap cu borş şi cu pâine.

Dupa această ceremonie l'aŭ luat de spete şi l'aŭ dat afară. Fript şi mânjit ca un drac trece Sfinţia Sa prin ogradá, mugind cuvinte de răsbunare în potriva luĭ Hobjilă. Aşa a fost pedepsit părintele Panteleimon.

— Ceĭ de pe urmà aŭ să fie ceĭ di'ntâĭ şi ceĭ di'ntâĭ ceĭ de pe urmă, şoptea el intrând în odăile sale.

Vestea cà inspectorul a fost pedepsit stră-

www.dacoromanica.ro

batu în curând în tot seminarul. Tremuraŭ şi ceĭ vinovaţĭ şi ceĭ nevinovaţĭ. Numaĭ Hobjilă era vesel şi rîdea din toata inima.

Sa vedem acum ce fel a fost pedepsit Hobjila.

II

Pedeapsa luĭ Hobjila

In mijlocul ogrăzeĭ împrejurul stîlpuluĭ de care era atârnat clopoţelul stateau mulţime de şcolarĭ muţĭ şi gânditorĭ, nu se auzea nicĭ o vorbă, parcă eraŭ morţĭ, stăteaŭ şi priviaŭ căruţa cu rogojina în care se zbătea ceva viŭ. Calugărul de pe caprà se sculase şi se învîrtea pe lânga caruţa. Poate numaĭ luĭ nu-ĭ pàsa de nimic, se gândea poate că era târziŭ şi ca să ajungă acasa la mànăstire târziŭ nu-ĭ prea venea la socoteală, căcĭ trebuia să treacă prin pădurea Căprieneĭ care era cam primejdioasă.

Se auzi un zgomot : patru servitorĭ aĭ seminaruluĭ veneaŭ din grădină : treĭ aduceaŭ o banca mare şi grea de stejar, un

www.dacoromanica.ro

snop uriaș de nuele de vișin opărite cu apă sărata și o legatură de frînghiĭ. Aceste unelte de chinuire le-aŭ așezat lângă clopoțel. Mulțimea se mișcă parc ca ar fi suflat un vânt mare asupra eĭ, amorțeala trecuse. Seminariștiĭ așteptaŭ cu nerăbdare să se sevârșiască maĭ de grabă aceasta înjosire a sufletuluĭ omenesc. Soarta tutulor era tristă, dar maĭ tristă încă era a luĭ Hobjilă, dar el cel puțin era eroŭ și mulțĭ ar fi primit locul luĭ cu plăcere.

— In numele Tatăluĭ și al Fiuluĭ și al Sfîntuluĭ Duh, s'a auzit un glas ; toțĭ școlariĭ aŭ tresărit, era părintele Panteleimon, pe care nimenĭ nu-l văzuse viind. «Drum sa treacă robul luĭ Dumnezeŭ, urma el, «drum și în genunchĭ să ne rugăm pentru păcatos. Mulțimea s'a dat într'o parte și i-a făcut loc să treacă și până ce a ajuns la clopoțel toțĭ băețiĭ se așezară în genunchĭ. «Răbdare, răbdare, s'a auzit un glas înabușit, «vom avea și noĭ odată o bucurie». Inspectorul s'a făcut ca n'aude. Dupa ce a facut o moliftă de ertarea păcatelor facute

www.dacoromanica.ro

cu voïe şi fără voïe, a poruncit băeţilor să se scoale din genunchĭ. Apoĭ cu glas tare îndreptându-se spre căruţă, care era încă acoperită cu rogojină a zis: «Iosif Hobjilă din clasa de filosofie, care a fost de maĭ multe orĭ pedepsit este osândit acuma pentru faptul din urmă (sf. părinte n'a voit să spuie anume ce fapt) să primească cinci zeci de vergĭ peste spinare şi apoĭ să fie dat afara din seminar şi scris la oaste. Aşa a hotărît sfatul profesorilor şi Sfinţia Sa, părintele rector s'a unit cu această părere. Noĭ cu toţiĭ vom fi de faţă la îndeplinirea dedepseĭ pentru ca sa ia pilda şi alţiĭ carĭ ar pofti sa facă ca Hobjilă.»

Tăcu şi privi mulţimea ca sa vadă ce simţaŭ seminariştiĭ auzind cuvêntul sĕŭ. Toţĭ tăceaŭ cu ochiĭ ţintiţĭ la pământ şi cu feţele galbene ca ceara.

— Pregătiţĭ lucrurile, porunci el slugilor şi aduceţĭ pe osândit. Slugile aşezară banca bine, înşirară vergelele, puseră frînghiile la îndemână ca să fie toate în regula. Călăul (căcĭ altă treabă nu avea de cât să

www.dacoromanica.ro

bată pe băeţĭ cu vergĭ), saŭ cum îĭ zicea şi *secundatorul*, luă în mâinĭ un snop de vergele şi dădea în vânt cu dênsele ca să 'şĭ desmorţească mâna şi să nu rămâie de ruşine, vergelele şueraŭ îngrozitor prin aer.

Regula era ca după cincĭ lovituri să nu se maĭ vază pele albă ci peste tot în roşu, iar după zece lovituri osânditul sa leşine. Aşa cerea regula, omul îşĭ agonisea hrana zilnică şi avea o claĭe de copiĭ. Ce era de făcut ? Bătea până la moarte, de frica să nu îl dea afară. Mulţimea privea nebună de groază, pregătirile calauluĭ... Ceĭ maĭ tarĭ nu puteaŭ suferi maĭ mult de 30 de lovituri. Era unul la teologie care putea suferi până la patru-zecĭ dar el era uriaş şi putea ridica 100 de ocale şi sa bea de duşcă o oca de rom şi încă şi el leşina de două orĭ până ce primea 40. Dar sărmanul Hobjilă, un băet nu tocmaĭ tare, de abia de 16 anĭ.

— Ne-aŭ adunat ca să-ĭ vedem mórtea, gândeaŭ băeţiĭ.

www.dacoromanica.ro

— Cinci-zeci de loviturĭ, moarte sigură, nu-ĭ chip de scăpare, maĭ ziceaŭ uniĭ.

Maĭ aveaŭ nădejde în cele zece ruble, adunate de băeţi şi date secundatoruluĭ ca să-l lase măcar cu viaţă: văzênd însă că se îmbătase şi acesta, (se vede ca să-şĭ liniştească mustrările conştiinţeĭ că a primit bacşiş ca să nu-l ucidă pe Hobjilă) nu maĭ aveaŭ nicĭ o mângâere. Tot ce aŭ putut face bieţiĭ şcolarĭ pentru tovarăşul lor, aŭ facut. Ce maĭ era în putinţa lor? Să-l apere cu puterea? Dar eraŭ încă prea fricoşĭ pentru asemenea treabă.

— Să sfîrşim, zise inspectorul, aduceţi-l. Treĭ slujitorĭ, muscalĭ bătrînĭ, se apropiara de căruţă, puseră mâna pe rogojină şi încet încet o traseră într'o parte. Toţĭ priveaŭ, dar nimenĭ nu înţelegea. Părintele Panteleimon îşĭ freca ochiĭ şi şoptea încet: «Ducă-se pe pustiĭ, ducă-se pe pustiĭ.»

In locul luĭ Hobjilă în căruţă, legat de truspatru picioare şi cu botul cetluit bine era trântit porcul iconomuluĭ. «Deslegaţi-l», a maĭ putut zice părintele Panteleimon şi

www.dacoromanica.ro

a căzut leşinat, de ruşine şi de ura neràsbunată în potriva luĭ Hobjilă. Secundatorul cum ţinea vărgile aşa a încremenit cu gura căscată, iar slugile şi vizitiul strigând că e dracul, fugeaŭ care în cotro.

Mulţimea însă după ce privi cât-va porcul, zbucni într'un hohot de rîs, aşa de straşnic, cum nu s'a maĭ auzit în seminar nicĭ înainte de Hobjilă nicĭ după dênsul.

Indată s'a făcut mare cercetare, cum şi unde a fugit Hobjilă dar nu s'a putut da peste prieteniĭ carĭ folosindu-se de nebăgarea de seamă a păzitorilor scăpase pe Hobjilă ba încă putuse pune şi porcul iconomuluĭ în loc. Pe mulţĭ i-a batut şi secundătorul şi-a resbunat pe spetele altora de ruşinea păţită; căcĭ el privea ca nelegiuirea cea maĭ înjositoare din partea luĭ Hobjilă să fugă de bătae după ce i se daduse luĭ 10 ruble ca să nu-l omoare de tot.

Pe mulţĭ aŭ dat afară, dar Hobjilă a scăpat nebătut. Ce s'a maĭ făcut cu dênsul nu se ştie, pare că se acufundase în apă.

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERIE

Soseşte !
O îngropare.
Botezul.
Trecerea.
Cum a căpătat Sarichioiul vie.
Furtuna.
O ḑi şi o noapte la Sulina.
Fugarul din Seminar.

www.dacoromanica.ro

Sub presă volumul III din

NUVELE

DE ACELAȘI AUTOR

care va apare în cursul luneĭ Aprilie 1893.

Librăria *H. Steinberg*, a luat dispositie d'a scote o colecțiune de :

SCRIERILE LITERARE

ALE

AUTORILOR ROMANI

carĭ vor apare regulat în fie-care lună câte un volum, tipărit cu îngrijire pe hârtie velină, și se vinde numaĭ cu

1 Leŭ exemplarul

www.dacoromanica.ro